

Vastu võetud Paide Linnavolikogu 08. 09. 2011
määrusega nr 52 - jõustunud 12. 09. 2011
Muudetud Paide Linnavolikogu 14.06. 2012
määrusega nr 11 – jõustunud 18.06.2012
Muudetud Paide Linnavolikogu 16.05.2013 määrusega nr 16
Muudetud Paide Linnavolikogu 24.04.2014 määrusega nr 7
Muudetud Paide Linnavolikogu 18.06.2015 määrusega nr 14
Muudetud Paide Linnavolikogu 15.10.2015 määrusega nr 18

PAIDE LINNA ARENGUKAVA AASTATEKS 2011 – 2020

VISION AASTANI 2035

SISUKORD

1. METOODILINE SISSEJUHATUS.....	4
1.1 Arengukava koostamise meetodika	4
1.2 Arengukavas kasutatud strateegilise tähtsusega põhimõisted.....	6
2. ASEND JA DEMOGRAAFILISED NÄITAJAD	7
2.1 Asend ja territoorium	7
2.2 Rahvastik ja asustus	7
3. LINNAMAJANDUS, PLANEERIMINE JA TEHNILINE INFRASTRUKTUUR ...	11
3.1 Linnamajandus ja planeerimine	11
3.1.1 Planeeringud	11
3.1.2 Jäätmemajandus, keskkonna- ja loodushoid.....	12
3.1.3 Heakord, pargid ja haljasalad.....	14
3.1.4 Kalmistud.....	16
3.1.5 Maakorraldus	17
3.1.6 Liikluskorraldus	17
3.1.7 Ühistransport.....	18
3.2 Tehniline infrastruktuur	19
3.2.1 Teed ja tänavad	19
3.2.2 Tänavavalgustus.....	19
3.2.3 Sadevesi	20
3.2.4 Veevarustus ja kanalisatsioon.....	21
3.2.5 Soojamajandus	22
3.2.6 Energeetika ja side	23
3.2.7 Elamumajandus.....	23
3.3 Valdkondlik visioon ja tegevuskava	24
4. MAJANDUSE ARENG, ETTEVÕTLUS JA TURISM	29
4.1 Majanduse areng ja ettevõtlus.....	29
4.2 Turism.....	32
4.2.1 Paide vanalinn	34
4.3 Valdkondlik visioon ja tegevuskava	36
5. SOTSIAALHOOLEKANNE, TERVISHOID JA TERVISEEDENDUS	40
5.1 Sotsiaalhoolekanne	40
5.2 Tervishoid	42
5.3 Terviseedendus	43
5.4 Valdkondlik visioon ja tegevuskava	44
6. HARIDUS, KULTUUR, SPORT JA NOORSOOTÖÖ	47
6.1 Haridus.....	47
6.1.1 Alusharidus	47
6.1.2 Üldharidus.....	48
6.1.3 Kutseharidus	50
6.1.4 Kõrgharidus ja täiendõpe	51
6.1.5 Hariduse arengusuunad.....	51
6.2 Kultuur	52
6.2.1 Paide Kultuurikeskus	53
6.2.2 Järvamaa Keskraamatukogu	54

6.2.3 Järvamaa Muuseum	55
6.3 Sport.....	56
6.4 Noorsootöö.....	57
6.4.1 Paide Muusikakool.....	58
6.4.2 Paide Huvikeskus.....	58
6.5 Valdkondlik visioon ja tegevuskava	59
7. LINNA JUHTIMINE.....	64
7.1 Paide Linnavolikogu	64
7.2 Paide Linnavalitsus	64
7.2.1 Linna eelarve.....	65
7.2.2 Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia.....	67
7.3 Koostöö ja partnerlus	68
7.3.1 Väliskoostöö	68
7.3.2 Koostöö omavalitsuste, sidusettevõtete ja teiste organisatsioonidega.....	68
7.4 Valdkondlik visioon ja tegevuskava	70
8. PAIDE LINNA VISIOON JA ARENG.....	72
8.1 Paide linna investeringute kava 2011-2020 ja bilansis kajastuvad pikaajalised kohustused.....	74
8.2 Paide linna arengukava elluviimine ja seos Järvamaa arengustrateegiate ja planeeringutega	79
KASUTATUD MATERJALID	81
LISAD.....	82
Lisa 1. Paide linna üldine SWOT- analüüs.....	82
Lisa 2. Paide linna arengukavas kasutatavate jooniste ja tabelite loetelu.....	84
Lisa 3. Paide linna sõpruslinnade info	84

1. METOODILINE SISSEJUHATUS

Paide linn soovib pakkuda oma elanikele ja linna külalistele parimat keskkonda elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja vaba aja veetmiseks. Selle saavutamise üheks eelduseks on süstemaatilise arendustegevuse korraldamine, mis põhineb linna arengutugevuste ning väliskeskkonna võimaluste ära kasutamisel jätkusuutlikku toimimist silmas pidades. Linna pikaajalise arengu kavandamisel on oluline tunda hetkeolukorda, seada strateegilised eesmärgid ja kavandada meetmeid nende saavutamiseks. Käesolev Paide linna arengukava käsitleb perioodi 2011-2020 (visioon aastani 2035) ja lähtub varasematest linna arendamise kokkulepetest (Paide linna arengukava aastateks 2007-2013 visioon aastani 2035, koalitsioonileping, Paide linna valdkondlikud arengukavad ja seotud dokumendid).

Arengukava koosneb kaheksast suurest peatükist. Esimene peatükk toob ära metoodilise ülevaate arengukavast, teises peatükis antakse ülevaade linna asendist ja demograafilisest olukorrast. Peatükid kolm kuni seitse on valdkonnapõhised analüüsid hetkeolukorrast Paide linnas. Igas peatükis on välja toodud vastava valdkonna olukorda kajastavad faktandmed ja arengunäitajad, mille abil on võimalik hinnata linna olukorda ning ennetada potentsiaalseid probleeme. Ülevaatele järgneb valdkondlik visioon ja tegevuskava aastateks 2011-2020. Arengukava viimases peatükis tuuakse ära linna arenguvision aastani 2035, investeringute kava aastateks 2011-2020 ja bilansis kajastuvad pikaajalised kohustused aastani 2033. Lisas on ära toodud ka Paide linna üldine SWOT-analüüs, mis aitab hinnata hetkeolukorda ja seada eesmärgid.

1.1 Arengukava koostamise meetodika

Paide linna arengukava aastateks 2011-2020, visioon aastani 2035 koostamisel on lähtutud viie erineva töörühma töökorraldusest. Töörühmade juhid olid Paide Linnavalitsuse ametnikud, kes kaasasid valdkonna spetsialiste ning moodustasid laiema töörühma. Paide linna arengukava aastateks 2011-2020, visioon aastani 2035 koostamiseks moodustatud töörühmad (Paide Linnavalitsuse 23. mai 2011 korraldus nr 166):

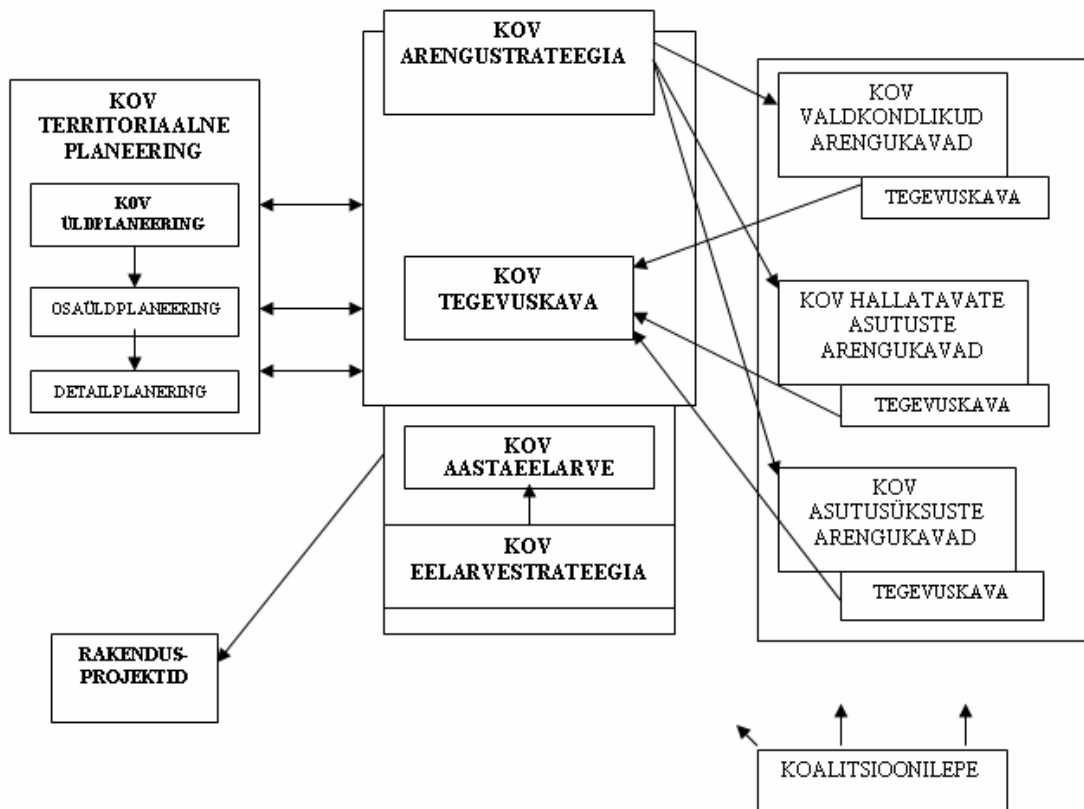
1. linnamajandus, planeerimine ja tehniline infrastruktuur;
2. majanduse areng, ettevõtlus ja turism;
3. sotsiaalhoolekanne, tervishoid ja terviseedendus;
4. haridus, kultuur, sport ja noorsootöö;
5. linna juhtimine.

Paide linna arengukava aastateks 2011-2020, visioon aastani 2035 töörühmade tegevuse töökorraldus:

1. strateegiline protsessi kooskõlastamine, projektimeeskonna koondamine, rollide ja vastutuse jagamine;
2. hetkeolukorra andmete kogumine ja analüüsi teostamine;
3. Paide linna üldise SWOT-analüüsi teostamine;
4. aastani 2035 linna koondvisiooni kaasajastamine;

5. valdkondliku visiooni formuleerimine;
6. valdkondlike strateegiliste eesmärkide ja tegevuste sõnastamine;
7. investeeringute kava koostamine.

Arengekava on omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmärgid määrav ja nende elluviimiseks tegevusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele. Arengukava sisaldab hetkeolukorra analüüsi. Arengukavas kajastatakse kuni arengukava perioodi lõpuni strateegilised eesmärgid ja tegevused eesmärkide saavutamiseks. Arengukava osa või sellega seotud iseseisev dokument on eelarvestrateegia, mis on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel ja investeeringuprojektide kavandamisel (Allikas: Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus). Arengukava vaadatakse igal aastal üle ning vajadusel uuendatakse ja korrigeeritakse. Kohaliku omavalitsuse arengukava on seotud erinevate valdkondlike arengukavade, hallatavate asutuste arengukavade, planeeringute ja tegevuskavaga. Illustreeriva ülevaate kohaliku omavalitsuse arengudokumentide süsteemist annab OÜ Geomedia joonis nr 1.

Joonis nr 1. Kohaliku omavalitsuse arengudokumentide süsteem

1.2 Arengukavas kasutatud strateegilise tähtsusega põhimõisted

Arengukava – omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmärgi määrav ja nende elluviimiseks tegevusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu koordineerimisele.

Areng – majanduslike, sotsiaalsete ja looduskeskkonna muutuste protsess, millel puudub ühtne ja lihtne määratlus. Tavapäraselt nähakse arenguna positiivseid muutusi.

Arengumudel – olemasoleva olukorra analüüsil põhinev ning arenguvisionidest ja eesmärkidest saavutamiseks lähtuv üldine terviklahend.

Arengustrateegia - omavalitsuse kokkulepitud eesmärkidest saavutamise üldine teostustee, mis arvestab omavalitsuse tugevaid ja nõrku külgi ning väliskeskkonnast tulenevaid võimalusi ja ohtusid; üldjuhul lähtub visionidest.

Strateegiline eesmärk – seisund, milleni soovitakse teatud ajaks jõuda ja mis on määratletav, reaalselt elluviidav ja liigendatav.

Haldusterritoriaalne reform – protsess, mille tulemusena moodustub ühinevatest omavalitsusüksustest üks omavalitsusüksus.

Risk - väliskeskkonnast ja omavalitsusest tulenev tegur, mis võib oluliselt takistada või muul viisil mõjutada volikogu ja täitevvõimu ning munitsipaalasutuste edukust eesmärkidest saavutamisel, ülesannete täitmisel ja tegevuste läbiviimisel.

Fondid – projektipõhiste tegevuste rahastamine siseriiklikest toetusprogrammidest, Euroopa Liidu struktuurifondide vahenditest, territoriaalse arengu koostöö programmist või teistest finantseerimisallikatest.

Investeeringute kava - tegevuste loend, mida on vaja strateegiliste eesmärkidest saavutamiseks täita ning mis eeldavad suuremaid investeeringuid valdavalt eelarvevälistest vahenditest. Investeeringute kavas toodud tegevused on horisontaalselt prioritseeritud ning kogumaksumusega alates 130 000 eurot.

SWOT-analüüs – meetod protsessi, nähtuse, olukorra vms eri külgede analüüsiks.

Visioon – seisundi üldine kirjeldus, mida tahetakse piirkonnas teatud ajaks saavutada.

Võtmevaldkond – valdkond, mis arengulisest seisukohast on määrava tähtsusega.

Pikaajaline kohustus- kohustus, mis kajastub bilansis (pikaajaline pangalaen, liising, muu pikaajaline kohustus)

Tegevus – investeering, töö vms, mis on vajalik sooritada püstitatud eesmärgi täitmiseks.

Tegevuskava – loend tegevustest, mis täidavad püstitatud strateegilisi eesmärgi.

2. ASEND JA DEMOGRAAFILISED NÄITAJAD

2.1 Asend ja territoorium

Paide linn asub Kesk-Eestis, Järva maakonna keskosas (vaata joonis nr 2). Linna pindala on 10,036 km². Paide linn on Järva maakonnas ainukene linn ning teda ümbritsevad Paide vald, pindala 300 km², elanike arv 1928 (seis 01.01.2011) ja Väätsa vald, pindala 195 km², elanike arv 1395 (seis 01.01.2011). Paide linn on Järva maakonna administratiivne ja majanduslik keskus (Allikas: Järvamaa Infoportaal). Paide linna läbib Pärnu – Rakvere - Sõmeru maantee ja Paidest 5 km kaugusel asub Tallinn – Tartu – Võru - Luhamaa maantee. 2010. aasta lõpus avati Kesk-Eesti olulisim liklussõlm Mäos.

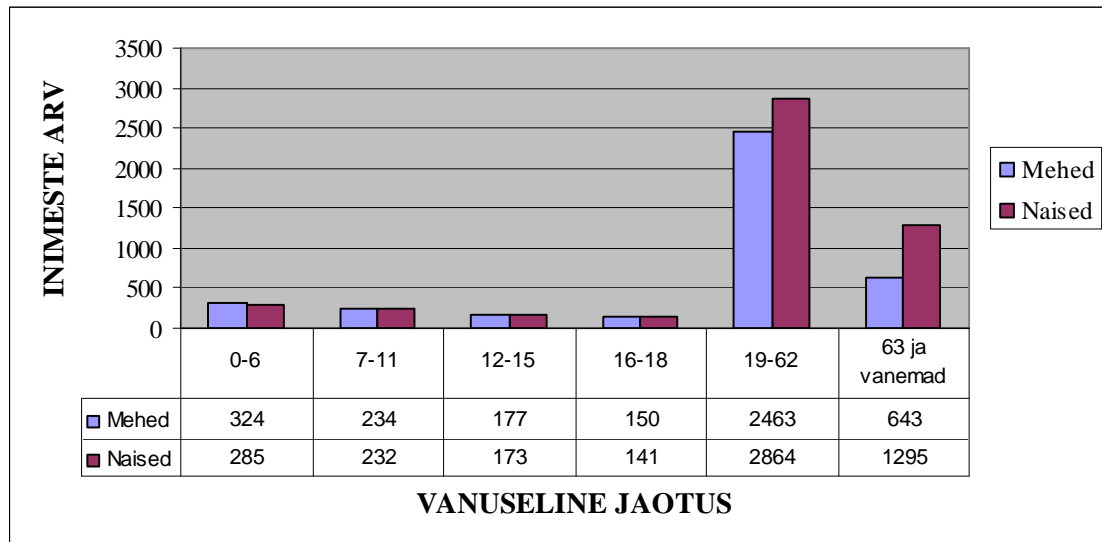
Joonis nr 2. Paide linna asukoht Eesti kaardil

2.2 Rahvastik ja asustus

Eesti Rahvastikuregistri andmetel elab seisuga 01.01.2011 Paide linnas 8981 elanikku. Asustuse tiheduseks on Statistikaameti andmetel 1924 inimest ühe ruutkilomeetri kohta. Võrreldes 01.01.2010 seisuga, on linnast lahkunud 110 inimest. Peamiste põhjustena võime välja tuua töökohtade puuduse, konkurentsivõimest madalama palgataseme ja kõrgharidusvõimaluste kesisuse.

01.01.2011 seisuga elas Paide linnas imikuid ja lasteaiaealisi lapsi (vanus 0-6) kokku 609 ehk 6,8 % linna rahvastikust. Algkooliealisi lapsi (vanus 7-11) oli 466 ehk 5,2% linna rahvastikust. Põhikooliealisi lapsi (vanus 12-15) oli 350 ehk 3,9% linna rahvastikust. Keskkooliealisi lapsi (vanus 16-18) oli 291 ehk 3,2% linna rahvastikust. Tööealisi inimesi (vanus 19-62) oli 5327 ehk 59,3% linna rahvastikust. Pensioniealisi inimesi (vanus 63 ja vanemad) oli 1938 ehk 21,6% linna rahvastikust (Allikas: Eesti Rahvastikuregister). Eesti keskmise protsendilised näitajad samasuguse loetelu alusel

oleksid vastavalt 7,9% (vanus 0-6), 4,7% (vanus 7-11), 3,7% (vanus12-15), 3,3% (vanus16-18), 62,4% (vanus19-63) ja 18% (vanus 64 ja vanemad) (Allikas: Eesti Statistikaamet). Paide tulemused on üsna lähedal Eesti keskmisele. Paide linna rahvastiku soolis- ja vanuselisest struktuurist annab illustratiivse ülevaate joonis nr 3.

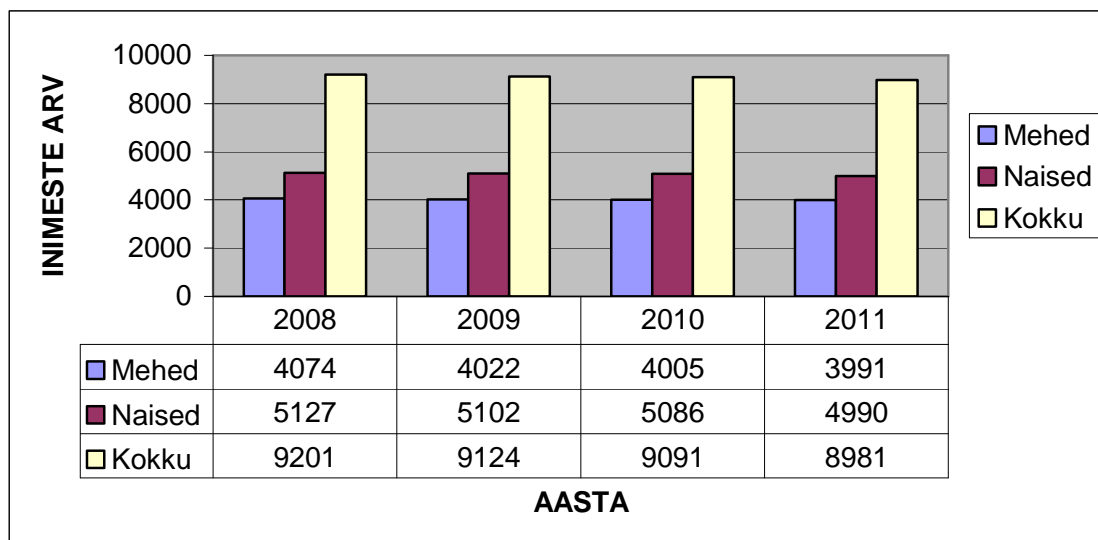

Joonis nr 3. Paide linna rahvastiku soolis – vanuseline jaotus (seisuga 01.01.2011)

Ülalpeetavate määr Statistikaameti andmetel oli Paide linnas 2008. aastal 48,6 % (Eesti keskmine 47,5%), 2009. aastal 49% (Eesti keskmine 47,7%) ja 2010. aastal 51,2% (Eesti keskmine 48,1%). Paide tulemused on Eesti keskmisest veidikene kõrgemad, põhjuseks võib olla suurem tööpuudus maapiirkondades.

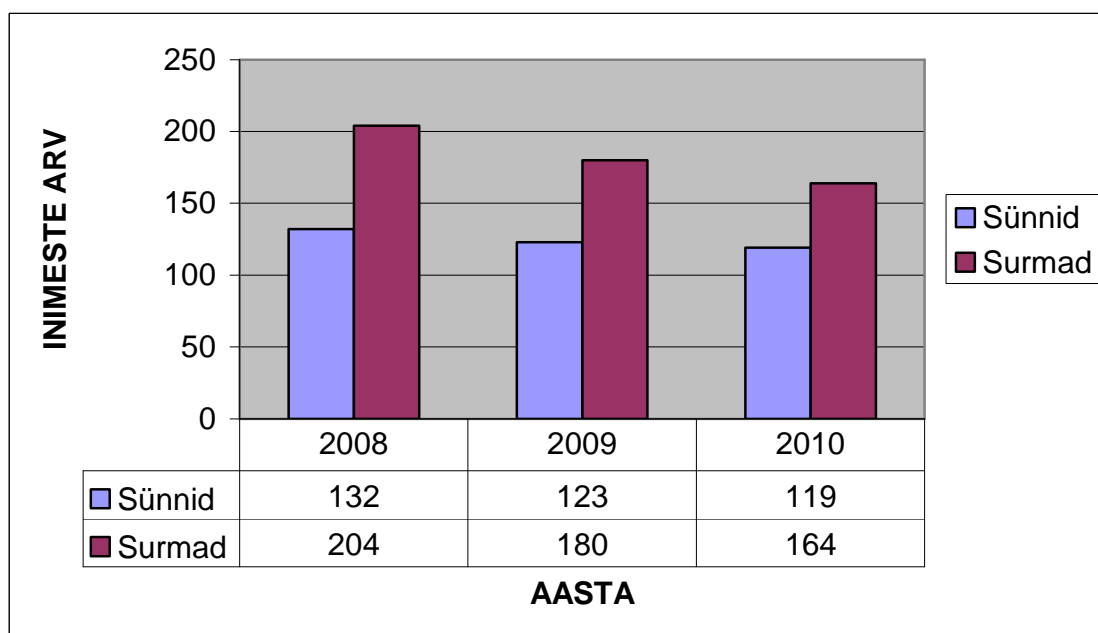
Seoses viimastel aastatel toimunud rahvastiku ja kapitali koondumisega suurematesse Eesti linnalistesse keskustesse ning nende tagamaadele on toimunud ka Paide linna rahvaarvu vähenemine. Paidest on viimastel aastatel peamiselt elama suundunud Tallinna linna erinevatesse linnaosadesse, Pärnu ja Tartu linna, kuid märkimist väärib ka inimeste siirdumine välismaale. Ajavahemikul 01.01.2008-01.01.2009 on välismaale elama asunud 64 Paide linna elanikku. Paide linna elanikkond on peamiselt täienenud Järva maakonnast Paidesse kui maakonna keskusesse elama asuvate inimeste arvelt (Paide, Väätša, Türi vallad jm), kuid Paidesse on elama asunud ka suurematest linnadest nagu Tartu, Tallinn ja Pärnu. Nii aastal 2008 kui ka 2009 oli siserände saldo negatiivne (vastavalt -34 ja -16) ehk linnast on lahkunud elanikke märksa rohkem kui linna on elama asunud (Allikas: Eesti Statistikaamet). Paide linna rahvastiku muutumist viimastel aastatel näitab illustreeriv joonis nr 4 (Allikas: Eesti Rahvastikuregister).

Joonis nr 4. Paide linna rahvaarvu muutus 2008-2011 (seisuga 01.01.2011)

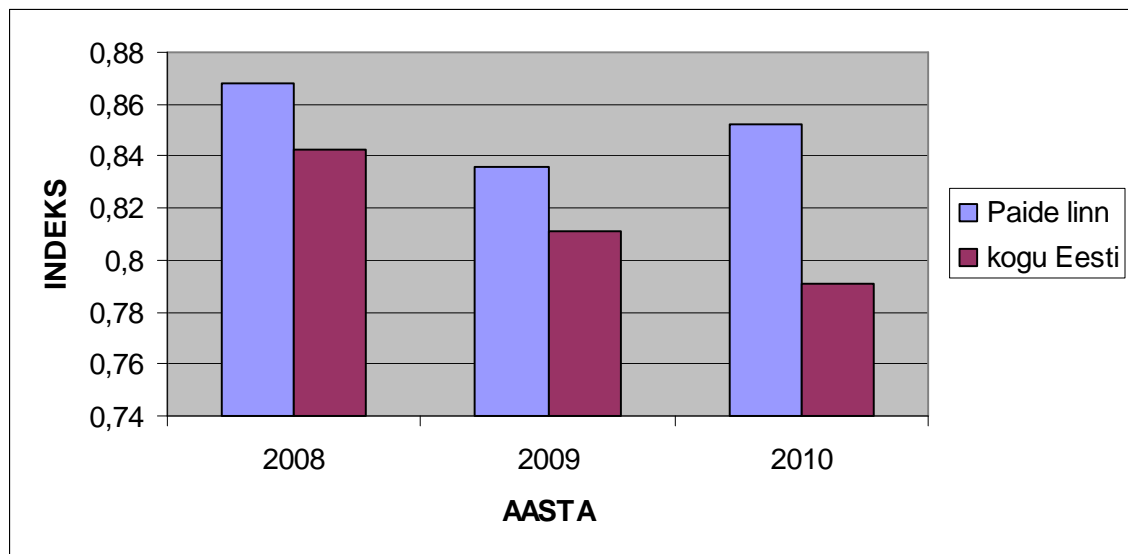
Paide rahvastikku iseloomustab negatiivne loomulik iive. Vaadates viimase kolme aasta iibe näitajaid, siis need on vastavalt 2008. aastal 10,9% langust, 2009. aastal 10,3% langust ja 2010. aastal 10,1% langust. Kui aastatel 2000-2007 oli loomulik iive positiivne, siis alates 2008. aastast on see muutunud negatiivseks. Põhjuseks võib olla majanduskriisi ajal suurlinnadesse kolimine ning seal sünnitamine. Ülevaate Paide linna sündide ja surmade arvust annab joonis nr 5 (Allikas: Perekonnaseisuaamet).

Joonis nr 5. Paide linna sündid ja surmad 2008-2010 (seisuga 01.01.2011)

Demograafiline tööturusurve indeks iseloomustab töötutule sisenejate ja tööturult lahkujate suhet. Demograafiline tööturusurve indeks võimaldab prognoosida demograafiliste protsesside tulemusel tekkivaid pingeid tööturul. Indeksit arvutatakse

järgmiselt: (rahvastik vanuses 5-14) / (rahvastik vanuses 55-64). Seega mõõdab demograafiline töösurve indeks eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte ja sealt vanuse tõttu lahkuvate inimeste suhet. Kui indeks on suurem kui 1, siseneb tööturule rohkem inimesi kui sealt lahkub. Näitaja alla 1 näitab seda, et noortel on tööturule siseneda lihtne, kuid see võib tekitada tööjõupuudust (Allikad: Eesti Statistikaamet ja Siseministeerium: Eesti regionaalareng 1995-2000). Paide linna ja kogu Eesti demograafilist tööjõu survet on iseloomustatud joonisel nr 6, andmed pärinevad Eesti Statistikaameti kodulehelt. Nii kogu Eesti kui ka Paide linna indeks on viimaste aastate jooksul olnud alla 1.

Joonis nr 6. Paide linna ja kogu Eesti demograafilise tööturusurve indeks (seisuga 01.01.2011)

Paide linnas elavad väga erinevate rahvuste esindajad. Arvuliselt on rahvastikuregistri seisuga 01.01.2011 peale eestlaste esindatud suurematest kogukondadest venelaste (422), ukrainlaste (99) ja soomlaste (80) kogukonnad. Andmed puuduvad 1121 elaniku rahvuse kohta. Illustreeriva ülevaate Paides elavatest rahvustest annab tabel nr 1 (Allikas: Eesti Rahvastikuregister)

eestlased	7150
andmed puuduvad	1121
venelased	422
ukrainlased	99
soomlased	80
valgevenelased	19
mustlased	15
poolakad	14
sakslased	11
armeenlased	10

leedulased	7
ameeriklased	3
usbekid	3
mordvalased	3
aserbaidžaanlased	3
tšehhid	2
bulgaarlased	2
grusiinlased	2
lätlased	2
moldovlased	2
taanlased	2
ingerisoomlased	1
juudid	1
kasahhid	1
kreeklased	1
norralsed	1
slovakid	1
tatarlased	1
baškiirid	1
abasiinid	1
KOKKU	8981

Tabel nr 1. Paide linna elanikkonna rahvuslik koosseis (seisuga 01.01.2011)

3. LINNAMAJANDUS, PLANEERIMINE JA TEHNILINE INFRASTRUKTUUR

3.1 Linnamajandus ja planeerimine

3.1.1 Planeeringud

Paide linnas kehtib üldplaneering „Paide linna üldplaneering aastani 2010“, mille kehtivust pikendati aastani 2014 Paide Linnavolikogu 18. märtsi 2010 otsusega nr 25. Vastavalt Planeerimisseadusele toimus pärast kohalike omavalitsuste valimisi 2009. aastal üldplaneeringu ülevaatamine töögrupiti, kelle ülesandeks oli analüüsida ja välja tuua üldplaneeringus esinevad kitsaskohad ning teha ettepanekuid üldplaneeringu muutmiseks. Üldplaneeringu ülevaatamisel sõnastati probleemid ja tegevussuunad järgmiselt:

1. algatada detailplaneering Paide linna turu rajamiseks;
2. algatada Joodi piirkonna osaüldplaneering;
3. täiendada üldplaneeringut rekreatsioonialade ja kergliiklusteede teemakaartidega;
4. planeerida uued elamualad, Kaevu tänava ja Järve tee vahele ning Aasa tänava ja Pärnu jõe vahelisele alale;
5. jagada Paide linn piirkondadeks;

6. määrata piirkondade kaupa lubatavate sihtotstarvete loetelu ja nende protsent, hoonestustingimused ning kruntide minimaalne suurus;
7. täiendada üldplaneeringut kaugkütte piirkonna teemakaardiga ;
8. täiendada üldplaneeringut infrastruktuuri teemakaartidega;
9. algatada detailplaneering Paide Kontsertmaja rajamiseks;
10. algatada detailplaneering Paide tehishärve alale puhke ja virgestusala loomiseks;
11. algatada detailplaneering sotsiaalelamispinna ja aktiveerimiskeskuse rajamiseks.

Üldplaneeringusse ei ole kantud peale kehtestamist toimunud muutuseid ega varasemaid ülevaatamise tulemusi, seega on vajalik tagada ajakohase üldplaneeringu olemasolu. 2014. aastaks on plaanis koostada uus üldplaneering, milles on arvestatud kõigi eelnevate muutuste ning ülevaatamiste tulemustega ning paika pandud Paide linna ruumilise arengu perspektiivid. Kehtivas üldplaneeringus sõnastatud tegevustest on ellu viidud järgmised:

1. 2008. aastal on koostatud Paide vanalinna linnaehituslik analüüs, mis on aluseks vanalinna kaitsetsoonis olevatele hoonetele projekteerimistingimuste koostamisel;
2. koostamisel on teemaplaneering „Paide miljööväärtslike hoonestusalade piiride määramine ning kaitse- ja kasutustingimuste seadmine“;
3. vallimäe alale on koostatud detailplaneering, Vallitorni ja Kõlakoja rekonstrueerimise ning ala heakorrastuse projektid, millede elluviimine on lõpujärgus;
4. koostatud on Lembitu pargi projekt;
5. koostatud on Peetri pargi projekt;
6. Kastani tänava piirkonda on rajatud uus PAIde lasteaed;
7. spordielu elavdamiseks on ehitatud välja Paide linna staadion ning rajatud uus spordihall.

Kehtivaid detailplaneeringuid on Paide linnas 01.01.2011 seisuga 88. Kehtivat üldplaneeringut muutvaid detailplaneeringuid on 30. Valdavaks muudatuste sisuks on olnud maa sihtotstarbe muutmine ning kinnistu jagamine, moodustades väiksemaid krunte kui üldplaneeringus lubatud. Paide linna tellimusel on viimastel aastatel koostatud Veski tn 11 (Vallimäe) detailplaneering, Spordihalli ala hõlmav detailplaneering, uue lasteaia ja Kooli tänava staadioni rajamiseks vajalikud detailplaneeringud ning vahetult Vallimäe ümbruses asuvate Tallinna tn 9, 11 ja 13 kinnistute detailplaneering, mida soovitakse tulevikus ümber ehitada linnakodaniku majaks, Paide kunsti- ja käsitöökeskuseks ning säästva renoveerimise infomajaks. Koostamisel on ka Joodi elamupiirkonda rajatava uue tee planeering.

3.1.2 Jäätmemajandus, keskkonna- ja loodushoid

Jäätmemajanduse korraldamist reguleerivad Paide linnas üleriigilise kehtivusega õigusaktid ja neile lisaks järgmised Paide linnavolikogu poolt vastuvõetud dokumendid:

1. Paide linna jäätmekava 2009-2014 (Paide Linnavolikogu 24.09.2009 määrus nr 27);
2. Paide linna jäätmehoolduseeskiri (Paide Linnavolikogu 16.12.2010 määrus nr 29).

Jäätmehoolduseeskiri on ajakohastatud jäätmeseadusest tulenevatele nõuetele vastavaks, jäätmekava vajab uuendamist.

Paide linn on AS Väätša Prügila 28,25% aktsiate omanik. Keskkonnaamet on väljastanud 11-le Paide linnas tegutsevatele ettevõttele (OÜ Androver, AS Väätša Prügila, AS Kuusakoski, AS Veolia Keskkonnateenused jt) jäätmeloa jäätmete veoks ja ladestamiseks Väätša prügilasse. Kompleksluba on väljastatud ainult ühele ettevõttele (AS Tere). Alates 2003. aasta oktoobrist osaleb Paide linn koos 27 teise omavalitsusega MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus (KEJHK) töös. 2007. aastal viidi läbi esimene korraldatud olmejäätmeveo konkurss perioodile 2008-2009. Konkursi võitjaks tunnistati ja segaolmejäätmete veo ainuõigus anti AS-le Jõgeva Elamu. 2009. aastal pikendati AS Jõgeva Elamu lepingut 2010. aasta lõpuni. 2010. aastal viidi koostöös KEJHK-ga perioodile 2011-2014 läbi uus korraldatud jäätmeveo konkurss, mille võitjaks tunnistati AS Veolia Keskkonnateenused. Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud segaolmejäätmed. Kinnistuomanikud on jäätmeveoga hõlmatud läbi jäätmeregistri. Registri andmetel on Paide linnas kokku 1524 jäätmetekkekohta, millest jäätmeveoga on liitunud 1215 jäätmevaldajat ehk 79,7%, perspektiivseks on määratud 174 jäätmetekkekohta ehk 11,4 % ja arhiivseks on määratud 135 jäätmetekkekohta ehk 8,9 %.

Aastatel 2008-2009 ehitati Mündi tn 49 kinnistule Paide jäätmejaama teenindushoone koos konteinerite alusplatsi ja parklaga. Jäätmejaama ehitamist finantseeris Keskkonnainvesteeringute Keskus ja projekti olid kaasatud lisaks Paide linnale ka Paide ja Väätša vald. 2009. aasta juulis alustas jäätmejaam AS Väätša Prügila haldamisel tööd. Elanikkonnalt võetakse jäätmejaamas tasuta vastu järgmisi liigiti kogutavaid jäätmeid: segapakend, paberi- ja papijäätmed, metallijäätmed, ehitus- ja lammutusjäätmed, puidujäätmed, vanad ravimid, ohtlikud jäätmed, biolagunevad jäätmed, vanad rehvid, elektroonikajäätmed ja kasutatud mööbel. Sisse on viidud taaskasutussüsteem: kasutatud mööbel ja elektroonika, mida on võimalik taaskasutada, antakse taaskasutamiseks. Biojäätmetest toimub jäätmejaamas komposteeruva biojäätme (põhiliselt leheprahi) vastuvõtmine, oksad saab üle anda OÜ-le Pogi kuuluvale oksaladustusplatsile. Tulevikus on eesmärgiks jäätmete liigitikogumissüsteemi arendada ja jäätmejaam lõpuni ehitada.

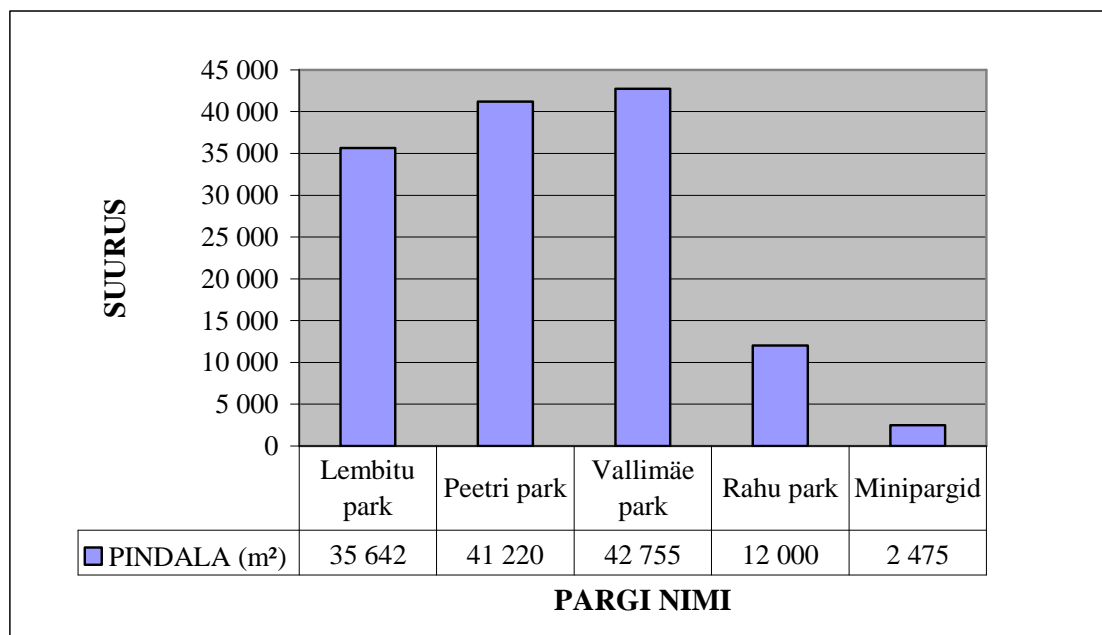
Linna haldusterritooriumil toimub sorteeritud pakendijäätmete ja paberjäätmete ning kortermajade juures biolagunevate jäätmete liigiti kogumine. Sorteeritud jäätmete äravedu on korraldatud AS Väätša Prügila ja erinevate pakendiorganisatsioonide poolt (MTÜ Eesti Pakendiringlus, OÜ Tootjavastutusorganisatsioon, MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon), kellega koostöös on linna haldusterritooriumile paigaldatud 28 pakendikonteinerit ja 19 paberi- ja papikonteinerit. Ohtlike jäätmete kogumine toimub jäätmejaama territooriumil, väiksemamõõtmeliste ohtlike jäämete kogumiseks (patareid, halogeenlambid jne) on linna asutustesse paigaldatud kogumispunktid.

Aastatel 2008-2009 teostatud vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimis- ja ehitustööde käigus tekkinud jääkpinnas ladestati Raudtee-Mündi tänava äärde endise prügila piirkonda. Jääkpinnase ladestamise eesmärk oli suusatajatele ja teistele tervisesportlastele tehismaastiku rajamine. 2009. aastal telliti tehismaastiku rajamiseks eksperthinnang. 2010. aastal valmis OÜ Krive Ehitus poolt tehismaastiku projekt. Paide

tehismaastiku suusa- ja matkaradade rajamine on väga olulise tähtsusega projekt, sest hetkel piirkonnas selline võimalus puudub ning projekti ellu viimisega tekib uus avalik sportimisvõimalus Paide linnas.

3.1.3 Heakord, pargid ja haljasalad

Üldkasutatavaid regulaarse hoolduse all olevaid haljasalaid on linnas 489 798 m², millest 131 617 m² ehk ligi 27% moodustab pargipind ja millele lisanduvad minipargid 2475 m². Haljasalad on vastavalt hoolduse intensiivsusest ja iseärasusest jaotatud nelja hooldusklassi. I hooldusklassi haljasalaid on 14,2 %, II hooldusklassi haljasalaid 28,3 % II hooldusklassi haljasalaid 29,2 % ja IV hooldusklassi haljasalaid 28,3 % hooldatavast pinnast. Parkide ja haljasalade rekonstrueerimine on alarahastatud, st vahendid on niitmiseks, kuid väetamiseks, murupindade parandamiseks ja parkide-haljasalade rekonstrueerimisprojektide elluviimiseks vahendeid ei piisa. Vajadus on linna sissesõitudel olevate ringteede haljastamise järele, samuti olemasolevate parkide ja haljasalade rekonstrueerimise järele. Kogu linna ühtse haljastuse planeerimiseks oleks vajalik koostada haljastuse valdkondlik arengukava. Illustreeriva ülevaate Paide linna parkidest annab joonis nr 7.

Joonis nr 7. Paide linna parke võrdlev tabel (seisuga 01.01.2011)

Lembitu park (35 642 m²) planeeriti 1936-1937. aastal ning rekonstrueeriti 1980. aastate keskel. Puistu liigiline koosseis: vaher, pappel, pärn, saar, hobukastan, pihlakas, õunapuu, kask, harilik kuusk, hõbekuusk, lehis, nulg, elupuu ja tamm. Muru on hooldatud, kuid vajab parandamist. Hekid on läiklehisest tuhkpuust. Olemas on halvas seisukorras pargipingid, mille laudis vajab vahetamist, 2004. aastal paigaldatud prügikastid on osaliselt amortiseerunud ja vajavad väljavahetamist. Pingitaskute vahel asetsevad kaheksa suvelillepeenart. 2003. aastal rajati parki mänguväljak. Enamus pargiteedest on kaetud halvas seisukorras mõranenud asfaltkattega ja vajavad rekonstrueerimist. 800 m²

pargiteedest, pargivalgustus ja purskkaev rekonstrueeriti 2005. aastal, kuid tänaseks purskkaev ei tööta. Park kuulub I hooldusklassi. 2009. aastal valmis pargi rekonstrueerimisprojekt.

Vallimägi (42 755 m²) kuulub II hooldusklassi. Puistu liigiline koosseisus: vaher, kuusk, tamm, lehis, kask, saar, jalakas ja pärn. Pargiinventar, trepid, juurdepääsuteed ja haljastus vajavad rekonstrueerimist, osa linnusemüüre konserveerimist. Pargi valgustus ja Vallitorn rekonstrueeriti 2009-2010. aastal. Vallimäel on kehtiv 2008. aastal ajakohastatud detailplaneering, mille järgi 2011. aastal rekonstrueeritakse teed, trepid, kõlakoda ja laululava, lavaesine pinkidealune ja haljastus.

Rahu park (12 000 m²) rajati 1971.aastal, täiendav puude istutamine toimus aastal 1974. Puude liigiline koosseisus: pärn, tamm, nulg, kuusk, õunapuu, ebajasmiiin, mänd ja hõbekuusk. Murupind vajab planeerimist. Puudub pargiinventar. Park kuulub II hooldusklassi. Pargile on vaja tellida rekonstrueerimisprojekt.

Peetri park (41 220 m²) on parkmets, mis on rajatud üle-eelmise sajandi lõpus. Puude liigiline koosseis: kuusk, mänd, lehis, vaher, saar, pärn, kask, jalakas, harilik mänd, seedermand ja toomingas. Põõsad puuduvad. Murupind on ebäühtlane ja vajab rekonstrueerimist. Pargielemendid (valgustid, pingid, prügikastid, jalgteed jne) puuduvad. Peetri park kuulub linna II hooldusklassi haljasalade hulka. Peetri parki rekonstrueeritud ei ole. 2008. aastal valmis uus pargi rekonstrueerimisprojekt, mida ellu viidud ei ole.

2005. aastal alustati nn miniparkide rajamist. Täna on valminud:

Pikk-Vainu (325 m²) kuulub I hooldusklassi, rajati 2006. aastal. Alal on püsilillepeenrad madalate okaspuudega, kurdlehise kibuvitsa hekk ja üks täisealine pärn. Ala on heas seisukorras, pärast rajamist läksid välja paar istutatud ebajasmiiini, mis vajaksid asendamist. Talvekahjustusega okaspuude „augud“ vajavad täitmist. Haljasalal paiknevate teede pikkus koos külgnivate kõnniteedega on 69 m, teed on kaetud betoonist tänavakiviga.

Lai-Prääma haljasala (800 m²) kuulub I hooldusklassi, rajati 2007. aastal. Alal on püsilille istutusala aed-päevaliiliate, helmikpöörise, pehme kortslehe, tuhkurenelate, maranate, kaselehiste enelate ja kevadsibullilledega, pöetav magesõstra hekk ning 3 kaska. Alale on istutatud kaks leinajalakat. Alal on 3 puidust pergolat, mis vajavad asendamist (postid on maapinna piiril mädanenud ja murduvad). Helmikpöörise puhmad vajavad iga 3-5 aasta järel noorendamist (puhmaste poolitamist). Haljasalal paiknevate teede pikkus koos külgnivate kõnniteedega on 130 m, teed on kaetud paesõelmetega ja juhuslikult paiknevate paekividega.

Jaama-Telliskivi (Memento) haljasala: (1350 m²) kuulub I hooldusklassi, rajati 2008. aastal. Alal on püsilillepeenrad aed-päevaliiliate, astilbede ja põõsastega (lodjapuupõiseneelas, punapaju), jaapani enela „hekid“ ning istutatud on uut kõrghaljastust (Serbia kuusk, 5). Ala on üldiselt heas seisukorras, astilbed vajavad osaliselt asendamist. Haljasalal paiknevate teede pikkus koos külgnivate kõnniteedega on 120 m, teed on kaetud betoonist tänavakiviga.

Tallinna tn ringtee haljasala (2400 m²) kuulub I hooldusklassi, rajati 2008. aastal. Alal on roosi ja võnk-pärgenela istutusala, 2 kaske. Enela taimed on pärast istutamist osaliselt välja läinud – vajalik oleks taimi istutusala piires ringi tõsta (puude alt tõsta taimed istutusala keskel olevatesse tühjadesse kohtadesse). Roosidel on ulatuslikud külma- ja/või haiguskahjustused – taimi tuleb asendada. Rooside istutusalasid piiravad puidust piirded vajavad ringitegemist (eemaldamist).

Soo-Lai (505 m²) kuulub I hooldusklassi. Hetkel on alal murupind ja pingitasku. 2011. aastal kavas rajada püsikute istutusala jaapani enelatega, taustaks kukerpuu ja ebajasmii ning istutada kõrghaljastust (3 harilikku haaba ning 3 virgiinia toomingat). Alal on 4 täisealist puud. Haljasalal paiknevate teede pikkus koos külgnivate kõnniteedega on 90 m, teed on kaetud betoonist tänavakiviga.

Tehisjärv (endise nimega Kriilevälja veehoidla) rajati 1982. aastal. Tegemist on tammide vahel paikneva, pumbajaama abil hoitava veetasemega tehisveehoidlaga. Järv asub Paide linna kaguosas. Järve piirkond rekonstrueeriti puhkealaks 1995-1996. aastal. Valdav osa tehisjärve ümbritsevast alast on planeeritud avaliku kasutusega puhkealaks, millel on kaks supelranda, väikelaste mänguväljaku elemendid, võrkpalliplatsid, vabaõhulava, vabaõhumajakesed jne. Puhkealal paiknevate teede pikkus on 2 km, teed on kaetud paekivisõelmetega. 2003. aastal ehitati järve äärde vetelpäästehoone. Tehisjärve piirkonna arendamine on soikunud. Piirkonna arendamiseks peab olemasolevat detailplaneeringut ajakohastama või tellima Tehisjärve piirkonna heakorrastusprojekti ja selle ellu viima.

3.1.4 Kalmistud

Reopalu kalmistu asutati 1774. aastal. Surnuaeda on mitmeid kordi laiendatud. Kalmistu üldpindala on 22 587 m², millest ehituse all on 278 m². Uusi matmisplatse kalmistule välja ei anta, matmine toimub ainult pealematmise teel. Kalmistul puudub statsionaarne veevõtukoht, rekonstrueerimist vajab kalmistul olev töövahendite kuur.

Sillaotsa kalmistu asub Paide linnast ligikaudu 2 kilomeetri kaugusel. Kalmistu asutati 1865. aastal, selle üldpindala on 55 300 m². Kalmistul toimub ligikaudu 120 matmist aastas. Kalmistul olev külmutuskamber korrastati 1999. aastal, 2002. aastal korrastati tseremooniaruum ja osaliselt kabel. Remontimist vajab kalmistul asuv salvkaev. Vajalik on rajada kalmistu kabelihoone/mälestusmüür koos juurdepääsu tee ja parklaga.

Mõlemad kalmistud on inventariseeritud. Reopalu kalmistule on koostatud rekonstrueerimise projekt koos raieplaaniga, Sillaotsa kalmistule on koostatud raieplaan. Nii Reopalu kui ka Sillaotsa kalmistu on muinsuskaitse all. Mõlemal kalmistul on säilinud hulgaliselt vanu riste ja metallaedasid, mis enamuses vajavad restaureerimist. Kalmistute kõrghaljastus on vananenud ja vajab hooldusloikust. Seoses kalmistuseaduse kehtima hakkamisega 2012. aasta alguses tuleb üle kontrollida kalmistu platside kasutajate andmed ning võimalusel andmed digitaliseerida. Andmete haldamiseks on vajalik asutada kalmisturegister.

3.1.5 Maakorraldus

Maareformi läbiviimise käigus kuni 1. jaanuarini 2011. aastal, on Maa-ameti Katastri Andmetöötlusbüroo andmetel katastris registreeritud 1683 katastriüksust pindalaga 560,0 ha, mis moodustab ~ 55,8 % kogu omavalitsuse maafondist. Omandisse vormistamata maad on 443,0 ha, kuid jätkuvalt toimub reformimata riigimaale omandiõiguse määramine. Samuti on linn alustanud nende maade osas haljasalade ning kraavide aluse maa munitsipaalomandisse taotlemise menetlust ~ 6 ha ulatuses. Eraõiguslike isikute huvi elamumaa maakasutuse sihtotstarbega reformimata riigimaa vastu on endiselt suur ~ 15%. Omandireformi läbiviimine on lõpujärgus ja katastribüroo andmetel on tagastatavat maad 61,9 ha ehk 11,1% kogu maakatastris registreeritud maast. Kõige enam on Paide linnas katastrisse vormistatud maadest läinud eraomandisse ja seda just ostueesõigusega erastamisega 213,5 ha. Munitsipaalomandisse on kokku taotletud 132,9 ha maad, millest 116 katastriüksust pindalaga 89,2 ha moodustavad linna tänavate alused maa-alad (Allikas: Maa-ameti Katastri Andmetöötlusbüroo). Linna arenguks on vajalik kinnistute või kinnistute osade sundvõõrandamine. Maade administreerimiseks oleks vajalik välja töötada süsteem.

Linnale kuuluvate sotsiaalmaa maakasutuse sihtotstarbega allasutuste hoonete maa on kinnistatud linna omandisse, kuid vajalik maareserv linna arenguks elamu-, äri- ning tootmismaa maade osas puudub. Kinnistusraamatu andmetel on perioodil 01.01.2008 kuni 01.01.2011 linna omandisse taotletud kokku 39 maaüksust, neist 24 transpordimaad, 4 elamumaad, 2 tootmistaad, 8 sotsiaalmaad ning 1 äri/sotsiaalmaa (Allikas: E-Kinnistusraamat). Linna eelarvesse laekus maamaksu 2008. aastal 102 580,12 eurot, 2009. aastal 107 343,84 eurot ja 2010. aastal 107 064,79 eurot.

Loodud on arvutipõhine GIS ehk geoinfosüsteem, mis on linna ruumilisi andmeid sisaldavate andmete kogumiseks, haldamiseks, säilitamiseks ja päringute koostamiseks loodud keskkond, mida täiendatakse jooksvalt elualapõhiselt. Kinnistute piiride- ning maamaksuandmete haldamine toimub läbi kinnistuprogrammi ja Microsoft Access'i andmebaasi. Topo-geodeetilisi uurimistöid ja teostusmöödistusi kontrollitakse möödistusprogrammi abil ning hoitakse möödistusregistris. Lisaks kaas ajastatakse pidevalt Paide linna kinnistute ja situatsioonielemente sisaldavat aluskaarti ning koostatakse Linnavalitsuse tööks vajalikke 2D-tasapinnalisi ja kindlas mõõtkavas digitaaljooniseid, asendiplaane ja teemakaarte. GIS programmidest on kasutusel AutoCad ning Microstation Powerdraft V8. Erinevate digitaalsete jooniste vaatamiseks osteti GIS-i arendamise eesmärgil juurde üks lisatöökoht (AutoCad LT 2011).

3.1.6 Liikluskorraldus

Paide linna liiklusmärkidest vastab standardile 99%. 2001. aastal koostatud liiklusmärkide andmebaas on vananenud ja vajab uuendamist. Teekattemärgistust (värviga) on põhiliselt rajatud Tallinna ja Pärnu tänavale ning Keskväljakule. Jalakäijate ülekäiguradasid on linnas piisavalt: 78 tk. Enamus ülekäiguradadest on tähistatud teekattemärgistuse ja liiklusmärkidega. Viimasel kahel aastal on tänavate markeerimist teostatud juulis või augustis, kuid liiklusohutuse eesmärgil oleks vaja markeerimist teha 2 korda kevad-suve-sügise perioodil. 2004. aastal on inseneribüroo STRATUM poolt

koostatud uuring "Paide linna ristmike liiklusuuring". Selle kohaselt paiknevad jalakäijate ülekäigurajad loogilistes kohtades. Uuringus on käsitletud ka Pärnu tänava ja Raudtee tänava ristmiku ning Väike-Aia tänava, Pärnu tänava ja Suur-Aia tänava ristmiku liikluskorraldust. Analüüsitud on Puuvilja, Kitsas, Väike-Aia, Keskväljak, Pikk ja Tallinna tänava olukorda. Pärnu tänava ja Raudtee tänava ristmik on välja ehitatud ja ristmikul on liikluskorraldust muudetud vastavalt uuringus tehtud ettepanekule 2005. aastal. 2009. aastal valmis SKA Inseneribüroo OÜ poolt koostatud „Paide linna Keskväljaku ja selle lähiümbruse tänavate rekonstrueerimine“, mille väljaehitamisel muutub täielikult Keskväljaku liikluskorraldus – liiklusele jääb avatuks Tallinn-Pärnu suund, ülejäänud Keskväljak jääb autoliiklusele suletuks. Linna arenguks oleks vajalik luua liiklusemärgide digitaalandmebaas ning puudu on ka erinevatest juhatusmärgidest linna allasutustesse ja avalikke teenuseid pakkuvatesse organisatsioonidesse.

3.1.7 Ühistransport

Paide linn on 2000. aastal asutatud MTÜ Järvamaa Ühistranspordi Keskus üks asutajaliikmetest. MTÜ eesmärgiks on tagada elanikele soodsamad ja majanduslikult tõhusamad ühistransporditeenused, mille aluseks on ühtne liinivõrk, kooskõlastatud sõiduplaanid ning ühtne piletisüsteem. Keskus koos maavalitsuse ja omavalitsuse üksustega suunab ja koordineerib ühistranspordi arengut Järvamaal ning töötab välja ja viib ellu asjaomaseid arengukavasid, otsides selleks ühiselt rahalisi vahendeid.

Paide Keskväljakult väljub tööpäevadel 26 korda liini nr 10 Paide-Türi-Särevere buss ja 5 korda buss Mäosse. Paide Kultuurikeskuse peatust läbib tööpäevadel mõlemas suunas 26 korda Paide-Türi-Särevere buss ja 47 maakonnaliini buss. Pärnu tänava peatusi: Bussijaam, Raudtee ja Pärnuvälja, läbib tööpäevadel 26 korda Paide-Türi-Särevere buss ja 10 korda Väätša buss. Suur-Aia peatust läbib tööpäevadel buss 1 kord. Peatuste heakord vajab parandamist: Paide Kultuurikeskuse pool takistavad parkivad autod busside peatusse sõitmist; Bussijaama peatuse mõlemal suunal vajab teekate renoveerimist, kuna peatustes on veeloigud; Suur-Aia peatusse peame paigaldama pingi; Paide Kutsekooli peatuses oleva paviljoni seinad vajavad asendamist (praegu on klaas lõhutud); Pärnu 5 peatus on kõigi Paidesse sissesõitvate busside peatus reisijate väljumiseks, kus peatub päevas üle 50 bussi. Peatus vajab renoveerimist. Paide bussijaamas puudub liiklusskeem ja parkimiskorraldus, busside liiklemist segavad pidevalt seisavad haagised. Renoveerimist vajab bussijaama WC ja ootesaal. Paide linna linnasisese ühistranspordi vajadus on väike, kuna osaliselt täidab linnasisese transpordi rolli Paide-Türi marsruudil sõitev liin. Parema ühistransporditeenuse tagamiseks oleks vajalik läbi viia küsitlus liiklejate vajadustest parema ülevaate saamiseks.

Üha kasvav Tallinn-Tartu liinil reisijate arv tingis vajaduse rajada Mäosse reisiterminal. Varasemalt paiknesid eri suundade peatused ligi 1 kilomeetrise vahedega, millest tulenevalt olid ümberistujad sunnitud jalgsi liiklema suure liiklusega Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maanteel. Mäo reisiterminaali projekti alusel viidi reisiterminali ehitamiseks 2010. aastal läbi avalik hange. Uus reisiterminal toob mõlema suuna peatused ühte kohta ning loob reisijatele ootamiseks paremad tingimused. Paide linna ühistranspordi liikluses reisiterminaali ehitus muudatusi ei too - liinivõrk ei muutu, küll hakkavad Paidet läbivad kaugliinid peatuma ka uues reisiterminalis.

3.2 Tehniline infrastruktuur

3.2.1 Teed ja tänavad

Paide linnas on kokku 40 355 m tänavaid, mis jagunevad järgmiselt: kõvakattega tänavad (sh pinnatud ja asfaltkattega) 37 699 m ehk 93,4% ja kruuskattega tänavad 2656 m ehk 6,6%. Tänavate ehitamise ja rekonstrueerimise töid on teostatud perioodil 01.01.2005 kuni 01.01.2009, mille käigus ehitati kokku kergliiklusteid 1,8 km ning rekonstrueeriti ja ehitati kõnniteid 5,8 km ulatuses. Kergliiklusteede rekonstrueerimistöid teostati Kivimurru, Pärna, Põllu, Kastani, Jaama tänavatel ning osaliselt Raudtee ja Karja tänavatel. Kõnniteede osas on töid teostatud Ristiku, Soo, Puuvilja, Väike-Aia, Telliskivi, Vaksali, Põllu, Kitsas tänavatel ning osaliselt ka Aiavilja, Lai ja Raudtee tänavatel.

Tänavate osas on kõige enam rekonstrueerimistöid tehtud 2008 ning 2009 aastal: 2008 - rekonstrueeriti Telliskivi tänava Karja-Jaama lõik, Aiavilja tänava Pärnu-Põllu lõik, Karja tänava Jaama-Ruubassaare tee lõik, Jaama tänava Telliskivi-Ruubassaare tee lõik, Pärna-, Ristiku-, Rahu-, Looduse-, Tuleviku-, Nooruse-, Soo-, Kivimurru-, Koidu- ning Valli tänav, Raudtee tänav Pärnu-Rakvere-Sõmeru maanteest kuni Pärna tänavani ning Põllu tänava lõik Tööstuse tänavast Aiavilja tänavani, kokku 5,5 km. 2009 - teostati tänavate 2-kordne pindamine Joodi tänava ringil, Allika-, Roheline-, Tähe-, Kuu-, Videviku- ja Jaama tänavatel ning Prääma tee Lai-Pärnu lõik, kokku 2,7 km. 2010. aastal rekonstrueeriti Põllu tänav, Suur-Aia tänav kuni Aiavilja tänav.

Seisuga 01.01.2011 on linna ja eraomanike vahel sõlmitud 15 eratee avaliku kasutamise lepingut, millega linn võttis omale kohustused korraldada tähtajatult eratee korrashoiu ning kandma eratee remondi ja hooldusega seotud remondi kulud. Toimus ka ühe linna omandis oleva Telliskivi tänava kinnistu osa võõrandamine. Tänavate hooldamiseks on Linnavalitsus korraldanud avaliku hanke, mille 2010. aastal võitis AS Järva Teed. AS Järva Teed leping on sõlmitud perioodile 01.12.2010 kuni 30.11.2012. Hooldustööd on jaotatud talviseks (sh lume lükkamine ja libedustõrje tänavatelt, kõnniteedelt ja parklates, lumevedu, ühistranspordi peatuste ja ülekäiguradade hooldus) ja suviseks hoolduseks (sh liiklusmärkide hooldamine, tänavate märgpuhastus). Linna arenguks on vajalik välja arendada kergliiklusteede võrgustik ja liita see naaberomavalitsustega. Linnas sees tuleb ehitada uusi tänavaid nagu Puuvilja tn pikendus, Joodi piirkond, Mündi tn ühendamine Reopalu ringiga jne. Seisundinõuete tagamiseks vajavad rekonstrueerimist mõned linnasisesed tänavad.

3.2.2 Tänavavalgustus

Linnas asuvad tänavavalgustusliinid ja ca 1360 valguspunkti kuuluvad Paide linnale. Osaliselt paiknevad valgustid linna valguspostide küljes, kuid osa on riputatud AS Eesti Energiale kuuluvatele elektriliini postidele. Tänavavalgustusala tegevus tugineb 2004. aastal vastuvõetud „Paide linna tänavavalgustuse arengukava aastateks 2004-2006“. Arengukava kohaselt rekonstrueeriti 2005. aastal olemasolev tänavavalgusvõrk. Tööde käigus vahetati välja kõik Paide linna tänavavalgustuse energiakulud ja amortiseerunud valgustid, paljasjuhtmelised õhuliinid asendati õhukaabelliinidega ning paigaldati kaasaegsed tänavavalgustuse juhtimiskilbid. Koos tänavate rekonstrueerimisega 2008-2009. aastatel on mitmetele tänavalõikudele rajatud uus tänavavalgustusvõrk: Aiavilja

tänavana Pärnu-Põllu lõik, Põllu tänav, Ruubassaare tee Karja-Jaama lõik, Kastani tänav, Pärnuvälja tänav. Alates 2010. aasta jaanuarist hooldab tänavavalgustusvõrku SA Paide Haldus.

3.2.3 Sadevesi

Sadeveetrasside kogupikkus on ligikaudu 10 120 m. Sademeveekanaliseerimisega on Paide linnas varustatud osaliselt linna lõuna- ja edelaosa tööstus- ja korrusmajade piirkond ning Ristiku tänav korrusmajade ümbrus. Vähesel määral on sadeveetorustikke kesklinna piirkonnas (Paide bussijaama ja Paide Kultuurikeskuse lähimbrus). Sademeveetorustikega kogutav vesi juhitakse linnalähedastesse kraavidesse ning sealt edasi Pärnu või Reopalu jõkke.

Linna sademeveekollektoriteks on:

- Tööstuse tänav sademeveetorustik;
- Ruubassaare-Pärna tänav sademeveetorustik;
- Ristiku tänav sademevee kollektor;
- Suur-Aia tänav sademeveetorustik;
- Pika - Mündi tänav sademeveekollektor;
- Tallinna tänav põhjaosa sademeveetorustik;
- Soo tänav sadeveetorustik.

Sademeveepumplaid on kaks, Pärna tänav pumpla ja Puuvilja tänav pumpla. Puuvilja sademeveepumpla rekonstrueeriti 2005. aastal. Lisaks rajatud sademeveetorustikule aitavad sademeveett koguda ja paiksest pinnasest immutada tänavate ääres paiknevad kraavid ja immutusnõvad (nt Laia tänav immutusnõva, Pärnu- Rakvere mnt ja Joodi elamupiirkonna vahelisel alal paiknevad sadeveekraavid, Roheline, Parkali, Jaama, Kaevu, Tallinna jt tänavate ääres asuvad kraavid). Paide Linnavalitsuse tellimisel on olemasolevaid sadeveetorustikke ja -kraave regulaarselt puhastatud. Vastavalt võimalustele on juurde rajatud ka uusi sadeveetorustikke (Soo tänav, Jaama tänav, Kastani tänav jne). 2008. aastal valmis AS-il Sweco Projekt viie piirkonna sademeveekanaliseerimise projekt: Tallinna, Kesklinna, Soo, Suur-Aia ja Pärnu tänav piirkonnad. Soo tänav piirkonna (sh Soo tänav, osaliselt Kure ja Lai tänav) sademeveekanaliseerimine ehitati välja 2009. aastal, 2010. aastal rajati Aiavilja tänav sademeveekanaliseerimine.

Varasemalt probleemiks olnud sademevee pääsemine reoveekanaliseerimise torustikku likvideeriti 2008-2009. aastal teostatud vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimistöde käigus, mil olemasolevad amortiseerunud reoveetorustikud asendati uutega. 2010. aastal koostati perioodile 2010 kuni 2022 uus Paide linna sademeveekanaliseerimise arengukava. Sademevee valdkond on alarahastatud – puuduvad võimalused olemasolevate projektide elluviimiseks. Seetõttu on valinguvihmade ajal uputatud Tallinna tänaval Paide politseijaoskonna ees olev tänavalõik, kevadise lumesula ajal on probleeme Joodil Lille tänav piirkonnas ja Hämariku tänav piirkonnas. Olemasolevatel trassidel puuduvad osaliselt liiva ja liiva-õlipüüdurid (nt Soo tänav väljalase, Aiavilja tänav väljalase). Vajalik oleks arendada sademeveekanaliseerimise võrgustikku ja välja ehitada sademevee eelvooludele liivapüüinised.

3.2.4 Veevarustus ja kanalisatsioon

Paide linn saab joogivee 2000. aastal rajatud ja 2001. aastal käiku antud veehaardest, mis paikneb Paide valla territooriumil ja mis koosneb neljast puurkaevust. Veehaardest juhitakse vesi 2,5 km pikkuse torveetrassiga veepuhastusjaama. Põhjaveevarudeks on arvestatud 25 aastaks 2000 m³ ööpäevas. Praegune tarbimine on kuni 1300 m³ ööpäevas. 01.01.2011. aasta seisuga on Paide linnas veetrasse kokku 52,9 km.

Aastatel 2008-2009 teostati Paide vee- ja kanalisatsioonirajatiste rekonstrueerimine ja laiendamine. Projekt oli osa Pärnu ja Paide veekorraldusprojektist, mida rahastas Euroopa Komisjon. Projekti eesmärk oli võimaldada kvaliteedinõuetele vastavat joogivett vähemalt 96% Paide linna, Kriilevälja ja Sillaotsa külade tarbijatele ja projekti eesmärk ka täideti. Ehitustööd toimusid üldjuhul avalikult kasutataval maal ja seni ühisveevärgi liitumise võimalust mitteomavatele kinnistutele ehitati välja liitumispunktid kuni ühe meetri kaugusele kinnistu piirist. Paljude seniste klientide kinnistute liitumispunktid rekonstrueeriti.

Kokku rajati:

- 26,8 km vee magistraalorustikku;
- 5,6 km vee tarnetorustikku (nn majajühendused magistraalorustikust kinnistu piirini);
- 9 veearestikaevu;
- 32 tuletõrjehüdranti.

Projekti elluviimise käigus likvideeriti linna haldusterritooriumil olnud avalikud veevõtukohtad. Väljaehitatud 1204-st liitumispunkti on tarbijad kasutusele võtnud 905 ehk ca 75 %. Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniteenust Paide linnas osutab AS Paide Vesi, kes teostab ka teenustöid vee- ja kanalisatsioonitrasside hooldamisel, remondil ja renoveerimisel. Linna veemajandusalane tegevus tugineb lisaks üleriigilistele õigusaktidele ka Paide linnavolikogu poolt kehtestatud järgnevatel õigusaktidel:

1. Paide linna ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni kasutamise eeskiri (Paide Linnavolikogu määrus 21.09.2006 nr 30);
2. Paide linna ühisveevärgiga ja -kanalisatsiooniga liitumise eeskiri (Paide Linnavolikogu määrus 15.05.2008 nr 12);
3. Paide linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2009-2022 (Paide Linnavolikogu 18.06.2009 nr 21).

Paide linna ühiskanalisatsiooni hakati rajama möödunud sajandi viiekümnendate teisel poolel. Praegu on kanalisatsioonitrasse 54,7 km. Suur osa trassidest rekonstrueeriti aastatel 2007-2008 Paide vee- ja kanalisatsioonirajatiste rekonstrueerimise ja laiendamise projekti raames. Projekti eesmärk oli luua reovee kogumise tingimused vähemalt 95% Paide linna ja Kriilevälja ning Sillaotsa külade tarbijatele ja see eesmärk ka täideti. Lisaks torustikele rajati uusi reovee ülepumplaid ning rekonstrueeriti kaks suurimat olemasolevat reoveepumplat.

Kokku rajati:

- 22,2 km isevoolne kanalisatsiooni magistraalorustikku;

5,0 km isevoolne kanalisatsiooni kogujatorustikku (magistraalorustikust kinnistu piirini);
7,5 km survekanalisatsioonitorustik;
15 väikereoveepumplat.

01.01.2011. aasta seisuga on väljaehitatud 1192-st liitumispunktist tarbijad kasutusele võtnud 915 ehk ligi 77 %. Kanalisatsioonivõrku haldab AS Paide Vesi. Kanalisatsioonialane tegevus põhineb ühisveevõrguga samadel õigusaktidel. Linna arenguks on planeeritud koostöös AS-ga Paide Vesi vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine ja ühtekuuluvusfondi projekti elluviimine. Lähiajal on vajadus Paide linna ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava uuendamise järele. Selleks, et Paide linn ei ohustaks Pärnu jõe elukeskkonda ega kahjustaks põhjaveid, on vajalik rekonstrueerida reoveepuhasti ja reoveepumplad.

3.2.5 Soojamajandus

Paide linnas on soojustrasse kokku 14 289 m. Kuni aastani 2014 kehtib AS Paide Vesi ja OÜ Pogi vahel sõlmitud linna kaugküttevõrgu rendileping. AS Paide Vesi on soojusvõrgu omanik ja rendib seda OÜ-le Pogi, kes on võrguettevõtja (müüb klientidele soojusenergiat). Vastavalt rendilepingule suunab AS Paide Vesi rendimaksetest laekuva summa olulises osas (ca 63 911 eurot) linna soojusvõrgu parendamisse, see tähendab olemasoleva torustiku remonti ja renoveerimisse, et parandada selle kvalitatiivseid näitajaid (soojuskadude vähendamine, läbilaskevõime suurendamine jms.) ja tõsta töökindlust. Kokkuleppel rentnikuga on kasutatud rendivahendeid ka väiksemal määral soojusvõrgu laiendamise kaasfinantseerimiseks. Linna eelarvest vahendeid soojusvõrgu laiendamiseks eraldatud ei ole.

AS-il Paide Vesi on plaanis suuremamahulised tööd soojusvõrgu uuendamiseks. Selleks on eraldatud Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) poolt vahendeid (kuni 50 % tööde maksumusest), tööde tegija leidmiseks on korraldatud riigihange. Samuti on OÜ-l Pogi plaanis KIK-i toel suuremamahuline investeering Paide linna energiamajandusse, nimelt Paide linna elektri ja soojuse koostootmisjaama ehitamine. KIK on oma positiivse otsuse projekti rahastamiseks juba teinud. Projektiga rajatakse Paide linna koostootmisjaam, mille planeeritud võimsused on 1,6-2 MW elektrit ja 6-9 MW soojusenergiat. Ehitaja leidmiseks on välja kuulutatud rahvusvaheline riigihange, mille tulemusena selguvad lõplikult ehitatava jaama parameetrid. Hankepakkumiste hindamisel lähtutakse suurimast majanduslikust efektiivsusest lähtuvalt olemasolevast soojuskoormusgraafikust, elektri hinnast ja hoolduskuludest.

Taastuenergiaallikal töötava koostootmisjaama rajamisega Paide linna vähenevad elektrikaod elektrivõrgus, samuti kindlustab jaam linna suures osas elektriga ning kokkuvõttes saavutab oma eesmärgi hoida sooja hind võimalikult madal. Paide linna biomassil töötava koostootmisjaama rajamisega väheneb Eesti Vabariigis põlevkivist toodetud elektrienergia CO₂ emissioon hinnanguliselt 11 000 tonni aastas. Taastuva energiaallika kasutamise osakaalu suurendamisega OÜ Pogi soojuse tootmise protsessis väheneb CO₂ õhku paiskamine 2 300 tonni aastas. Projekti elluviimisel on võimalik rajada Paide linna koostootmisjaam, mis kasutab Eestis kasvavat biomassi (taastuvat

kütust) ja säästab seeläbi keskkonda. Aastatel 2008 kuni 2010 on Paide linnas uuendatud ja juurde ehitatud kokku 835 meetrit soojatorustikku, sellest

- 2008 . aastal 763 m;
- 2009 . aastal 33 m;
- 2010 . aastal 39 m.

3.2.6 Energeetika ja side

Paide linna varustab elektrienergiaga AS Eesti Energia Paide 330/110/10 KV alajaam. Enamik Paide linna territooriumil asuvaid elektriliine on rekonstrueeritud, olemasolevad alajaamad on üldiselt heas seisukorras ja neid rekonstrueeritakse vastavalt Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ arengukavale. On olemas vajalik võimsuse varu uute ettevõtete või elamurajoonide liitumiseks.

Paide linn on Eesti suurima telekommunikatsiooni ja IT-ettevõtte Elion poolt vaskvõrguga valdavalt kaetud ning ühendatud ka Elioni tuumikvõrguga valguskaabliringi kaudu, mis tagab võrguliikluse automaatse ümbersuundumise valguskaabli lõhkumise või võrguseadme rikke korral. Uuselamurajoonide telefoni- ja internetiühendustega varustamiseks tehakse jätkuvat koostööd konkreetsete piirkondade arendajatega. Linnas asub digitaalne telefonijaam ja ADSL/ADSL2+/VDSL sõlm, mõlemad on piisava tehnilise võimsusega ning vastavalt turu nõudlusele hõlpsalt laiendatavad. Paide linnas on Elioni esindusel olemas oma korrusmajade internetivõrk, mida laiendatakse vastavalt nõudluse olemasolule. Valguskaablitega on ühendatud enamus linna kortermajadest ja linna haridusasutused (va lasteaiad).

3.2.7 Elamumajandus

Eesti Vabariigi Elektroonse Ehitusregistri andmetel on Paide linnas seisuga 01.01.2011 ühtekokku 160 suvilat ja aiamaja, 725 üksikelamut, 31 kaksikelamut ning 196 kolme ja enama korteriga elamut. Paide linnas on loodud korteriomanike poolt kortermajade haldamiseks 54 korteriühistut ja 59 ühisust. Paide linnas tegeleb korteriühisuste haldamisega OÜ Paide Elamuhooldus, mis kuulub 100% Paide linnale. Linnavalitsuse juures tegutseb korteriühistute ümarlaud. Paide linn toetab korterelamute välisfassaadide renoveerimiseks võetud laenu intressi tasumist ja korterelamute kinnistute korrastamist (Allikas: Eesti Vabariigi Elektroonne Ehitisregister).

Paide linnas oli kuni 2007.aasta juunini moodustatud 16 garaažiühistut, ülejäänud 23 olid endised garaažikooperatiivid, mis hõivati perioodil 2007-2009 linnale peremehele varana. Linn taotles riigilt nende hoonete aluse teenindusmaa munitsipaalomandisse, mis registreeriti kinnistusametis ning seejärel võõrandas need kinnistud otsustuskorras linnavolikogu otsuse alusel moodustatavale hooneühistule. 01.01.2011 seisuga on Paide linnas õigusliku alusega moodustatud garaaži hooneühistuid 37, neile lisandub lähitulevikus veel 2 garaaži hooneühistut, kui omandiõigus on notariaalselt linna arvelt garaažiühistuliikmetele üle läinud.

3.3 Valdkondlik visioon ja tegevuskava

LINNAMAJANDUS, PLANEERIMINE JA TEHNILINE INFRASTRUKUUR.
VISIOON: aastal 2035 on Paide rohkelt haljastatud kvaliteetset elukeskkonda pakkuv väikelinn. Linna üldplaneeringuga on tagatud võimalused linna mitmekülgseks arenguks. Säilinud on väikelinlik miljöö ja tasakaal rohe ja hoonestatud alade vahel. Linna areng väärtustab vana ja sobitab sellega uued suunad. Sõidu- ja kergliiklusteede võrgustik on logistiliselt toimiv ning liikluskorraldus on turvaline. Välja on arendatud linna vajadusi arvestav parkimiskorraldus ja arhitektuuri arvestav tänavavalgustus. Seal, kus see on tehniliselt võimalik ja majanduslikult otstarbekas, on tagatud kõigile kinnistuomanikele vee- ja kanalisatsioonitrassidega liitumine. Tagatud on kuni 4000 m³ ööpäevane veeressurss ja vastavalt võimalustele on välja ehitatud linna vajadusi rahuldav optimaalne liitumispunktidega lahkvoolne sademeveekanalisatsioon. 85% soojustrassidest on nõuetele vastavalt rekonstrueeritud, mille tulemusena on vähenenud soojusvõrgu kaod.

Strateegiline eesmärk	Tegevused	Teostaja	Aasta
E 1. Toimiv ja ajakohane üldplaneering on koostatud	T 1.1 Uue üldplaneeringu koostamine	Paide Linnavalitsus	2014-2018 (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)
E 2. Linna arenguks vajalikud detailplaneeringud ja projektid on tagatud	T 2.1 Linna poolt rajatavatele uusehitistele ja rajatistele detailplaneeringute tagamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 2.2 Linna hallatavatele ehitistele ja rajatistele projektide koostamise tellimine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
E 3. Linna väikevormid ja reklaamid on linnaruumi sobivad ja hooldatud	T 3.1 Linna infokandjate uuendamine	Paide Linnavalitsus	2015-2016 (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)
	T 3.2 Tähtpäevade ja suurürituste ajal linna kaunistamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
E 4. Tervikuna toimiv jäätmekäitlussüsteem on välja arendatud	T 4.1 Korraldatud jäätmeveo korraldamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 4.2 Jäätmete liigiti-kogumissüsteemi arendamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 4.3 Jäätmejaama tegevuse laiendamine (IK 1)	Investorid, Paide Linnavalitsus, fondid	2012-2015
	T 4.4 Jäätmekogumissüsteemi parendamine	Paide Linnavalitsus	2012-2015
	T 4.5 Elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine	Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus, Paide Linnavalitsus	2011-2020
E 5. Linna haljasalad on rekonstrueeritud, hooldatud ja liigirikkad	T 5.1 Olemasolevate haljasalade püsihoolduse tagamine ja uute haljakute rajamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 5.2 Linna sissesõitudel olevate ringteede haljastamine	Paide Linnavalitsus	2015-2018 (Paide

Linnavolikogu
24. aprill 2014

			määrus nr 7)
	T 5.3 Parkide ja haljasalade rekonstrueerimine (IK 2)	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 5.4 Tammede puiestee rajamine (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	Paide Linnavalitsus	2018
	T 5.5 Alleede ja üherealise kõrghaljastuse rekonstrueerimine (IK 2)	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 5.6 Uute alleede rajamine	Paide Linnavalitsus	2015-2020
	T 5.7 Mänguväljakute ümbruse haljastamine	Paide Linnavalitsus	2012-2015
	T 5.8 Haljastuse valdkondliku arengukava koostamine	Paide Linnavalitsus	2015-2020 (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)
	T 5.9 Lembitu parki kaasaegse purskkaevu rajamine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus	2014-2016
E 6. Mängu- ja spordiväljakud on turvalised ja mitmekesised	T 6.1 Olemasolevate mängu- ja spordiväljakute hooldamine ja elementidega täiendamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 6.2 Uute mängu- ja spordiväljakute rajamine	Paide Linnavalitsus	2012-2020
E 7. Rekreatsioonialad on väljaarendatud ja regulaarne hooldus tagatud	T 7.1 Tehisjärve piirkonna väljaehitamine	Ettevõtjad, Paide Linnavalitsus	2012-2015
	T 7.2 Tehismaastiku terviseradade väljaehitamine	Paide Linnavalitsus	2013-2015
	T 7.3 Terviseradade võrgustiku arendamine	Paide Linnavalitsus Paide Tervise- ja Spordikeskus (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	2011-2020
	T 7.4 Rekreatsioonialadele inventari soetamine, püsihoolduse tagamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 7.5 Lemmikloomade harjutusväljaku loomine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus, fondid, huvigrupid	2014-2017
E 8. Kinnistuomanikud on motiveeritud kinnistuid hooldama	T 8.1 Linnakodanike tunnustamiseks linna heakorrastamisele kaasaaitamise eest erinevate heakorraalaste konkursside läbiviimine	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 8.2 Erakinnistutel heakorra eesmärgil järelevalve teostamine (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	Paide Linnavalitsus	2015 2020
E 9. Kalmistute hooldus ja haldus on tagatud	T 9.1 Kalmistumajanduse arendamine ja digitaalandmebaasi loomine	Paide Linnavalitsus	2012

	T 9.2 Kalmistutel muinsuskaitsete väärtuste säilitamine	Muinsuskaitseamet, Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 9.3 Kalmistute hoolduse tagamine ja kalmistuehitiste korrashoidmine	Paide Linnavalitsus, fondid	2011-2020
	T 9.4 Reopalu kalmistu paekivimüüri lõpuniehitamine	Paide Linnavalitsus, Muinsuskaitseamet	2015-2016 (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)
	T 9.5 Linna arengus oluliste isikute haudade tähistamine infotahvlitega	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 9.6 Reopalu kalmistu ühendamine linna veevõrku	Paide Linnavalitsus	2013-2014 (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)
	T 9.7 Kalmistute jäätmemajanduse korrastamine	Paide Linnavalitsus	2012-2015
	T 9.8 Sillaotsa kalmistu kabelihoone/mälestusmüüri rajamine koos juurdepääsu tee ja parklaga (IK 3)	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 9.9 Kalmistute haljastuse korrastamine	Paide Linnavalitsus, Muinsuskaitseamet, fondid	2012-2015
E 10. Maareform on lõpetatud	T 10.1 Linna arenguks vajalike maade munitsipaliseerimine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 10.2 Hoonestusõiguse seadmine riigimaale	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 10.3 Omandireformi lõpule viimine	Paide Linnavalitsus	2011-2013
	T 10.4 Ostueesõigusega erastamise korraldamine	Paide Linnavalitsus	2014-2015 (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)
	T 10.5 Kinnisasjaga piirneva maariba erastamise korraldamine	Paide Linnavalitsus	2011-2018
E 11. Geoinfosüsteem on toimiv	T 11.1 Geoinfosüsteemi (GIS) tarkvara uuendamine ja täiendamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 11.2 Kinnistu- ja mõõdistusregistrite järjepidev aktualiseerimine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 11.3 Kinnistu- ja mõõdistusarhiivide pidamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 11.4 Linna geodeetilise aluskaardi ja teemakaartide järjepidev uuendamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020

E 12. Maakasutuse strateegia elluviimine on tagatud	T 12.1 Maareservi tagamine avalikeks huvideks	Paide Linnavalitsus	2015-2020 (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)
	T 12.2 Linna arenguks vajalike kinnistute või kinnistute osade sundvõõrandamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 12.3 Maade administreerimise süsteemi väljatöötamine	Paide Linnavalitsus	2013-2015
E 13. Tänavate võrgustik on linna arengut toetav ja igapäevaelu vajadusi rahuldav	T 13.1 Tänavate suvise ja talvise hoolduse tagamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 13.2 Tänavate rekonstrueerimine seisundinõuete tagamiseks (sh Pärnu tn ja Tallinna tn täies ulatuses rekonstrueerimine) (IK 4) (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	Paide Linnavalitsus fondid	2011-2020
	T 13.3 Kruusakattega tänavate tolmuvabaks muutmine	Paide Linnavalitsus	2012-2015
	T 13.4 Kõnni- ja kergliiklusteede hoolduse ja remondi tagamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 13.5 Kergliiklusteede võrgustiku väljaehitamine ja ühendamine naaberomavalitsuste kergliiklusteede võrgustikuga (Reopalu-Pärnu tn jalg- ja jalgrattatee rajamine) (IK 5) (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	Paide Linnavalitsus fondid	2012-2020
	T 13.6 Uute tänavate väljaehitamine	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 13.7 Joodi elamupiirkonda täiendava tänavavalgustuse rajamine	Paide Linnavalitsus	2013-2017
	T 13.8 Tänavavalgustuse rekonstrueerimine (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)	Paide Linnavalitsus, fondid	2015 (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)
	T 13.9 Ettevõtluse seisukohast olulise avaliku tugitaristu kaasajastamine tööstus- ja ettevõtlusalade juurde (Paide Linnavolikogu 15. oktoober 2015 määrus nr 18)	Paide Linnavalitsus, fondid	2016-2020
E 14. Linna liikluskorraldus on turvaline	T 14.1 Liikluskorraldusvahendite paigaldamine ja hooldamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 14.2 Teekattemärgistuse tagamine linna peatänavatele ja teistele liikluspindadele	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 14.3 Liiklusmärkide digitaalandmebaasi loomine	Paide Linnavalitsus	2015-2016 (Paide

			Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)
	T 14.4 Juhatusmärkide paigaldamine linna hallatavate asutuste ja avalikku teenust pakkuvate asutuste leidmiseks	Paide Linnavalitsus	2015-2016 (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)
E 15. Ühistranspordirajatised on nõuetekohaselt väljaehitatud	T 15.1 Bussipeatuste, ooteplatvormide ja bussiootepaviljonide väljaehitamine	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 15.2 Bussijaamahoones avaliku WC ja ootesaali ning Jaama 15 kinnistu haldamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 15.3 Bussijaama hoonele reklaamtähise paigaldamine	Paide Linnavalitsus, Järvamaa Ühistranspordi Keskus	2014-2015 (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)
	T 15.4 Ühistranspordi vajaduse küsitluse läbiviimine	Paide Linnavalitsus, Järvamaa Ühistranspordi Keskus	2013; 2020 (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)
E 16. Linna vajadusi rahuldav sademeveevõrgustik on väljaehitatud ja hooldatud	T 16.1 Olemasolevate sademeveetrasside, -kraavide ja ülepumplate korrashoidmine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 16.2 Sademeveekanalisatsiooni võrgustiku arendamine (IK 6)	Paide Linnavalitsus, SA Paide Haldus	2011-2020
	T 16.3 Sademevee eelvooludele liivapüüniste väljaehitamine ja hooldamine	Paide Linnavalitsus, fondid	2015-2018 (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)
E 17. Seadusandlusele vastav vee- ja kanalisatsiooni kättesaadavus on tagatud	T 17.1 Kuue valla ja Paide linna ühtekuuluvusfondi projekti elluviimine (sh Paide linna reoveepuhasti, kahe reoveepumpla ja torustiku rekonstrueerimine ning kompostimisväljaku rajamine) (IK 7)	AS Paide Vesi, fondid	2014-2015 (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)
	T 17.2 Vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine	AS Paide Vesi	2011-2020
	T 17.3 Joodi piirkonna ühisveevärgi arendamine	AS Paide Vesi	2014-2020
E 18. Ühisveevärk ja kanalisatsioonisüsteemid on arendatud	T 18.1 Paide linna ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arengukava uuendamine	Paide Linnavalitsus	2014 (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)
E 19. Reoveekäitlus Paide linna kinnistutel ei ohusta põhjavett, lekkivad reoveekogumismahutid on likvideeritud	T 19.1 Reoveekogumismahuteid kasutatavate kinnistute väljaselgitamine ja nende liitmine reoveekogumissüsteemiga	AS Paide Vesi, Paide Linnavalitsus	2011-2015

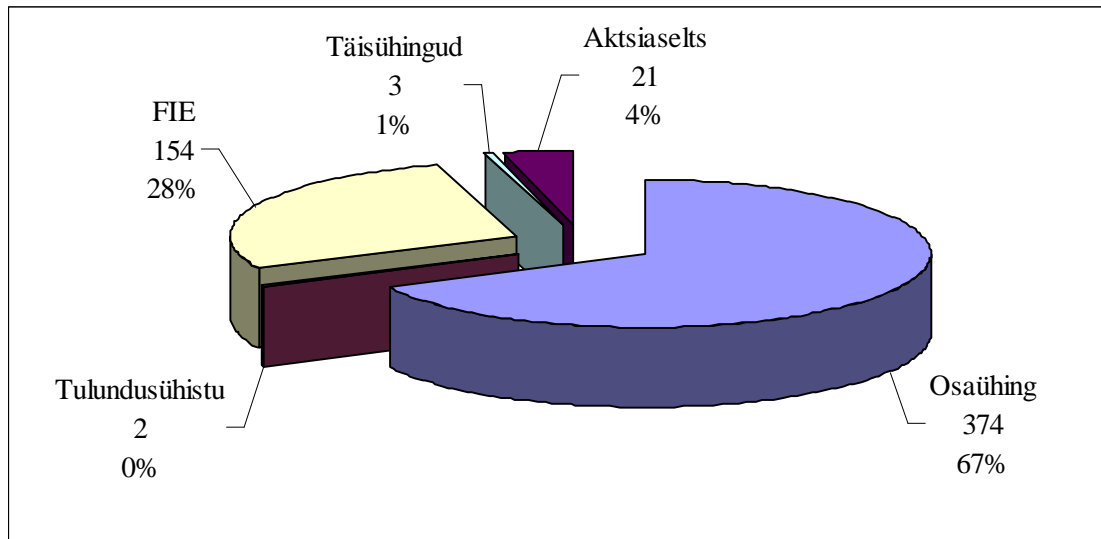
	T 19.2 Vähekindlustatud isikutele kanalisatsioonisüsteemiga liitumise võimaluse loomiseks toetussüsteemi väljatöötamine ja toetamine	Paide Linnavalitsus	2012-2020
E 20. Paide linna mõju Pärnu jõe ei ohusta jõe elukeskkonda	T 20.1 Reoveepuhasti rekonstrueerimine	AS Paide Vesi	2011-2013
E 21. Paide linna ühiskanalisatsioon ei ohusta põhjavett	T 21.1 Reoveepumplate rekonstrueerimine	AS Paide Vesi	2011-2013
	T 21.2 Reovee kanalisatsioonitorustiku rekonstrueerimine ja hooldamine	AS Paide Vesi	2011-2020
E 22. Soojavõrgu soojakadusid on vähendatud 2%	T 22.1 Soojusvõrgu arendamine (IK 8)	AS Paide Vesi, fondid	2011-2012
	T 22.2 Soojusvõrgu uuendamine	AS Paide Vesi	2011-2012
E 23. Koostootmisjaam on valmishitatud ja töötab	T 23.1 Koostootmisjaama projekteerimine ja väljaehitamine	OÜ Pogi	2015 (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)
E 24. Elamumajanduse ja investeerimispiirkondade arendamine on võimaldatud	T 24.1 Korruselamute kinnistute korrastamise toetamine ja rekonstrueerimisele kaasa aitamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 24.2 Investeerimispiirkondade arendustegevuseks eelduste loomine	Paide Linnavalitsus	2015-2018 (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)
	T 24.3 Uue eramu- ja suvilapiirkonna määratlemine ja väljaarendamiseks eelduste loomine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus	2014-2017
	T 24.4 Joodi elamupiirkonna arendamine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus, fondid	2014-2020

4. MAJANDUSE ARENG, ETTEVÕTLUS JA TURISM

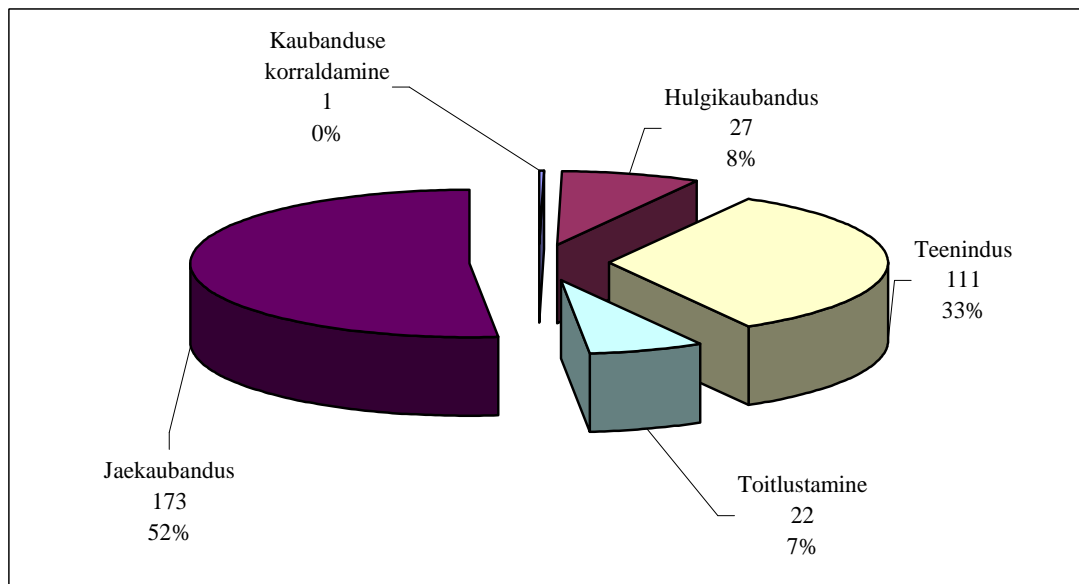
4.1 Majanduse areng ja ettevõtlus

Paide on Järvamaa ettevõtluskeskus. Siin asub ~16 % maakonna ettevõtlusest. Äriregistri andmetel on Paide linnas registreeritud 708 ettevõtjat. Neist 374 ehk 67% on osäühingud, 154 ehk 28% on FIE-d, 21 ehk 4% aktsiaseltsid ja ülejäänud osa moodustavad täisühingud ja tulundusühistud. Enim, 22 % ettevõtjatest tegeleb jae- ja hulgikaubandusega, 17 % erinevate teenuste osutamisega, 13 % ehitusvaldkonna tegevustega, tootmisettevõtteid on 5 %. Võrreldes 2009. aastaga kasvas eelmisel aastal linna ettevõtjate arv 124 võrra. Sektoriliselt suurenes 2010. aastal kõige enam jae- ja hulgikaubandusega tegelevate ettevõtjate arv, loodi juurde ka ehituse, kinnisvara, raamatupidamisteenuste, transpordi, toitlustuse ja muu teeninduse valdkonna ettevõtteid (Allikas: Äriregister). Põhjuseks eelkõige suured koondamised ja seoses sellega eraettevõtluse loomine.

Majandustegevuse registri andmetel tegutseb Paide linnas 334 kaubandus-, teenindus- ja toitlustusettevõtte. Suurima osa neist moodustavad jaekaubanduse ja teenindusega tegelevad ettevõtted. Illustreeriva ülevaate ettevõtete jaotusest vormi järgi annab joonis nr 8 (Allikas: Äriregister) ja majandustegevuse registris registreeritud Paide linnas tegutsevate ettevõtete kohta joonis nr 9 (Allikas: Majandustegevuse register).

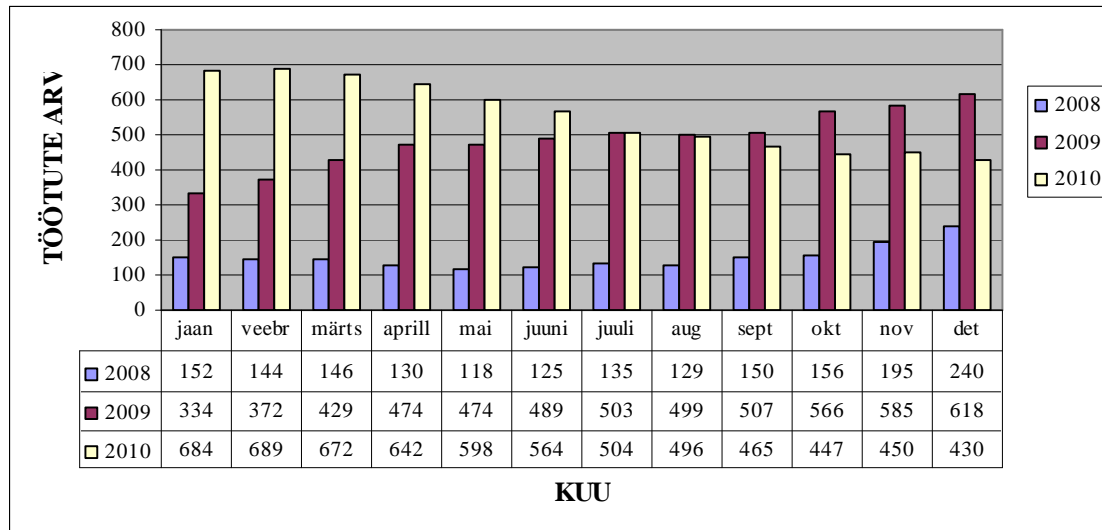
Joonis nr 8. Äriregistris registreeritud Paide linna ettevõtete jagunemine ettevõtluse vormi järgi (seisuga 01.01.2011)

Joonis nr 9. Majandustegevuse registris registreeritud Paide linnas tegutsevad ettevõtted (seisuga 01.01.2011)

Kogu riigis süvenenud majanduslangus mõjutas ka kohalikku töajuturgu. Seetõttu on töötus Paides viimastel aastatel märgatavalt kasvanud. Kui 2008. aasta algul oli linnas

töötuid 152, siis 2009.aasta lõpuks oli see arv kasvanud ligikaudu neli korda ulatudes 618-ni. 2010.a. jooksul on töötute arv taas langenud, olles aasta lõpuks 430 (Allikas: Eesti Töötukassa). Paide linnas on kõige enam, 91 % ettevõtetest, kuni 9 töötajaga väikefirmasid. 10-49 töötajaga äriühinguid on 6,25 %, 50-249 töötajaga äriühinguid on 2 % ning 250 ja enama töötajaga 0,75 %. Kõige suurem langus töötajate arvu suhtes toimus ehitusvaldkonna ettevõtetes. Ülevaate Paide linna töötuse arvu muutuse kohta 2008-2010 annab joonis nr 10.

Joonis nr 10. Paide linnas registreeritud töötud 2008-2010 (seisuga 01.01.2011)

Olukorras, kus toimus suur majanduslangus ning töötute arv suuresti kasvas, püüdsid mitmed töötuks jäänud inimesed alustada tegevust ettevõtjatena, registreerides end kas FIE-na või asutades osaiühingu. Selleks taotleti erinevaid ettevõtluse alustamise toetusi. Töötukassast ettevõtluse alustamise toetuse saamiseks on Paide Linnavalitsus andnud kooskõlastuse 2009. aastal 5 ja 2010. aastal 6 ettevõtja taotlusele. Saadud toetuste abil on praeguseks tegevust alustanud ravimassaažisalong, käsitöökoda, pidulike tseremooniade läbiviija, fototeenuse osutaja, ettevõtluse tugiteenust pakkuv firma, helisalvestiste ja muusika kirjastamise ettevõtte, küttepude tootja ja müüja. EASist on eraldatud alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetust: 2008 - 3 Paide ettevõtjale kokku 8038 €, 2009 - 1 Paide ettevõtjale 6391 € ja 2010 - 1 Paide ettevõtjale -3594 €.

Potentsiaalne piirkond ettevõtluse arendamiseks on endiselt Paide-Mäo. Maakonnatasandil on arenguleppe näol näha initsiatiivi soodustada kohaliku ettevõtluse ja administratsiooni koostööd ning seeläbi parandada ärikliimat. Paide linn teeb aktiivset koostööd ettevõtluskeskkonna arendamiseks SA Järvamaa Arenduskeskusega. Koostöös on korraldatud igal sügisel Järvamaa ettevõtlusnädalat ning 2009. aastal Raekojaseminaride sarja ettevõtjatele - ühtekokku toimus 5 seminari kokku 187 osalejaga. Seminaride teemad olid valitud hetkeolukorra vajadustest lähtuvalt ning ettevõtjaid enim huvitavatel teemadel. Ettevõtlusnädala teemad valitakse suunitlusega erinevatele huvigruppidele. Ettevõtlusnädala raames toimub Järvamaa mess ja ettevõtjate tunnustamine. Vajalik oleks tunnustada ka Paide linnas tegutsevaid ettevõtteid laiemates kategooriates, seetõttu tuleb luua Paide linna enda ettevõtjate tunnustus konkurs.

Paide linn on omalt poolt soodustanud ettevõtete arendamist erinevate tegevustega: 2008. aastal toetati Paide linna ettevõtjaid projektikonkursi korras, aasta jooksul toimus 4 koostöö ümarlauda ettevõtjatega. Korraldati ka ettevõtlusseminar teemadel: Rahandus ja majanduspoliitika ja Kas Eesti majandus on valmis muutuma teadmispõhiseks. 2010. aasta oktoobris korraldas Linnavalitsus Paide Raekojas Kesk-Eesti ja Mäo-Paide majandusruumi arengukonverentsi, mille eesmärgiks oli koguda ideid majandust arendavaks koostööks Mäo-Paide mõjupiirkonnas järgneva 5-10 aasta jooksul. Paide Linnavalitsus osaleb 2010. aastast Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning EASi koostöös algatatud Eesti piirkondade investeerimiskeskonna arendamise sertifitseerimisprogrammis „Investorteeninduse võimekuse tõstmine regionaalsel tasandil“. Linna arenguks oleks vajalik sellistes programmides osalemist jätkata ka tulevikus.

2011. aastal jätkab Paide Linnavalitsus ettevõtjalase koostöö arendamist, alustades uue suunilusega ürituste sarja. Kavas on neli korda aastas korraldada koostöökohtumisi linna ettevõtjatega läbi tervist edendavate tegevuste. Sarja eesmärgiks on propageerida ettevõtjate seas terviseedenduse olulisust ka töökeskkonnas. Ettevõtjad kutsutakse osalema mitmesugustes sportlikes tegevustes, samas tutvustatakse linna erinevaid sportimisvõimalusi. Ürituste käigus arutatakse ka koostöö- ja arenguvõimalusi ning muid linnaelu puudutavaid küsimusi. Kavas on alustada ka linna ettevõtete tunnustamist, hakata tutvustama ettevõtjate tegevust linnalehes ning täiendada linna kodulehel ettevõtjate osa vahendades tööpakkumisi, praktikakohti jms. Lisaks on linna poolt algatatud iga-aastase jõulumessi korraldamise traditsioon, kus ettevõtjad saavad oma tegevust ja tooteid tutvustada. Uue suunana oleks vajalik arendada koostööd Järvamaa Kutsehariduskeskusega, kuna ettevõtjatel on puudu oskustöölistest. Tekkinud on vajadus praktikakohtade vahendamise järele Paide linna kodulehel. Turismivaldkonna ettevõtjatele pakutakse võimalust enda tutvustuseks iga-aastaselt Tallinnas toimival turismimesil Tourest Paide linna messiboksis. Samuti oleme pakkunud reklaamivõimalust linna tutvustavates turismitrukistes. Paide linna kui reisisihi tuntuse tõstmiseks oleks vajalik suurendada osalemist erinevatel turismimesidel.

4.2 Turism

Praeguseks on linnas turistidele peamiste külastusobjektidena pakkuda rekonstrueeritud Paide Raekoja hoone, Järvamaa Muuseum, Paide Püha Risti kirik, Paide tehisjärv ning käesoleval aastal rekonstrueerimisjärgselt avatud Paide Vallitornis asuv Ajakeskus Wittenstein. 2008. aastal taasavatud rekonstrueeritud Paide Raekoja giidiga külastust on võimalik tellida gruppidele ja ruume saab rentida ürituste korraldamiseks. Järvamaa Muuseumi püsiekspositsioon koosneb teematubadest: 2010. aastal avatud ekspositsioon muinasajast varajase rauaajani läbi arheoloogiliste leidude koos loodusosaga, 18. sajandi vana apteek, kultuuri- ja hariduselu, mõisatuba, eelmise sajandi alguse majanduselu, sajanditagune käsitöölise tuba, 60-ndate haritlase tuba, fotograafinurk 70-ndate fotodega. Ajutiste näituste ruumis vahetuvad näitused 2-3 kuu tagant. Järvamaa Muuseum pakub erinevaid muuseumitunde ja haridusprogramme, viib läbi ajaloo ja kultuuriga seotud sündmusi, vahendab giidituure ning ootab kodu-uurijaid ja teisi ajaloo huvilisi tutvuma rikkalike kogudega. Arenguperspektiivis oleks linnal vajalik kaasa aidata muuseumi teemavaldkonna „apteeginduse ajalugu“ arengu toetamisele.

2008. aastal loodi MTÜ Järvamaa Giidid, mille liikmeteks on ka üheksa Paide linna giidi. Ühenduse eesmärgiks on aidata kaasa Järvamaa, kui turismipiirkonna tutvustamisele. Paide giididest 5 omavad kvalifitseeritud giidi kutset GIID-1, ülejäänud on vastava koolituse läbinud giid-praktikud. 2010. aastal korraldas MTÜ projekti „Paide Pajataja 2010“ raames giidikonkursi, et täiendada linna tutvustavaid materjale ning leida juurde uusi giide. Paide Linnavolikogu asutas 2010. aasta sügisel Sihtasutuse Ajakeskus Wittenstein, mille peamiseks ülesandeks on turismiteenuste arendamine ja Paide kui reisisihi tuntuse suurendamine ning seeläbi linna konkurentsivõime tõstmine turismivaldkonnas läbi kohaliku ajaloopärandi ja traditsioonide väärtustamise sise- ja välisurgudel. Ajakeskus Wittenstein avamine toimus 2010. aastal septembris 2-päevase Ajaloofestivali „Aegade tuuled“ raames. Uksed avati 2011. aasta algusest. Ajakeskuses saab tutvuda Paide ja Eestimaa ajalooa. Koostamisel on 5 keeles trükis – Ajaränduri teejuht – mis annab Ajakeskuse külastajale lühiülevaate ekspositsioonist ning annab võimaluse keskuses iseseisvalt rännata, selgitades erinevaid tegevusvõimalusi.

Turismiteenuste tutvustamiseks on koostatud erinevaid turismiinfomaterjale. 2008. aasta sügisel alustati linna tutvustava infovoldiku ja linna infoga flaieri koostamist, trükised valmisid 2009. aasta algul. Osaleti trükise „Järvamaa reisijuht 2009-2010“ väljaandmisel. 2009. aastal valmis Paide Raekoda tutvustav flaier, 2010. aastal Ajakeskust „Wittenstein“ ja festivali „Aegade tuuled“ tutvustav voldik (eesti ja soome keeles). Koostatud on flaiereid erinevate ürituste reklaamimiseks. 2011. aasta maikuu ajakirjas Reisimaailm on artiklid Järvamaa turismiobjektidest, teiste seas ka Ajakeskusest „Wittenstein“ ja Järvamaa Muuseumist. Paide linna turismiasjalised on osalenud igal aastal Tallinnas toimival turismimesil „Tourest“, kus tutvustatakse linna vaatamisväärsusi, puhkusevõimalusi, majutus- ja toitlustusettevõtete pakumisi ning linnas toimuvaid kultuurisündmusi. Paide linn teeb koostööd SA-ga Põhja-Eesti Turism ja SA Järvamaa Arenduskeskus Järvamaa Turismiinfokeskusega, mis koordineerivad ja korraldavad koostööd piirkonna turismiasjalistega. Paide linna kui reisisihi suurendamiseks oleks vajalik suuremat tähelepanu pöörata regionaalsetes koostöövõrgustikes osalemisele. Turisti seisukohalt tuleb välja töötada linna sümbolikaga meeneid, välja arendada turismimarsruute ja alustada iga-aastase kultuurikalendri koostamist. Mainekujunduseks tuleb linnaruumis eksponeerida linna sümbolit ”süda”.

Viimastel aastatel on turistide arv Paides veidi kahanenud, kuid 2010. aasta lõpp näitab jällegi väikest tõususuunda. Külastajate arvu vähenemine on kindlasti mõjutatud üldisest majanduslangusest, kuid seda mõjutas kindlasti suuresti ka Paide Vallitorni remont. Samas on Järvamaa Muuseumi külastused järjest kasvanud, millele on kindlasti kaasa aidanud uute ekspositsioonide rajamine. Statistikast nähtub, et giidide poolt teenindatud linna külastavate turismigruppide arv on viimase kolme aasta jooksul veidi kasvanud, mis võib olla tingitud kvalifitseeritud giidide arvu kasvust ja giiditeenuse kvaliteedi paranemisest, kuid mõju avaldab ka raekoja avamine turismiobjektina. Välis turistide osakaal 2009. aastal (võrreldes 2008) langes ligikaudu 30%, kuid 2010. aasta veidi jälle tõusis. Paide linna on külastanud enim välis turistid Soomest, Saksamaalt, Prantsusmaalt ja Norrast. Majutusteenust pakuvad Paides Nelja Kuninga hotell ja Tõru külalistemaja, 2010. aastal lisandus Paide Tervisekeskuse hostel. Ööbimiste arv neis vastavalt 2008-3998 ja 1609. 2009- langes see 2845-le ja 735-le ning 2010 Nelja Kuninga hotelli ööbimiste arv tõusis 3031-le ning Tõru külalistemajas langes 209-le. Tervisekeskuse hostelis oli ööbimisi 2010. maist aasta lõpuni 80. Tõru külalistemajas on viimastel

aastatel teostatud renoveerimistöid, mistõttu ei ole võimalik olnud teenust täismahus osutada. See on ka põhjuseks külaliste arvu langusele. Puudust tuntakse avaliku WC järele. Illustreeriva joonise Paide linna suurimate turismiobjektide külastatavus kohta 2008-2010 aastate lõikes annab tabel nr 2 (Allikas: Järvamaa Turismiinfokeskus).

	Järvamaa Muuseum	Paide Vallitorn/ Ajakeskus Wittenstein	Järvamaa Turismiinfokeskus	Paide Raekoda
2008	3174	7180	2764	0
2009	3219	690	2781	0
2010	3328	1379	2296	435
Kokku	9721	9249	7841	435

Tabel nr 2. Paide linna suurimate turismiobjektide külastatavus 2008-2010 (seisuga 01.01.2011)

4.2.1 Paide vanalinn

Paide linna üheks suurimaks uhkuseks on turistide seas populaarne Paide vanalinn. Vanalinna all peame silmas 31,4 ha (lisandub muinsuskaitseala kaitsevöönd 24,3 ha) suurust muinsuskaitse alla võetud ala. Paide vanalinna linnaehitusliku analüüsi (koostanud Eva Laarmann, 2008) põhjal on vanalinna hooned jaotatud 5 klassi: arhitektuuri- või ajaloomälestis (10 hoonet va. Vallimägi ja muinsuskaitseala kaitsevööndis asuvad hooned), enamväärtuslik (9 hoonet), väärtuslik (114 hoonet sh ka abihooned), vähemväärtuslik (12 hoonet) ja uusehitis (40 hoonet). Visuaalselt on hinnatud hoonete tehnilist seisundit ja 5 hoone seisukord on hinnatud väga halvaks ning 41 hoone seisukord on hinnatud heaks (Allikas: Paide vanalinna linnaehituslik analüüs).

Vanalinna hoonestuse vanim osa pärineb 18. sajandi lõpust, kuid suurem osa hoonestusest pärineb 19. sajandist. Vanuse kriteeriumist lähtuvalt on kõige väärtuslikumad 18. saj. lõpu ehitised, mis on säilinud suhteliselt ümberehitamata kujul ning ehitised, mis võivad sisaldada enne 16.-17. sajandi suuri sõjapurustusi rajatud müüritiste osi (nt Rüütli tn majad). Täpsemaid uuringuid vajavad edaspidi vanalinna hoonete alusmüüride konstruktsioonid ja keldrid. Paide ajaloolised hooned on üldjoontes hästi säilitanud oma algsed välisgabariidid, põhilised muudatused on ümberehituste ja kapitaalremontide käigus tehtud plaanilahenduses, kus on hävinud ka suurem osa vanale elamutüübile iseloomulikke mantelkorsten-kööke. Ajaloolise hoonestuse välisilme tähelepanuväärseimad detailid on stiilsed tahveldatud välisüksed (nt Tallinna tn 31, Tallinna tn 29, Keskväljak 3, Pikk tn 35, Rüütli tn 34, Väike-Aia tn 18, Väike-Aia tn 24, Posti tn 4, Veski tn 12). Fassaadidetailidest on massiliselt hävinud sepiskonsoolidele toetuvad varikatused (neid võib näha ajaloolistel fotodel, kuid säilinud pole praktiliselt ühtegi). Väärtuslikku ajaloolist hoonestust on ka väljaspool vanalinna. Seoses raudtee ehitamisega arenes linn 20. sajandi algul lääne suunas. Sellest ajast on säilinud Pärnu tänava ja Uue tänava äärne hoonestus. Probleemina on toodud välja erakinnistute ebäühtlane hooldus, mis rikub Tallinna tn kui Paide linna peatänava üldmuljet. Vajalik oleks erakinnistute korrastamise üle järeelvalvet karmistada.

Läbi aegade on Paide kesklinn olnud oluline lüli kohalikus kaubandusvõrgustikus. Paide vanalinnas tegutsevatest ettevõtetest 68 on jaekaubandusettevõtted (66%), millest 53 on kauplused, 11 müügikohad ning 4 kioskid (k.a. sisekiosk). Kõige rohkem jaekaubandusettevõtteid asub Keskväljakul, Pikal ja Tallinna tänaval. Hulgikaubanduse valdkonnas tegutseb 1 ettevõtte (Rüütli 42). Vanalinnas tegutseb 26 teenindusettevõtet, neist 22 on teenindusettevõtted koos teenuse müügikohaga ning 4 on teenuste müügikohta (tellimuste vastuvõtukohta), kusjuures ülekaalus on iluteenustega seotud ettevõtted. Kõige rohkem teenindusettevõtteid on Väike-Aia, Tallinna ja Vainu tänaval. Paide vanalinnas tegutseb kokku 7 toitlustusettevõtet. Enim toitlustusettevõtteid on Keskväljakul (Allikas: Majandustegevuse register). Vajadusena võime välja tuua turvalisuse tõstmist vanalinna piirkonnas just eelkõige ettevõtete heaks. Vajalik oleks valvekaamerate süsteemi arendamine ja kogukondliku järelevalve algatamine.

Ajalooline miljöö on vanalinna muinsuskaitsealal säilinud eelkõige Vallimäe ja Tallinna tänavapiirkonnas. Suur kaotus vanalinna miljööle on olnud Paide jõesängi muutmine. Veepiiri linna ida- ja lõunaserval oli Paide looduslik omapära, mis vajaks taastamist. Paide on linnaplaneeringuliselt üks paremini säilinud näiteid Eesti väikelinnade hulgas – säilinud on ajalooline keskväljak (endine turuplats) koos keskaegse regulaarse tänavavõrguga. Paide keskväljakul asub omanäoline Paide Püha Risti kirik, mis on turistide seas populaarne. Eriliseks teeb kiriku see, et erinevalt kirikuarhitektuuri traditsioonidest asub Paide kiriku torn kiriku lõunaküljel. Paide vanalinna üks olulisim väärtus on keskaegse ordulinnuse varemed. Paide ordulinnus on ühtlasi nii Paide linna sümbol kui ka miljööväärtuslik vanalinna piirkond. Ordulinnusest on tänaseks päevaks säilinud 13. sajandist pärineva paekivilinnuse müürid, 1990. aastatel taastatud tornkindlus (Vallitorn, endise nimega Pikk Hermann) ja 17. sajandil rajatud bastionitega muldkindlusesüsteem. Paekivilinnusest on säilinud konvendihooned, püssirohutorni ja lääneväravarajatiste müürid. Täna on Vallimägi kasutusel rekreatiivalana. Pikemas perspektiivis on oluline Vallimäel teostada arheoloogilisi uuringuid ja jätkata müüride konserveerimist ja markeerimist.

2008. aastal esitas Paide Linnavalitsus Euroopa Liidu Euroopa Regionaalarengu Fondi poolt rahastatavasse meetmesse "Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine" projektitaotluse "Ajakeskus "Wittenstein" rajamine Paide Vallimäele". Positiivne rahastusotsus tuli neli kuud hiljem. 2009. aastal rekonstrueeriti kirdebastionil asuv WC ja rekonstrueeriti välisvalgustus. 2009-2011. aastatel rekonstrueeriti ja sisustati vallitorn Ajakeskuseks Wittenstein. Vallitornis sees täidab ajamasina rolli lift, mis viib inimesi ühest ajastust teise. Erinevatel korrustel on võimalik tutvuda muinasaja, ordu aja, kuningate aja, tsaaride aja, okupatsiooni aja, eesti aja, taasiseseisvumisaja ja euro ajaga. Ajakeskuse märksõnad on heli- ja valgusefektid, videoprogrammid ja illusioonid. Kõik see võimaldab külastajal tajuda aja kulgu ja mõista sidet minevikuga teisiti kui tavamuuseumis. Uksed avati 2011. aasta alguses, kuid välitööd jätkuvad käesoleval aastal. Rekonstrueeritakse kõlakoda ja laululava, ehitatakse trepid (Veski, Parkali ja Tallinna tn), vallimäge teenindav parkla ja rekonstrueeritakse kõnniteed, teostatakse haljastustööd, rajatakse laste mänguväljak, paigaldatakse piirded.

Paide vanalinna säilitamiseks ja arendamiseks kehtestati Paide Linnavolikogu 19. juuni 2008 määrusega nr 16 arengudokument „Paide vanalinna arengukava 2020“, mis esitab vanalinna analüütilise ülevaate, seab soovitud tulevikupildi ja püstitab arengulised

eesmärgid. Samal aastal koostati linnale kuuluvate vanalinna hoonete Tallinna tn 9, 11 ja 13 väljaarendamise tasuvus-teostatavusanalüüsid, eesmärgiga säästva renoveerimise näidismaja, kunsti- ja käsitöökeskuse ning linnakodaniku maja väljaarendamise tasuvuse ja teostatavuse hindamine, investeringuobjektide kontseptsioonide väljatöötamine. Koostatud on ka Paide vanalinna muinsuskaitseala hoonestuse inventeerimine – eksperthinnangud, 2007 I osa, 2008 II osa, koostajad Pille Viirsalu ja Mirjam Averin. Töö eesmärk oli inventeerida ajaloolised hooned, et saada ülevaade hoonete säilinud üldmahust ja väärtuslikest detailidest. 2008. aastal valmis Paide vanalinna linnaehituslik analüüs, mis oli aluseks teemaplaneeringu koostamisel. SKA Inseneribüroo OÜ koostas 2008. aastal keskväljaku ja selle lähiümbruse tänavate rekonstrueerimisprojekti ja samal aastal alustati teemaplaneeringu „Paide miljööväärtuslike hoonestusalade piiride määramine ning kaitse- ja kasutamistingimuste seadmine“ koostamist.

Paide ajaloolise hoonestuse säilimise ja korrastamise huvides tegutseb MTÜ Säästva Renoveerimise Infokeskuse Paide Ühendus, mille üks asutajaliige on Paide Linnavalitsus. Ühenduse tegevuseks eraldatakse linna eelarvest tegevustoetust. Ajalooliste hoonete korrastamiseks eraldatakse Paide linna eelarvest restaureerimistoetusi Paide Linnavolikogu 21. veebruari 2008. a määruse nr 4 „Restaureerimistoetuste ja –preemiade määramise kord“ alusel. 2008. aastal toetati 10 ja 2009. aastal 6 restaureerimisprojekti. 2010. aasta eelarvest toetuste määramiseks vahendeid ei eraldatud.

4.3 Valdcondlik visioon ja tegevuskava

MAJANDUSE ARENG, ETTEVÕTLUS JA TURISM. VISIOON: Aastal 2035 on Paide linn mitmekülgse majandusega innovaatilise ettevõtluse keskus, mis on atraktiivne ettevõtjatele, töötajaskonnale ja tarbijatele. Toimib efektiivne koostöö avaliku ja erasektori vahel, mis tagab soodsa ettevõtluskeskkonna. Aastal 2035 on Paide vanalinn miljööväärtuslik, heakorrastatud ja turvaline elamine, töötamise ja sisuka vaba aja veetmise paik, atraktiivne külastuskoht ajaloo tundmaõppimiseks, kultuuripärandi väärtustamiseks ja loometöö väljendamiseks. Paidet tuntakse heatasemelise turismiteenuse pakkujana nii sise- kui ka välisturgudel.

Strateegiline eesmärk	Tegevused	Teostaja	Aasta
E 25. Piirkonnas on tagatud tulemuslik koostöö era- ja avaliku sektori organisatsioonide vahel	T 25.1 Ettevõtluskeskkonna parendamise ning uute investeerimisvõimaluste realiseerimise suunitlusega koostööprogrammides ja –projektides osalemine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 25.2 Paide-Mäo ettevõtluspiirkonna arendamises osalemine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 25.3 Järvamaa ettevõtlusnädala korraldamisel osalemine	Paide Linnavalitsus, SA Järvamaa Arenduskeskus	2011-2020
	T 25.4 Iga-aastase arengukonverentsi korraldamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020

	T 25.5 Koostöö arendamine Järvamaa Kutsehariduskeskusega	Paide Linnavalitsus, Järvamaa Kutsehariduskeskus	2011-2020
E 26. Välja on kujunenud ettevõtlust toetav keskkond	T 26.1 Regulaarsete koostöökohtumiste korraldamine ettevõtjatega	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 26.2 Paide linna kodulehe „ETTEVÕTJA“ osa täiendamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 26.3 Paide linna kodulehel pakutavate praktikakohtade vajaduse ja võimaluste informatsiooni vahendamise algatamine	Paide Linnavalitsus	2012-2013
	T 26.4 Töökohtade tervise edendamise propageerimine ja terviseteadlikkuse tõstmisele kaasaaitamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 26.5 Reklaamimajanduse korrastamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 26.6 Paide linnas tegutsevate ettevõtete tunnustamise korraldamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 26.7 Paide Kultuurikeskuse kõrvale aastaringse ja kaasaegse turu rajamine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus, investorid	2014-2015
E 27. Korrastatud vanalinn on atraktiivne elu-, ettevõtlus- ja turismi piirkond	T 27.1 Ajalooliste hoonete korrastamise toetamine	Paide Linnavalitsus, Muinsuskaitseamet	2011-2020
	T 27.2 Paide linna peatänavate korrastamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T. 27.3 Majaomanike nõustamine, koolitamine ja abistamine ehitustööde kavandamisel	Paide Linnavalitsus, SRIK	2011-2020
	T 27.4 Turvalisuse tõstmine	Paide Linnavalitsus, Politsei	2011-2020
	T 27.5 Kogukondliku liikumise ja kodanikuühenduste tegevuse soodustamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 27.6 Jalakäijate liikumistsoonide laiendamine Keskväljaku ja selle lähiumbruskonna piirkonnas	Paide Linnavalitsus, fondid	2016-2020
	T 27.7 SRIK-i teabetoa tegevuse arendamine	Paide Linnavalitsus, SRIK	2011-2020
	T 27.8 Pärnu ja Vodja jõe tagasi suunamine endisesse voolusängi Paide linna ja valla haldusterritooriumil	Paide Linnavalitsus	2015-2020 (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)
	T 27.9 Vanalinna piirkonnas ajaloolist väärtust omavatele hoonetele funktsiooni leidmine (Paide Linnavolikogu 24. aprill	Paide Linnavalitsus, investorid	2014-2020

	2014 määrus nr 7)		
E 28. Rajatud on toimivad turismiobjektid	T 28.1 SA Ajakeskuse Wittenstein ja Vallimäe arendamine	SA Ajakeskus Wittenstein, Paide Linnavalitsus, fondid	2011-2020
	T 28.2 Vallimäe keldri (Veski tn 15) kaasamine Ajakeskuse Wittenstein tegevustesse	SA Ajakeskus Wittenstein, Paide Linnavalitsus, fondid	2013-2020
	T 28.3 Rahvusvaheliste Paide Paepäevade raames valmistatud kunstilise väärtusega paeskulptuuride paigutamine Paide linna haljasaladele (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)	Paide Linnavalitsus	2013-2020
	T 28.4 Ordulinnuse arheoloogiliste uuringute teostamine ning müüride markeerimine	SA Ajakeskus Wittenstein, Paide Linnavalitsus, fondid	2016-2020
	T 28.5 Ordulinnuse müüride konserveerimine (IK 9)	SA Ajakeskus Wittenstein, Paide Linnavalitsus, fondid	2012-2017
	T 28.6 Dr Hesse ravikoda ja Brache apteek muuseumi rajamine (Tallinna 13) (IK 10) (Paide Linnavolikogu 15. oktoober 2015 määrus nr 18)	SA Ajakeskus Wittenstein, Paide Linnavalitsus, fondid	2014-2020
	T 28.7 Linnakodaniku majas kogukonnakeskuse tegevuse arendamine	SA Ajakeskus Wittenstein	2020
	T 28.8 Ajaloolist ja säästvat renoveerimist propageeriva ehituskunstikeskuse väljaarendamine (Tallinna 11) (IK 10) (Paide Linnavolikogu 15. oktoober 2015 määrus nr 18)	SA Ajakeskus Wittenstein, Paide Linnavalitsus, fondid	2014-2020
	T 28.9 Linnusekeskuse "Ajastute varasalv" rajamine (museaalide atraktiivseks eksponeerimiseks, ajastute töötubade loomiseks sh õllepruulimiskoja loomine ja limonaadi valmistamine) (Tallinna 9) (IK 10) (Paide Linnavolikogu 15. oktoober 2015 määrus nr 18)	SA Ajakeskus Wittenstein, Paide Linnavalitsus, fondid	2014-2020
	T 28.10 Käsitöökoolituste ja meistritöötubade korraldamine	SA Ajakeskus Wittenstein, SRIK	2011-2020
	T 28.11 Paide Püha Risti kiriku renoveerimine	Paide Linnavalitsus, Muinsuskaitseamet, riik	2012-2020
	T 28.12 Nelja kuninga legendi tutvustava objekti rajamine	SA Ajakeskus Wittenstein, Paide Linnavalitsus	2016-2017 (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)

E 29. Paidest on kujunenud aktiivse külastatavusega Kesk-Eesti turismikeskus	T 29.1 Osalemine turismiarendajate kohalikus ja regionaalses koostöövõrgustikus (sh ühiste turismitoodete väljatöötamine ja loomine)	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 29.2 SA Ajakeskuse Wittenstein, MTÜ Järvamaa Giidid ja Järvamaa muuseumi tegevuse toetamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 29.3 Järvamaa muuseumi teemavaldkonna "apteeginduse ajalugu" arengu toetamine	Paide Linnavalitsus	2012-2015
	T 29.4 Paide linna turismimarsruutide arendamine ja märkimine linnaruumis koos taustinfo ja legendidega	Paide Linnavalitsus, MTÜ Järvamaa Giidid, SA Ajakeskus Wittenstein	2011-2020
	T 29.5 Linna sümboolikaga meenete väljatöötamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 29.6 Paide kui külastuskoha reklaamimine Tallinn-Tartu maanteel	SA Ajakeskus Wittenstein, Paide Linnavalitsus	2013
	T 29.7 Paide sümboli (süda) eksponeerimine linnaruumis	Paide Linnavalitsus	2013-2015
	T 29.8 Paide tutvustamine turismimesisidel	Paide Linnavalitsus, turismiettevõtjad	2011-2020
	T 29.9 Paide linna tutvustavate publikatsioonide, teabematerjalide, interaktiivsete kaartide, reklaamide koostamine ja levitamine ning massiteabevahendite kasutamine linna külastusvõimaluste ja kultuurisündmuste reklaamimiseks	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 29.10 Traditsiooniliste kultuurisündmuste läbiviimine vanalinnas	Paide Linnavalitsus, Paide Kultuurikeskus, ettevõtjad	2011-2020
	T 29.11 Arvamusfestivali ja Paide Paepäevade kujundamine rahvusvahelise tuntusega Paide linna tunnusürituseks (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	Paide Linnavalitsus, Paide Kultuurikeskus Järvamaa Arenduskeskus, Järva Maavalitsus, EMSL, Ajakeskus Wittenstein, Wabalinnamaja	2011-2020
	T 29.12 Järvamaa Muuseumi arendamine ja tegevuse jätkamine maakonna muuseumina (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)	Paide Linnavalitsus, riik	2013-2020
	T 29.13 Maakonnakeskusesse kaasaegse SPA-kompleksi rajamise toetamine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014)	Paide Linnavalitsus, investorid, fondid	2014-2020

	määrus nr 7)		
E 30. Loodud on turismitegevusi toetavad teenused	T 30.1 Uue parkla rajamine Tallinna ja Väike-Aia vahelisele alale (Tallinna 4 / Väike-Aia 7) (IK 11)	Paide Linnavalitsus, fondid	2016-2017
	T 30.2 Avaliku WC kasutamise võimaluse tagamine kesklinnas	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 30.3 Turismiobjektidele viitavate teabetahvlite ja juhatusmärkide paigaldamine ja korrastamine	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 30.4 Paide linna kodulehe „KÜLALISE“ osa uuendamine ja aktuaalsena hoidmine neljas erinevas võõrkeeles (inglise, soome, vene, saksa)	Paide Linnavalitsus	2013-2020

5. SOTSIAALHOOLEKANNE, TERVISHOID JA TERVISEEDENDUS

5.1 Sotsiaalhoolekanne

Sotsiaalhoolekande ülesandeks on anda isikule või perekonnale abi toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks ning aidata kaasa sotsiaalsete erivajadustega isikute sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonda kohanemisele. Sotsiaalhoolekande põhimõteteks on inimõiguste järgmine ning isiku ja perekonna toimetuleku soodustamine. Paide linna sotsiaalhoolekannet teostavad Paide Linnavalitsuse sotsiaaltöö spetsialistid ja Paide Sotsiaaltöökeskus. Lisaks tegutsevad sotsiaalvaldkonnas Paide linna koostööpartneritena Järvamaa Puuetega Inimeste Koda, mis ühendab erinevaid puuetega inimeste organisatsioone maakonnas ja MTÜ Süda-Eesti Sotsiaalkeskus, mis viib edukalt ellu erinevaid tööle saamist toetavaid projekte.

Viimase kolme aasta jooksul on toimetulekutoetust saanud inimeste arv kasvanud. 2008. aastal rahuldati 767 toetuse taotlust, mis teeb keskmiselt 63 taotlejat kuus. 2009. aastal kasvas rahuldatud taotluste arv 1301 taotluseni, mis teeb keskmiselt 108 taotlejat kuus. 2010. aastal rahuldati 1439 taotlust, mis teeb 124 taotlejat kuus. Enamik taotlejaid on arvel Eesti Töötukassa töötute registris ning taotluste arvu suurenemise põhjuseks on majanduslanguse käigus toimunud suured koondamised. Üha sagedamini pöörduvad lastega pered eluaseme taotlusega Paide Linnavalitsuse poole. Lastega peredel puudub võimalus eluaseme üürimiseks, kuna linna omandis olevate üüritavate eluruumide suurus (33-35 m²) ei võimalda lastega peredele normaalseid elutingimusi tagada. Suurenenud on asendushoolduse vajadus. Suures osas järelevalvetuse tõttu kasvab koolikohustuse mittetäitjate arv. Aasta aastalt suureneb õpilaste arv, keda suunatakse kodus valitseva olukorra tõttu õpilaskodusse. Kaheks suuremaks riskirühmaks on üksikud, üle keskea mehed ja üksikvanemad. Esimesed seetõttu, et on minetanud lootuse kehva tervise või alkoholisõltuvuse tõttu ühiskonnaelus osaleda, (töötada), teised seetõttu, et kuuluvad kõige väiksema sisetulekuga inimeste gruppi. Suurenemise tendentsi näitab töövõimetuspensioni saavad inimesed. Kasvab erivajadustega inimeste teenuste vajadus,

eriti eluasemeteenuse vajadus. Linna 38 sotsiaaleluruumist on 60 % üüritud üksikutele töövõimetutele ja puuetega inimestele, neist 40 % psüühiliste erivajadustega inimestele. Puuetega inimeste elukvaliteedi parandamiseks oleks vajalik tagada liikumispuudega inimestele ligipääs linna asutustesse. Samuti tuleb neid kaasata aktiivselt tööturumeetmesse, et suurendada nende sotsiaalset aktiivsust ja rahalisi vahendeid. Linna arenguks on oluline koostöös teiste omavalitsustega ja kolmanda sektoriga rajada rehabilitatsioonikeskus. Samuti tuleb toetuste taotlemine seostada osalemisega sotsiaalse rehabilitatsiooni tegevustes. Sellega oleks võimalik vähendada töötute arvu ja suurendada riskirühmade toimetulekut. Nagu kogu Eestis, kasvab vanurite osakaal elanikkonnast ka Paides. Keskmise eluea pikenedes tingituna suureneb üksikute vanurite vajadus teenuste järele (vanurite kaardistamine ja jälgimine, eluasemeteenused, ööpäevaringne hooldus, turvameetmete suurendamine, koduhooldusteenuste mitmekesistamine). Vajadus on pansionaadi järele.

Kuna abivajavate inimeste osakaal on pidevalt kasvanud ning olemasolev hoolekandesüsteem ei rahuldanud enam inimeste vajadusi, siis asutati Paide Linnavolikogu määrusega 17.12.2009 nr 35 Paide linna hallatav asutus Paide Sotsiaaltöökeskus. Tulenevalt Paide Sotsiaaltöökeskuse põhimäärusest on Paide Sotsiaaltöökeskus hoolekandeaustus, mille tegevuse eesmärk on sotsiaalteenuste osutamine, Paide linnaelanike toimetuleku igakülgne toetamine, toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks abi osutamine ning sotsiaalsete erivajadustega isikute sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine ning laste asenduskodu teenuse ja laste turvatoa teenuse osutamine.

Sotsiaaltöökeskuse peahoone paikneb aadressil Aiavilja 13, Paide. Keskuse ametiruumid asuvad I korrusel. II ja III korrusel paiknevad eluasemeteenusena sotsiaalkorterid. Struktuuri kuulub ka Karja 28 hoone, mis tehnilise seisukorra tõttu on hetkel kasutuskõlbmatu. Mitmeid teenuseid osutavad keskuse spetsialistid koolides, noortekeskuses, lasteaedades, huvikoolis ja teistes Paide linna hallatavates asutustes. Koolides ja lasteaedades osutavad teenuseid lastekaitsepspetsialistid ja psühholoogid. Asukohaga Lai 33 tegutseb eakate päevakeskus ja psüühiliste erivajadustega isikute tegevuskeskus, kes kasutavad huvikeskuse ja noortekeskuse ruume. Asutust juhivad juhataja, kes tegeleb asutuse üldjuhtimise ja majandamise, dokumendihalduse, personaliküsimustega. Sotsiaaltöökeskuse struktuuris on ette nähtud 18,3 ametikohta. Töötajad on jagatud nelja sotsiaalhoolekande blokki: laste hoolekanne, psüühiliste erivajadustega ja muu puuetega inimeste hoolekanne, eakate hoolekanne ja töötute, sõltlaste jm riskirühmade rehabilitatsioon. Iga allüksuse tööd koordineerib vastava bloki töötaja- valdkonna juht, kes on juhataja otsealluvuses. Üksuse töö lähtub klientide vajadustest ja keskuse võimalustest osutada vajadustele vastavaid teenuseid (Allikas: Paide Sotsiaaltöökeskuse põhimäärus).

Järgnevalt on ära toodud Paide Sotsiaaltöökeskuse osutatavad teenused koos arvnäitajatega:

Laste hoolekanne:

- sotsiaalnõustamine (keskmiselt 4 klienti päevas);
- psühholoogiline nõustamine (01.01.2011 vajab koolis psühholoogilist tuge 166 last)

- vanemliku hooleta laste suunamine perekonnas hooldamisele (2009-6 last; 2010-4 last) või asenduskoduteenusele (2009-16 last; 2010-15 last);
- laste eestkoste (2009-11 last; 2010-6 last) ja hooldusõiguse küsimused;
- puuetega laste vanemate nõustamine lapsele sobiva õppevormi leidmisel;
- isikliku abistaja, tugiisiku (2010 õppeaastal 2-1 lapsel) ja puuetega laste transpordi korraldamine (alates 2009 graafiku alusel Hiie kooli transport);
- turvatoa teenuse kasutamine (2009-7 last; 2010-7 last);
- alaealiste komisjoni suunamine.

Eakate hoolekanne:

- sotsiaalnõustamine;
- koduhoolduse taotlemine (2008-21 inimest; 2009-28 inimest; 2010-26 inimest);
- hooldekodu vajaduse väljaselgitamine (2011 on Paide linna osalusega 21 inimest);
- eestkoste seadmise küsimused (2009-5 inimest);
- transpordi korraldamine.

Psüühiliste erivajadustega isikute hoolekanne:

- sotsiaalnõustamine teenuste, toetuste ja asjaajamiste korraldamisel;
- eestkoste seadmine (2009-5 inimest; 2010-5 inimest);
- igapäevaelu toetamine (2009-2010 püsivalt 24 inimest);
- toetatud elamine (2009-2011 püsivalt 12 inimest);

Puuetega inimeste hoolekanne:

- nõustamine toetuste, teenuste jm puuetega inimeste ühiskonnaelus ja iseseisvale toimetulekule suunatud võimaluste osas;
- isikliku abistaja teenuse taotlemine;
- transpordi tellimine.

Madala läve teenus:

- süstlavahetus;
- nõustamine sõltuvuste puhul (alkoholism, suitsetamine, narkomaania);
- infomaterjalide jagamine;
- nõustamine HIV ja AIDS-i probleemidest;
- pesupesemise ja duši kasutamise võimalus.

Lasteabikeskus:

- asenduskoduteenus (2008-24 last; 2009-24 last; 2010-15 last);
- turvatuba (2009-3 last, 2010-3 last).

5.2 Tervishoid

Tervis on elukvaliteedi indikaator, mis näitab võimelisust keskkonnas optimaalselt tegutseda ja selle muutustega toime tulla. Tervis on positiivne kontseptsioon, mis rõhutab inimese füüsilisi, vaimseid ja sotsiaalseid ressursse tema igapäevaelus. Tervislik

elukeskkond ja elanike hea tervis on tagatiseks linna jätkusuutlikule arengule. Paide elanikele on tagatud tervishoiuteenused kohapeal. Arengusuunaks on aktiivse ja efektiivse koostöövõrgustiku väljaarendamine linnavõimude, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeasutuste ning era- ja kolmanda sektori organisatsioonide vahel.

Tervishoiuteenuste osutamine sõltub Eesti Vabariigis kehtivatest seadusandlikest aktidest ja Eesti Haigekassaga sõlmitud finantseerimislepingutest, mis on aastate lõikes muutuvad suurused. On raske prognoosida teenuste mahu suurenemist või suurendamise vajalikkust. Oluline on luua tõhus ja patsiendikeskne tervishoiusüsteem, mis on võimeline kohanduma muutuvate haiguste, võimaluste ja patsientide soovidega. Paide elanik saab vajadusel kvaliteetset tervishoiuteenust võimalikult kodukoha lähedalt. Esmatasandi arstiabi: Paide linnas on 7 perearsti praksist, kes osutavad teenust ka Paide valla elanikele. AS Järvamaa Haigla osutab ambulatoorset- ja statsionaarset eriarstiabi teenust, hooldusraviteenust, hambaravi- ja proteesiteenust. Järvamaa Haiglas on 102 voodikohta: siseosakond sh laste- ja taastusravivoodid, kirurgiaosakond sh. günekoloogiavoodid, sünnitusosakond ja hooldusravi ehk statsionaarne õendusabi osakond. Esmatasandi-, eriarstiabi-, erakorralisemeditsiini- ja kiirabi teenus (24h) on Paide linna elanikele vajadusel kättesaadav. Apteegid asuvad Paide linnas hästi ligipääsevates kohtades (kesklinn ja kaubanduskeskused), kokku on apteekide müügikohti Paides 3.

2011. aastal anti AS-le Järvamaa Haigla ehitusluba uue statsionaarse õendusabikorpuse ehitamiseks. Uue korpuse loomisega tekib 24 voodikohaga palatiosakond (praeguses õendusabikeskuses 21 kohta), koduse õendusabi üksus, koolnuhoidla ja personali ruumid. Uue korpuse puhul on tegemist sellise statsionaarse hooldusraviüksusega, kus patsiendi viibimine oleks ajaliselt piiramata ning kus osutatakse nii tervishoiuteenuseid kui ka hoolekandeteenuseid. Hoone prognoositav valmimine on aastal 2013. Hetkel Pärnu tn 12 hoonetes tegutsev õendusabikeskus suletakse.

Paide linna tervishoiusüsteemi parendamiseks on vajalik luua tõhus ja patsiendikeskne tervishoiusüsteem, mis oleks võimeline kohanduma muutuvate haiguste, võimaluste ja patsientide soovidega. Selleks tuleb välja arendada efektiivne koostöövõrgustik linnavõimude, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande asutuste ning era- ja kolmanda sektori organisatsioonide vahel.

5.3 Terviseedendus

2010. aastal koostasid Paide Sotsiaaltöökeskuse spetsialistid koostöös Paide Linnavalitsusega dokumendi „Paide linna terviseprofiil“. Terviseprofiil kajastab Paide elanike tervist ja seda mõjutavate tegurite kvantitatiivset ja kvalitatiivset kirjeldust, mis määratleb tervise probleemid, sekkumist nõudvad valdkonnad ja vajalikud tegevused parema tervise saavutamiseks. Paide linna terviseprofiil on järjepidevust nõudev dokument, mida täiendatakse regulaarset. Terviseprofiil on suunatud kõikidele linna elanikele terviseteadlikkuse tõstmiseks ja tervisemõjurite paremaks mõistmiseks, samuti erinevate valdkondade spetsialistidele tervisetemaatika paremaks mõistmiseks ning otsuste ja planeeritavate tegevuste kavandamiseks. Paide linna terviseprofiil on kättesaadav Paide linna kodulehel (Allikas: Paide linna terviseprofiil).

Tervislike eluviiside soodustamiseks ja Paide linna spordielu korraldamiseks on loodud SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus, kus on võimalik külastada ujulat koos saunaga, sportida uues ja avaras spordihallis, kasutada erinevaid staadioneid, matkaradu, osaleda erinevatel spordiüritustel ja palju muud. Aktiivselt kasutatakse ka tehisjärve piirkonda, kus suvel saab ujuda, mängida võrkpalli ja jalgpalli ning talvel suusatada. SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus korraldab järjepidevalt ka erinevaid tervist edendavaid üritusi. Viimasel kolmel aastal on algatatud ja korraldatud sh. perespordisarja „Tule liikuma – tule koos pere ja sõbraga“. 2008/2009. aasta üritusel toimus 7 etappi ja ühtekokku oli osalejaid 271. 2009/2010. aasta üritusel toimus 6 erinevat etappi ja osalejaid oli kokku 98. Kaks suuremat üritust, mida regulaarselt rahva tervise parendamiseks korraldatakse on „Paide-Türi Rahvajooks“ (korraldaja MTÜ Paide-Türi Rahvajooks, 2008. aastal 2593 osalejat, 2009. aastal 2467 osalejat ja 2010. aastal 2424 osalejat) ja „Liikumist ja sportimist harrastav Järvamaa“ (korraldaja MTÜ Järvamaa Spordiliit, 2008. aastal 700 osalejat, 2009. aastal 1201 osalejat, 2010. aastal 1148 osalejat, 2011. aastal kokku 12 etappi), kus ühe etapi korraldab alati ka Paide linn SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus eestvedamisel. Paide Linna Tervisprofiilist selgub, et Paide linnas on sporditegemiseks piisavalt võimalusi, kuid tervise eest hoolitsemine jääb tööelise elanikkonna passiivsuse taha. Eeloleval perioodil on eesmärgiks motiveerida linnaelanikke tervislikke eluviise harrastama, selleks oleks eelnevalt vajalik linna elanike terviseriskide ja tervisliku seisundi hindamine.

5.4 Valdcondlik visioon ja tegevuskava

SOTSIAALHOOLEKANNE, TERVISHOID JA TERVISEEDENDUS. VISIOON: Aastal 2035 on Paides loodud kõikidele elanikele võimalused elada inimväärset elu, abivajajatele on tagatud piisav sotsiaalne toimetulek, vajalik hoolitsus ja areng. Põhirõhk on sotsiaalsete probleemide ennetamisel. Paide linn on missioonitundega koostööpartner tervishoiuteenuste osutajatele, tagamaks seeläbi kvaliteetse, patsiendikeskse ja jätkusuutliku tervishoiusüsteemi olemasolu. Paide linn on tervislikke eluviise soosiv, oma elanike tervisekäitumist väärtustav, koordineeriv ja toetav omavalitsus, kus läbi terviseedendusliku võrgustiku loomise tagatakse terviseedenduse järjepidevus.

Strateegiline eesmärk	Tegevused	Teostaja	Aasta
E 31. Lastele on tagatud igakülgset arengut soodustav keskkond	T 31.1 Perekondade toimetulekut toetavate abistavate teenuste väljaarendamine	Paide Sotsiaaltöökeskus	2011-2020
	T 31.2 Probleemide varane väljaselgitamine	Paide Linnavalitsus, perearstid, Paide Sotsiaaltöökeskus	2011-2020
	T 31.3 Tõhusa ennetustöö rakendamine probleemide tekkimise vältimiseks	Paide Linnavalitsus, Paide Sotsiaaltöökeskus	2011-2020
	T 31.4 Huvitegevustes osalemiseks ja vaba aja tegevusteks võimaluste tagamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 31.5 Perevanematega asenduskoduteenuse väljaarendamine (IK 31) (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	Paide Linnavalitsus, fondid	2014-2020

	T 31.6 Raske ja sügava puudega lastele kompleksse lapsehoiuteenuse väljaarendamine (IK 33) (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	Paide Linnavalitsus fondid	2015-2020
E 32. Puuetega ja teiste erivajadustega inimeste elukvaliteet on paranenud, toimivad iseseisvat toimetulekut toetavad teenused	T 32.1 Linna asutustesse ligipääsetavuse tagamine	Asutused, Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 32.2 Toimiva tugiteenuste võrgu käivitamine	Paide Sotsiaaltöökeskus	2013-2020
	T 32.3 Puudega inimeste kaasamine aktiivsetesse tööturumeetmetesse	Paide Sotsiaaltöökeskus, ettevõtjad, Eesti Töötukassa	2015-2020
E 33. Eakad inimesed on väärtustatud ja nende potentsiaali igakülgne rakendamine toetatud	T 33.1 Eakate seltsingute ja klubide tegevuse toetamine	Paide Linnavalitsus	2015-2020
	T 33.2 Turvameetmete suurendamine üksielavatele eakatele	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 33.3 Eakate kaardistamine ja süstemaatiline jälgimine	Paide Sotsiaaltöökeskus	2012-2020
	T 33.4 Pansionaadi väljaehitamine Paide linnas Pärnu tn 7 (IK 12)	Paide Linnavalitsus, fondid, investorid	2012-2017
	T 33.5 Koduhooldusteenuste mitmekesistamine ja laiendamine	Paide Linnavalitsus, Paide Sotsiaaltöökeskus	2015-2020
	T 33.6 Eakate sotsiaalmaja rajamine (IK 30) (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus, fondid	2014-2020
E 34. Riskirühmadele on tagatud toimetulekuks vajalik nõustamine, mõjutamine ja rehabilitatsioonisüsteem	T 34.1 Koostöös teiste omavalitsuste ja kolmanda sektoriga rehabilitatsioonikeskuse rajamine (IK 13)	Paide Linnavalitsus, KOV-id, Siseministerium, fondid	2012-2020
	T 34.2 Toetuste taotlemise seostamine osalemisega sotsiaalse rehabilitatsiooni tegevustes	Paide Linnavalitsus, Paide Sotsiaaltöökeskus	2013-2020
	T 34.3 Teadlikkuse tõstmine riskikäitumise ennetamiseks	Paide Sotsiaaltöökeskus	2012-2020
E 35. Toimetuleku tagamiseks on loodud süsteem hoolekandevalase ennetustöö arendamiseks	T 35.1 Probleemide väljaselgitamine võimalikult varases staadiumis	Paide Sotsiaaltöökeskus	2012-2020
	T 35.2 Toimiva infovahetussüsteemi loomine	Paide Sotsiaaltöökeskus, meditsiinistruktuurid	2012-2020
	T 35.3 Piisava arvu erialase haridusega spetsialistide tagamine	Paide Linnavalitsus, Paide Sotsiaaltöökeskus	2012-2020
	T 35.4 Sotsiaaltöökeskuse administreerimisruumide, Järvamaa Puuetega Inimeste Koja tööruumide ja munitsipaalaluruumide rajamine	Paide Linnavalitsus, fondid	2014-2020

	Pärnu tn 56 hoonesse (IK 32) (Paide Linnavalikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)		
E 36. Tõhus ja patsiendikeskne tervishoiusüsteem, mis on võimeline tagama olemasoleva perearstisüsteemi ja perearstiabi jätkusuutliku ning kaasaegsetele nõuetele vastava tegevuse (Paide Linnavalikogu 15. oktoober 2015 määrus nr 18)	T 36.1 Aktiivse ja efektiivse koostöövõrgustiku väljaarendamine linnavõimude, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande asutuste ning era- ja kolmanda sektori organisatsioonide vahel	Paide Linnavalitsus, Järvamaa Haigla, ettevõtjad, MTÜ-d	2013- 2020
	T 36.2 Kvaliteetsete tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine kõikidele linnaelanikele	Paide Linnavalitsus, perearstikeskus, Järvamaa Haigla	2015- 2020
	T 36.3 Haiguste ennetamisele suunatud tegevuste ja teenuste arendamine ja rakendamine	Järvamaa Haigla, Paide Sotsiaaltöökeskus	2013- 2020
	T 36.4 Järvamaa Haigla renoveerimisprojektide finantseerimisel osalemine (IK 14)	Paide Linnavalitsus	2011- 2020
	T 36.5 Uue kaasaegse esmatasandi tervisekeskuse loomine (IK 15) (Paide Linnavalikogu 15. oktoober 2015 määrus nr 18)	Paide Linnavalitsus, Järvamaa Haigla fondid	2014- 2020
	T 36.6 Paide Sotsiaaltöökeskuse (Aiavilja tn 13 ja Tallinna tn 49) rekonstrueerimine (IK 28) (Paide Linnavalikogu 14. juuni 2012 määrus nr 11 - jõustunud 18. juuni 2012)	Paide Linnavalitsus, Paide Sotsiaaltöökeskus, fondid	2013- 2020
E 37. Terviseedendusega tegelemine on süstematiseeritud, mis vähendab tervise riski tegureid ja soodustab tervist edendava mõtteviisi kujundamist	T 37.1 Aktiivne osalemine Eesti Tervislike Linnade Võrgustiku liikmena (Paide Linnavalikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	Paide Linnavalitsus, Paide Sotsiaaltöökeskus	2015- 2020
	T37.2 Terviseprofili iga-aastane uuendamine	Paide Linnavalitsus, Paide Sotsiaaltöökeskus	2011- 2020
	T 37.3 Paide linna elanike tervise riskide ja tervisliku seisundi hindamine (Paide Linnavalikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	Paide Linnavalitsus, Paide Sotsiaaltöökeskus Järvamaa Haigla perearstid	2015- 2020
	T 37.4 Tervist edendavate tegevuste soodustamine	Paide Linnavalitsus, Paide Sotsiaaltöökeskus Paide Tervise- ja Sporidikeskus (Paide Linnavalikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	2011- 2020
	T 37.5 Võimaluste tagamine kogu elanikkonna tervist edendavates tegevustes osalemiseks	Paide Linnavalitsus, Paide Sotsiaaltöökeskus Paide Tervise- ja Sporidikeskus (Paide Linnavalikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	2011- 2020

6. HARIDUS, KULTUUR, SPORT JA NOORSOOTÖÖ

6.1 Haridus

6.1.1 Alusharidus

Paide linnas on kaks munitsipaalomandis olevat lasteaeda: Paide Sookure Lasteaed ja PAIde Lasteaed. Lasteaedades antakse alusharidust lastele vanuses 2-7 ning õppe- ja kasvatustöökorraldus toimub alushariduse riikliku raamõppekava alusel eesti keeles. Alates 2010. aastast on üks rühm avatud 1,6 -2 aastastele lastele võimaldades soovijatel peale emapuhkust tööle naasta. Kokku on lasteaedades 436 kohta, neist sõimeealistele 64. Teiste omavalitsuste lasteaedades käib 35 Paide linna last. 2011 sügisel jääb koha ootele ühe rühma jagu 1,6-2 aastaseid lapsi. Lasteaedade haldamise ja tootlustamisega tegeleb SA Paide Haldus.

Paide Sookure Lasteaia 11 rühmas on kokku 217 last (seisuga 01.01.2011). Lisaks rühmaruumidele on laste kasutada muusikasaal, võimlemissaal ning bassein. Keldrikorrusel on olemas kunstiruumid. Kaasajastamist vajavad tualettruumid, koridorid, lasteaia õueala ja mänguvahendid (kiiged, liumäed jne). Rühmaruumide kapid ja riulid vajavad välja vahetamist, sest 22. aasta vanune mööbel on amortiseerunud. Lahendamist vajab lasteaia parkla probleem.

PAIde Lasteaias on 11 rühma, neist 6 rühma asub Kastani tänaval Kullapai majas ning 5 rühma Tallinna tänaval Lillepai majas. Kaks maja tegutsevad ühise õppekava ja tegevuskava alusel. 2010. aasta sügisest alustas Lillepai majas tööd sõimerühm 1,6-2 aastastele lastele. Lasteaed on liitunud Tervist Edendavate Lasteaedade (TEL) võrgustikuga. Kullapai maja on 2009. aastal valminud kaasaegne 6 rühmaline lasteaia hoone koos multifunktsionaalse muusika- ja võimlemissaali, käsitöö ja kunstiruumide ja basseiniga. Lasteaial on kaasaegsete õuevahenditega varustatud avar õueala. Lillepai maja on endise 12 rühmalise lasteaia hoone ühes tiivas, kus on kaasaja nõuetele vastavalt rekonstrueeritud ruumid viiele rühmale. Maja teises tiivas on asenduskodu teenust pakkuva Järvamaa Lasteabikeskuse ruumid. Lasteaia kasutada on ka saal ja kunstiruumid. Lasteaia õueala on avar, kuid kaasajastamist vajavad õue atraktsioonid, piirdeaed ja väravad. Maja vajab soojustamist, väljavahetamist vajavad koridoride ja ühe rühmaruumi aknad. Tulevikus on vajadus avada ka üks sõimerühm, sest üha kiiremini soovivad emad naasta tööturule.

Keskmiselt on Sookure Lasteaias laste arv ühe rühma kohta 19,8, PAIde Lasteaias on see arv 17,7. Nõutava kvalifikatsiooniga pedagooge protsent üldarvust oli 2009. ja 2010. aastal Sookure Lasteaias 96,8. PAIde Lasteaias oli sama arvnäitaja 2009. aastal 80,9 ja 2010. aastal 87,2 %. Ülevaate lasteaedade pedagoogide vanuselise jaotuse kohta vanusegrupiti protsentides annab illustreeriv tabel nr 3.

Vanus	Sookure Lasteaed	PAIde Lasteaed
Kuni 29 aastased	19,4	0
30 kuni 39 aastased	16,4	20,6

40 kuni 49 aastased	41,5	27,2
50 kuni 59 aastased	19,5	36,6
60 aastased ja vanemad	3,2	15,5

Tabel nr 3. Paide linna lasteaedade pedagoogide vanuseline jaotus vanusegrupiti % (seisuga 01.01.2011)

6.1.2 Üldharidus

Paide linna munitsipaalomandis on kolm üldhariduskooli: statsionaarset üldharidust pakkuvad täistsükli koolid Paide Gümnaasium ja Paide Ühisgümnaasium ning mittestatsionaarset haridus andev Paide Täiskasvanute Keskkool.

Paide Gümnaasium on kaasaegse õpikeskkonnaga täielikult rekonstrueeritud hoone, staadioni ja õuealaga kool. Vajalik oleks teostada veel küttesüsteemi tasakaalustamine ja koridoride sisekujundus. Kooli õppekorralduse aluseks on põhikooli ja gümnaasiumi riiklikul õppekaval põhinev kooli õppekava. Õppetöö toimub 1.-12. klassis, kus iga kooliaste pikkus on kolm õppeaastat. Gümnaasiumiosas on võimalik valida reaali- või humanitaarsuund. Humanitaarharus õpetatakse süvendatult keeli, suurendatud on kirjanduse ja ajalootundide arvu. Võõrkeeltest saab õppida inglise, saksa, vene ja soome keelt. Reaalharus toimub matemaatika süvaõpe, suurendatud on füüsika ja keemia õppetundide arvu. Ained on jaotatud kursusteks, mille maht on 35 tundi. Valikaineteks on riigikaitse, etikiõpetus, informaatika, väitlus, meedia jne. Paide Gümnaasiumis töötab logopeed ja abiõpetaja. Õppekavadest on võimalik rakendada individuaalset ja lihtsustatud õppekava, koduõpet ja parandusõpet. Psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenust pakub Paide Sotsiaaltöökeskus. Koolis tegutsevad ainealased huviringid, mudilas-, laste-, poiste- ja segakoorid, 6 rahvatantsurühma. Alates 1.septembrist 2011 rakendub koolis uus õppekava, kus gümnaasiumiastmes rakendatakse 3 õppesuunda: loodus-reaalsuund, humanitaar-sotsiaalsuund ja majandussuund. Kooli haldab SA Paide Haldus, toitlustusteenust pakub Järva Tarbijate Ühistu. Kehalise kasvatus tunnid toimuvad SA Paide Spordi- ja Tervisekeskuse spordibaasides. Paide Gümnaasiumi juurde oleks vajalik rajada õpilaskodu, et kas väljaspool Paidet oleks võimalik lastel siin koolis käia.

Paide Ühisgümnaasiumi õppekorralduse aluseks on põhikooli ja gümnaasiumi riiklikul õppekaval põhinev kooli õppekava. Õppetöö toimub 1.-12. klassis, kus iga kooliaste pikkus on kolm õppeaastat. Gümnaasiumiastmes on kursustesüsteemiga üldharule põhinev õppekava. Alates 1. septembrist 2011 rakendub koolis uus õppekava 1., 4., 7. klassides ja gümnaasiumis 10. klassides. Gümnaasiumiastmes rakendatakse 3 õppesuunda: keeleõppe-, loodusainete- ja sotsiaalainete õppesuund. Võõrkeeltest õpetatakse koolis inglise, saksa, vene ja prantsuse keelt. 2007/08. õppeaastast töötavad koolis vene õppekeelega klassid. Vajadusel rakendatakse individuaalset ja lihtsustatud õppekava, võimalused on loodud parandusõppeks ja koduõppeks, tagatud on logopeediline abi. Psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenust pakub Paide Sotsiaaltöökeskus. Kool on tervistedendavate koolide võrgustiku liige alates 2007. aastast. Alates 2001. aastast on õigus anda saksa keelediplomiks ettevalmistavat õpet. Koolis on maleõpetus ning tegutsevad aine- ja huvialaringid. Pidev ainealane tunniväline töö on taganud õpilaste eduka esinemise aineolümpiaadidel ja –konkurssidel. Paide

Ühisgümnaasium töötab hoones, mille I järk valmis 1994. aastal, II järk 1996. aastal, võimla 1997. aastal, aula, garderoob, kergejõustikumanež ja väike saal 1998. aastal. Osaliselt on tänaseni välja ehitamata O-korrus. Koolil on spordikompleks kuhu kuuluvad võimla, kergejõustikumanež , väike saal ja lasketiir pikkusega 25 m. Koolil on söökla, toitude korraldab kool ise. Kooli juures olev staadion avati kasutamiseks 2002. aastal. 2005. aastal paigaldati staadionile rajakate. Staadionit haldab SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus. Õues õppe läbiviimiseks on võimalik kasutada vabaõhuklassi, mis asub kooli kõrval asuvas Peetri pargis.

Paide Ühisgümnaasiumi koolimaja on kasutuses olnud seitseteist aastat ja vajab kaasajastamist. Koolile on tehtud mitmeid ettekirjutusi ja kaardistatud rekonstrueerimise vajadus. Esmajärjekorras on vajalik paigaldada trepikodade ja korpuste eraldamiseks isesulguvad ukSED, et jaotada koolihoone evakuatsioonitrepikojad eraldi tuletõkke sektsioonideks. Suuremate tööde vajadus on järgmine: koolimaja katuse, vihmaveesüsteemide, akende ja uste vahetamine; kütte-, vee- ja kanalisatsiooni-, elektriring ventilatsioonisüsteemi rekonstrueerimine; vee sissepääsu tõkestamine koolihoonesse; kahe välistrepi renoveerimine, koolimaja ehituse lõpetamine (jõusaali ja abiruumide väljaehitamine) nullkorrusel; võimlakorpuse renoveerimine; koridoride, aula ja klassiruumide kaasajastamine; õppetöö läbiviimiseks vajalike ruumide (sh. metalli- ja kodundusklass, kooli aula) sisustamine seadmete, mööbli, infotehnoloogiliste vahenditega .

Paide Täiskasvanute Keskkool on mittestatsionaarset õpet pakkuv munitsipaal üldhariduskool. Alates aastast 2002 asub kool aadressil Paide Lai tn 33. Majas asuvad mitmed erinevad asutused: Järvamaa Keskraamatukogu, Kesk-Eesti Noorsootöö Keskus, Paide Avatud Noortekeskus, Eakate Päevakeskus, Paide Huvikeskus, Liisu Söögituba ja Raamatukogu kohvik. Paide Täiskasvanute Keskkooli remonditud ja kaasaja nõuetele vastavad ruumid asuvad I ja II korrusel, kokku 7 klassiruumi, raamatukogu, õpetajate tuba, õppealajuhataja kabinet, direktori kabinet, sekretäri kabinet ja fuajee. Vajadusel saab kool kasutada huvikeskuse õppeklasse, kunstigaleriid ning arvutiklassi. Ürituste läbiviimiseks kasutatakse noortekeskuse aulat ja spordisaali. Õppurid saavad osaleda kõigi eelpool nimetatud asutuste tegevuses. Kool on avatud õppima tulijatele aastaringelt. Selline avatus võimaldab paljudel kooli pooleli jättnud õpilastel oma haridusteel koheselt jätkata. Õpilaste arv koolis on olnud muutlik. Õpilaskontingent on viimastel aastatel muutunud. Suurenenud on töötute ja lastega kodus olevate emade arv. Töökäivate õppurite osakaal on eelmiste aastatega võrreldes vähenenud. Kooli õppetegevus korraldamisel lähtutakse just õppurite eripäradest: erinevatest vanustest (16-38), õpivõimetest, töö- ja elukogemustest ning õpisoovidest. Võimalus on õppida üksikuid õppeaineid või saada lisakoolitusi rahvaülikooli tasuta kursuste näol: inglise keel, vene keel, soome keel, emakeel kõnes ja kirjas, avalik esinemine ja draamaõpetus, pärimuskultuur, ajalugu, klaasimaal ja arvutiõpetus. Valikainena on võimalik õppida karjääri- ja arvutiõpetust.

Suuremate probleemidena võime välja tuua Lai 33 hoone ventilatsioonisüsteemi kehva olukorra, küttesüsteemi uuendamise ja tasakaalustamise vajaduse, Täiskasvanute Keskkooli klassiruumide sisustuse iganemise ja I korruse tualettruumide kehva seisukorra.

Ülevaate Paide linna munitsipaalkoole iseloomustavatest arvnäitajatest ja riigeksamite tulemustest annavad tabelid nr 4 ja 5.

	Paide Gümnaasium	Paide Ühisgümnaasium	Paide Täiskasvanute Keskool
Õpilaste arv kokku	577	572	179
I kooliaste 1.-3.klass	146	128	0
II kooliaste 4.-6. klass	144	120	0
III kooliaste 7.-9. klass	165	165	36
gümnaasiumis 10.-12.klass	122	159	168
Klassikomplektide arv	28	27	7
Õpetajate ametikohtade arv kokku	44,9	43,1	8,9
Õpetajate arv kokku	50	48	15
Klassi täituvus põhikoolis	20,7	19,7	18
Klassi täituvus gümnaasiumis	20,3	22,7	23,8

Tabel nr 4. Paide linna koole iseloomustavad arvnäitajad (seisuga 01.01.2011)

	Paide Gümnaasium	Paide Ühisgümnaasium	Paide Täiskasvanute Keskool
Ajalugu	68,3	64,2	47,4
Bioloogia	54,5	53,8	39,1
Eesti keel (kirjand)	66,2	57	44,8
Geograafia	63,7	62,2	44,5
Inglise keel	68,2	67,4	62,1
Keemia	56,1	67,7	-
Matemaatika	77,7	65	-
Ühiskonnaõpetus	72	64,7	54,4

Tabel nr 5. Riigeksamite tulemused õppeaineti keskmisena punktides õppeaastal 2009/2010 (seisuga 01.01.2011)

6.1.3 Kutseharidus

Järvamaa Kutsehariduskeskus on Haridus- ja Teadusministeeriumi hallatav kutseõppeasutus, mis alustas tööd 1. septembril 2008. Järvamaa Kutsehariduskeskuse moodustasid Türi Tehnika- ja Maamajanduskool ning Paide Kutsekeskkool. Ühinenud koolis jätkub põhi- ja keskharidusejärgne kutseõpe ja täiskasvanutele täiendus- ja ümberõpe. Kool on õpilaste arvult maakonna suurim kool - päevases õppes õppijate arv on varieerunud 900 ja 1200 vahel. Erinevatel täiskasvanute täiend- ja ümberõppe kursustel on osalenud 2008. aastal 751 ja 2009. aastal 1032 õppijat. Säreveres paiknevad põllumajandustehnika ja -tootmise, autodiagnostika ning kodumajanduse õppebaasid, Paides laomajanduse, logistika, ehituse, teedehituse ja puhastusteeninduse õppebaasid. Kool on ehituse, autotehnika, logistika, põllumajanduse ja puhastusteeninduse valdkonnas kutset andvate organite (KAO) poolt heaks kiidetud hindamiskeskus.

Õpilaste käsutuses on mõlemas õppekohas raamatukogu, söökla, õpilaskodud ja spordiruumid. Alates 2007. aastast korraldab kool Järvamaa koolidele kutsealast eelkoolitust. Järvamaa Kutsehariduskeskuses õppivad noored on valdavalt pärit Kesk-Eestist. 39% õpilaste üldarvust on pärit Järvamaalt. Samal ajal õpib koolis õpilasi vabariigi kõigist maakondadest. Koolis toimub õppetöö seitsmes õppekavarühmas: arvutikasutus, elektroonika ja automaatika, ehitus ja tsiviilrajatised, transporditeenused, hulgi- ja jaekaubandus, põllumajandus ja loomakasvatus, mootorliikurid, laevandus- ja lennundustehnika, juhtimine- ja haldus ning koduteenindus. Nimetatud õppevaldkondades toimuv õpe on koondatud kolme erialaõppe osakonda: tehnika- ja ehitusõppeosakond, majandus- ja teenindusõppeosakond ning põllumajandusõppeosakond. Täiendus- ja ümberõppe raames viidi riikliku koolitustellimusena 2008. aastal läbi koolitusi 546 õppijale 96 939 euro eest, 2009. aastal 632 õppijale 113 313 euro eest. Koolitavad on olnud töötavad või pikka aega tööturult eemal olnud isikud. Tasulisi koolitusi korraldati 2008. aastal 89 inimesele, 2009. aastal 186 inimesele.

6.1.4 Kõrgharidus ja täiendõpe

(Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)

2003. aasta 1. oktoobril alustas Paide Täiskasvanute Keskkooli juures tööd rahvapälikool, kus pakutakse huvilistele võimalust täiendada oma teadmisi inglise-, saksa-, soome-, vene- ja eesti keele, arvuti- ja aiandusalastel kursustel. Järvamaa täiskasvanud elanikkonnale pakutakse erinevaid koolitusi. Uueks sihtgrupiks on kujunenud töötute ning eakate õpetamine. Rahvapälikooli tegevust toetab Eesti Vabariigisliidu programm „Täiskasvanute koolitus vabariigislikes koolituskeskustes“, olenevalt kursuste arvust ja eelarvest. Tasuliste kursuste osakaal on langenud võrreldes eelmiste aastatega. Rahvusvahelised sidemed on koolil Soomes (Kitee Rahvapäistu) ja Saksamaaga. Õppurite arv aastal 2008 oli 464, aastal 2009 oli 339 ja 2010. aastal 362,

Paide linn väärtustab oma tublisid õpetajaid ja õpilasi. Teeneka maleõpetaja H. Hanssoo pärandist on loodud sihtkapital „Andeka lapse fond“ kus alates aastast 2002 saavad toetust aktiivsed ja tublid õpilased. Igal aastal toimub Paide Raekojas linnaapea vastuvõtt linna parimatele koolilõpetajatele. Õpetajate päeva puhul toimub õpetajatele linnaapea vastuvõtt. Vabariigi aastapäeva aktusel jagatakse välja linna haridus-, kultuuri-, ja spordipreemiad.

6.1.5 Hariduse arengusuunad

Paide linna üldharidus- ja huvikoolides õppis 2009/2010 õppeaastal kokku 400 last teistest Järvamaa omavalitsustest. Seetõttu peeti oluliseks, et Paide linna hariduse arengusuundade seadmisel saavad kaasa rääkida ka piirkonna omavalitsused, kelle lapsed kasutavad Paide linna haridusasutuste teenuseid. 21. oktoobril 2010. aastal võttis Paide linnavolikogu vastu otsuse (otsus nr 74) piirkonna hariduse arengusuundade algatamise kohta ning tegi ettepaneku protsessis osaleda kõikidele Järvamaa omavalitsustele.

Paide ja Süda-Järvamaa hariduse arengusuundade põhieesmärkideks on:

- võimaldada elanikele kvaliteetse haridusteenuse kättesaadavus kogu piirkonnas;

- leida Paide linna ja naaberomavalitsuste koostöös kokkulepped haridusvõrgu arendamiseks aastatel 2011-2016;
- ühtlustada Süda-Järvamaal hariduse valdkonnas kohalike omavalitsuste poolt vastu võetud haldusaktid;
- koondada ühte arengudokumenti haridusvõrgu kaasajastatud statistilised andmed.

Paide linna poolt algatatud protsessis osales 9 Järvamaa omavalitsust: Paide, Roosna-Alliku, Koigi, Koeru, Väätša, Ambla, Järva-Jaani, Imavere ja Kareda vald. Protsessis osalesid ka Järvamaa Kutsehariduskeskuse, Mainori erakõrgkooli, Järva Maavalitsuse, Haridus- ja Teadusministeeriumi, haridusasutuste, lapsevanemate, kohalike ettevõtjate ja haridusalaste mittetulundusühenduste esindajad. Koos käis 5 töörühma: alushariduse, üldhariduse, täiskasvanuhariduse, huvihariduse ja hariduspoliitika töörühmad. Töörühmades osales kokku 81 liiget, lisaks valdkondlikud spetsialistid ja visionäärid. Töörühmade tehtud ettepanekuid tutvustati avalikkusele 24. mail 2011 Paide raekojas toimunud hariduskonverentsil. 2011. aasta lõpuks peaks hariduspoliitika töörühm otsustama, millistest ettepanekutest saavad otsused ja sõlmitakse konkreetsed kokkulepped. Edasine tegevuskava:

- arengusuundade arutelud omavalitsustes ja huvigruppides mai-oktoober 2011;
- hariduspoliitika töörühma kokkulepped arengusuundade osas november 2011;
- arengusuundade kinnitamine volikogudes - detsember 2011.

6.2 Kultuur

Linna hallatavaid kultuuriasutusi on Paides 2: Paide Kultuurikeskus ja Järvamaa Keskraamatukogu. Paides asub ka riigi hallatav Järvamaa Muuseum. Paide linnas tegutsevad mitmed eraalgatuslikud ja kodanikualgatusel põhinevad kultuurikollektiivid, seltsingud ja mittetulundusühingud: Ühendus Weissenstein on asutatud 1. juulil 2003 ja ühenduse põhieesmärkideks on Paide linna ajalugu kajastava materjali avaldamine, Paide kultuuriuudiste edastamine, ajaloolaste materjalide kogumine ja nende tutvustamine. Ühendus tegutseb Tallinna tn. 11 hoones. 2010. aastal avati hoone ärklikorruse saalis „Kõhna Grete Galerii“. Galerii sai nime keskajal samal kohal asunud Paide ordulinnuse eelkindluse torni järgi. Galeriiruum renoveeriti talgutööde korras. Lisaks kujutava kunsti väljapanekutele toimuvad galeriis erinevad väärtkultuuri arendamisega seotud ettevõtmised. Ühenduse juures tegutsevad ka 2010. aastal loodud Järvamaa Vabatahtlike Keskus ja MTÜ Käsitöö Katsikud, MTÜ Kunstiklubi, MTÜ Paide Slaavi Kultuuriühing, MTÜ Ingeri Soomlaste Selts, LC Paide Bastion, Paide „Z“ klubi.

Suuremad traditsioonilised kultuuriüritused Paides:

- Omaloominguliste ja isamaaliste laulude konkurss „Südamelaul“;
- Kaunite kunstide festival „Kolmkõla“;
- Jüriregi, Jürivägi ja Jürilaat Paide Keskväljakul;
- Paide linna laste laulukonkurss Lauluhäll;
- Paide linna jaaniõhtu;
- Lastekaitsepäeva tähistamine;
- Paepäevad koos kreisilinnapäev ja käsitöölaadaga;

- Paide linna sünnipäeva tähistamine ning Paide linna aukodaniku tiitli ja vapimärgi kätteandmine;
- Noorte moeloojate konkurss Moe P.A.R.K;
- Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine „Andeka lapse sihtkapitali annetuste ja linna kultuuri-spordi- ja hariduspreemiade kätteandmine“;
- Taasiseseisvumispäeva kontsert;
- Õpetajate päeva vastuvõtt –kontsert;
- Pimedate Ööde Filmifestival- Järva PÖFF;
- Järva Jõulufolk ja suur jõululaat;
- Tänu kontsert „Tänu doonorile südamest“;
- Festival „Aegade tuuled“;
- Jõulukontsert „Kingitus linnarahvale“;
- Aastalõpupidu Kultuurikeskuses.

6.2.1 Paide Kultuurikeskus

Paide Kultuurikeskus on Paide linna munitsipaalasutus, mille põhiülesanneteks on professionaalse kultuuri vahendamine, festivalide, kontsertide, konverentside, näituste ja teiste kultuuriprojektide korraldamine; paikkondliku kultuuri edendamine; huviringide tegevuse korraldamine, Paide linna eripära ja ajaloo propageerimine, kultuurimälu säilitamine (kultuuri teabetuba). Paide Kultuurikeskusel on linna kultuurielu koordineeriv roll. Kaasatakse ettevõtmistesse kõiki linna kollektiive ja ringe. Oma põhiülesannete täitmiseks teeb kultuurikeskus koostööd tegutsevate mittetulundusühingute, seltside, sihtasutuste, koolide huviringide, teiste linna allasutustega, maakonna rahva- ja kultuurimajadega ning äriühingutega. Olulisemad koostööpartnerid Paide Kultuurikeskusele on: Eesti teatrid, Eesti Kontsert, Jazzkaar, PÖFF, Eesti Kunstnike Liit, Forum Cinemas AS, Kultuuriministeerium, Rahvakultuuri Arenduskeskus. Aastas külastab kultuurikeskuse üritusi ligikaudu 100 000 osavõtjat. Ülevaate Paide Kultuurikeskuse poolt korraldatud üritustest koos osavõtjatega annab tabel nr 6.

Aasta	Üritusi/ osavõtjaid	Omaüritused/ osavõtjad	Kutselised esinejad/ osavõtjad	Kino/ osavõtjad	Konve- rentsid	Müük ja muud/ osavõtjad
2008	692/62198	64/17887	39/15881	83/6395	80/9965	426/12070
2009	442/75982	64/28836	36/13113	100/7673	82/5527	160/20833
2010	512/70683	54/25506	31/6311	100/5319	129/5770	198/27777

Tabel nr 6. Paide Kultuurikeskuse üritused ja külastatavus 2008-2010 (seisuga 01.01.2011)

Tabelis kajastuvad aasta jooksul Paide Kultuurikeskuse poolt korraldatud üritused – omaüritused (näitused, ringide korraldatud üritused, tantsuõhtud, vastuvõttud, laste jõulupeod jne). On näha kokkuvõtte professionaalsete/kutseliste esinejate vahendamisest. Kajastub konverentside, seminaride, õppepäevade ja infopäevade toimumiste arv majas ning nendes osalemine. Muude ürituste alla jäävad koolide, lasteaedade peod, teiste poolt korraldatud üritused, doonoripäevad, laadad, müügipäevad jne.

Paide Kultuurikeskuses tegutsevad erinevad huviringid, klubid ja mittetulundusühingud. Hetkel on seal tegutsevad huviring, Paide-Väätsa rahvatantsu segarühm RIIKAR, naisrahatantsurühm KÄGÄRÄ, memmede rahvatantsurühm SINILILL, seenioride tantsurühm, Paide Naiskoor, Paide Meeskoor, ansambel SLAVJANUSKA, Paide Huviteater, õmbluring, Järvamaa Poistekoor, Järvamaa Tütarlastekoor, Järvamaa Kultuuri Teabetuba, MTÜ Järvamaa Giidid, MTÜ Eakate klubi "Hämarik", Eesti Sõjameeste Ühing, S. Graubergi Laulukool MTÜ, Revalia tantsukool, Linetants (FIE), MTÜ Hotsport, ratastooli linetants, Nabatoorium MTÜ kõhutants, Kaie Kõrbi Balletistuudio, vabatants, noorteansamblid, ansambel Paradoks ja Paide Jump Team.

Paide Kultuurikeskuse hoone valmis 1987. aastal. Paide Kultuurikeskus on maakonna suurim kultuuriasutus, kus on rõduga suur saal (344+167 = 511 istekohta), 176-kohaline väike saal, 60-kohaline kooriruum, kaks 40-kohalist õpperuumi. Kohvik (ca 50 kohta), rekreatsiooniruumid, vestibüülid, näitlejate ja ringide ruumid, töökojad ja tehnilised ruumid. Hoone on kolme korruseline, suletud netopinnaga 5050 m². AIK Projekt poolt koostatud tehnilise seisukorra hinnangu alusel on hoone moraalne ja füüsiline amortisatsioon suurusjärgus 30%. Olulisemad puudused on: hoone lääneküljel esinev aktiivne pragunemine, välispiirete suur soojusjuhtivus, normikohase ventilatsiooni puudumine, kanalisatsiooni puudulikkus. Samuti puudub hoonel automaatne tulekahjusignalsatsiooni süsteem, mille kohta on Lääne-Eesti Päästkeskus teinud korduvalt ettekirjutusi. Ekspertide hinnangul ei piisa hoone kaasajastamiseks ainult sanitaarremondist, vajalik on põhjalik rekonstrueerimine koos kõigi tehnosüsteemide väljavahetuse, uuendamisega.

Kultuurikeskuse tehniline baas on vananenud ja amortiseerunud, ei vasta kaasaja nõuetele ning on sisulise tegevuse arengut takistav. Järvamaal ja lähimaakondades puudub statsionaarne kaasaja nõuetele vastav teatri- ja kontserdisaal, mis võimaldaks professionaalse- ja kõrgkultuuri toomise Kesk-Eesti regioonile laiemalt. Ära kasutamata on asukoha eelis konverentside ja koolituste korraldamiseks, kuna puudub teenusteks vajalik tehniline baas (nt tõlkevõimalus, esitlustehnika). Paide Kultuurikeskuse arengut takistavateks teguriteks on olnud amortiseerunud hooned, kaasajanõuetele mittevastavad ruumilahendused ning konkurentsivõimelise teenuse pakkumiseks mittevastav tehniline baas. Paide Kultuurikeskus vajab uut ja värsket imagoloogilist kujundit, nii nime kui ka identiteedi osas, seda eelkõige partnerite jaoks väljapool Järvamaad. Käesoleva aastal arendatakse edasi 2009. aastal alguse saanud Paide kontserdimaja ideed.

6.2.2 Järvamaa Keskraamatukogu

Järvamaa Keskraamatukogu on Paide linna munitsipaalasutus, mis tegutseb ka maakonnaraamatukoguna täites Rahvaraamatukogu seadusest tulenevaid lisaülesandeid ja tehes koostööd teiste maakondade raamatukogudega. Järvamaa Keskraamatukogu asub praegustes ruumides alates 2001. aastast. Alates 1.jaanuarist 2009 haldab raamatukogu SA Paide Haldus. Keskraamatukogu teenindussüsteem: kojulaenutusosakond, muusika-, kunsti-, spordikirjanduse osakond ja lasteosakond. Eraldi on lugemissaalid täiskasvanutele ja lastele. Kasutusel on raamatukoguprogramm RIKS, kuhu on sisestatud 100 % olemasolevast raamatufondist. Keskraamatukogus asub ka maakonna RIKS-i server. Raamatukogu tasuta põhiteenused on kohallaenutus, kojulaenutus,

teatmeteeningus, muusikakuulamine, lugejakoolitus, avaliku teabe otsing internetist, ID-kaardi kasutamise võimalus, tasuta WiFi võimalus kõigil korrustel ja ürituste korraldamine. Tasulised teenused on paljundus, faksi saatmine, skaneerimine, printimine, raamatukogude vaheline laenus (RVL).

Raamatukogus on seisuga 01.01.2011 87 467 teavikut. Ilu- ja lastekirjandust oli 47 444 eksemplari, võõrkeelseid teavikuid 7510 eksemplari, neist venekeelseid 4594 eksemplari. Kogus on ka inglise, saksa, soome, rootsi jt. keeltes teavikuid. Ülevaate Järvamaa Keskraamatukogu arvnäitajatest annab tabel nr 7.

	2008	2009	2010
Fond	86 861	85 423	87 467
Lugejad	3 021	3 348	3 357
Laenutused	67 804	69 578	66 026
Külastused	39 660	42 539	43 613
Lugejakohti lugemissaalides	60	60	60
Konverentsisaal (kohti)	50	50	50

Tabel nr 7. Järvamaa Keskraamatukogu tegevust iseloomustavad arvnäitajad (seisuga 01.01.2011)

Laenutuste arv näitab languse tendentsi, kuid see tuleneb uudiskirjanduse oluliselt väiksemast eksemplaarsusest, laste vähesest huvist raamatute vastu ja sellest, et praegune laenutuste statistika ei fikseeri perioodika kohallugemist ning muude teavikute kasutamist raamatukoguhoidja vahendusega. Välja on ehitatud lokaalne arvutivõrk, milles on 4 serverarvutit, 6 töökohaarvutit, 18 terminali (neist 6 on lugejate käsutuses). Fuajees paikneb üks avalik arvuti kus on võimalik kasutada internetti, lugeda ja saata e-maile.

Järvamaa Keskraamatukogu traditsioonilised üritused on rahvusvahelise lastekirjanduse päeva tähistamine, Nukitsa konkursil osalemine, raamatukogupäevade, põhjamaade raamatunädala ja täiskasvanud õppija nädala korraldamine. Järvamaa Keskraamatukogu IT süsteemi üldine seisukord on rahuldav. Uuendamist vajavad mitmed litsentsid, välja vahetada vananenud terminalid ja kineskoop-monitorid. Probleemiks on parkimiskohtade vähesus ja ruumide halb ventileeritus. Vajalik oleks välja arendada turvasüsteem, sest teavikud on väga kallid ja hetkel turvasüsteem puudub.

6.2.3 Järvamaa Muuseum

Järvamaa Muuseum on 31.juulil 1905 aastal Järvamaa Muinasasjade Seltsi poolt asutatud muuseumi tegevusjärglane. Muuseumi tegevuskoha aadress on Lembitu 5, Paide. Muuseum asub 1920-ndatel veterinaaravilaks ehitatud ja 1950.-ndatel muuseumiks renoveeritud hoones. Muuseum sai hoone enda kasutusse 1954. aastal. Kahekordse hoone esimesel korrusel on külastajatele avatud ekspositsioon 216m²-l ning ajutiste näituste ruum 36m²-l. Teisel korrusel asuvad tööruumid ja fondihoidla. Hoone üldine kasulik pind on 505,7 m². Muuseumi eraldiasuv fondihoidla, Pärnu 54a, on ühekorruseline hoone kasuliku pinnaga 120m². 2007. aastal toimunud remonditööde käigus soojustati vundamenti, välisseinu ja laepealset.

Muuseumis on hetkel täidetud 6 täis- ja 2 osalise tööajaga ametikohta: direktor, peavarahoidja, teadur, programmijuht, koguhoidja- asjaajaja, järelvaataja ning 0,5 kohaga teadur ja järelvaataja. Kogude suurus seisuga 01.01.2011 on 78 507 museaali. Muuseumi külastab aasta jooksul ca 3000-3500 inimest. Lisaks teenindatakse ligi 100 uurijat. Külastajatest suurema osa moodustavad muuseumitundidest osavõtvad lasteaia- ja kooligrupid. Külastajad on valdavalt Paide ja Järvamaa elanikud. Välis turistide osakaal on väga väike. Muuseumi püsiekspositsioon koosneb teematubadest. Pakutakse erinevaid muuseumitunde ja haridusprogramme, viiakse läbi ajaloo ja kultuuriga seotud sündmusi, vahendatakse giidituure. Väliskülaliste arvu suurendamiseks peame tegema rohkem koostööd erinevate turismiettevõtetega ja SA Ajakeskus Wittensteiniga. Paide Linnavolikogu 20.12.2012 otsusega nr 53 otsustati Kultuuriministeeriumiga sõlmida koostööleping, mille alusel anti Järvamaa Muuseumi muuseumikogu hoidmine, täiendamine ja sihipärane kasutamine üle SA-le Ajakeskus Wittenstein (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16).

6.3 Sport

Sporditegevust Paide linnas korraldavad SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus, alapõhised eraspordikoolid ja mittetulunduslikud klubid. SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus asutaja on Paide linn. Sihtasutus moodustati Paide Linnavolikogu 17. mai 2007 otsusega nr 38. Sihtasutuse ülesandeks on Paide linna spordielu terviklik juhtimine ja kasutatavate spordiobjektide ja rajatiste ühtne haldamine ning uute spordiobjektide rajamine. Sihtasutuse tegevust juhib 1 liikmeline juhatus ja 4 liikmeline nõukogu. Laste ja noortesportiga tegelevatele koolitusluba omavatele klubidele on rahastamise põhimõtted kehtestatud Paide Linnavolikogu määrusega. Üks kord aastas antakse välja linna spordipremia ja parima sportlase preemia. 2010/2011 hooajal on Paide linnal esindusmeeskonnad kolmel spordialal: Paide Linnameeskond jalgpallis, Paide-Väätsa-Türi võrkpallimeeskond ja Paide-Viking Window korvpallimeeskond. 2011. aastal toetab linn pearahaga 14. koolitusloaga spordiklubi kus treenib 562 Paide linna last. Ülevaate laste osaluse kohta spordiklubides annab tabel nr 7.

KLUBI	2008	2009	2010	2011
Korvpalliklubi 7	80	71	84	65
FC Flora Paide jalgpallikool	28	19	Puudus koolitusluba	18
Karateklubi "Täht"	62	51	43	26
Atleetika ja poksiklubi „Anton“	28	12	Puudus koolitusluba	0
Tantsuklubi Revalia	55	41	Puudus koolitusluba	0
Järva Noorte Maleklubi	19	22	24	10
Tõstesportiklubi Paide Kang	3	3	Puudus koolitusluba	10
Järvamaa Ratsaspordiklubi	8	7	Puudus koolitusluba	0
Järvamaa Saalihokiklubi	23	30	37	37
Võimlemisklubi HotSport	82	59	77	76
Järvamaa Laskespordiklubi	15	12	22	9
Paide Ujumisklubi	37	36	26	30

Võimlemisklubi Maribel	72	74	74	91
Jalgpalliklubi Paide Sport	63	64	62	61
Spordiklubi Rullest	2	2	Puudus koolitusluba	0
Paide Võrkpalliklubi	20	44	35	44
Paide Taipoksiklubi	-	-	-	67
Türi Spordiklubide Liit (tennis, kergejõustik, maadlus)	-	-	-	12
Kaie Kõrbi Balletistuudio	-	-	-	6
Kokku	597	547	484	562

Tabel nr 8. Laste osalemine spordiklubide tegevuses 2008-2011 (seisuga 01.01.2011)

Lisaks spordiklubide tegevusele toimub Paides ka palju traditsioonilisi rahvaspordiüritusi. Populaarseimad neist on „Käies kevadest sügisesse“, „Tule liikuma - tule koos sõbra ja perega“, Järve Tee Rull, Paide–Türi rahvajooks, P. Raigi mälestusturniir võrkpallis, Paide võrkpalliklubi sünnipäevaturniir, pikamaaujumise võistlused, Paide linna minitriatlon, Paide–Türi basseinitriatlon, eelkooliealiste laste rattaralli. Vastavalt eelarve võimalustele toetatakse linna eelarvest rahvaspordiürituste korraldamist.

Linna arenguks on oluline lahendada suusaradade rajamise ja korrashoidmise probleem. Samuti vajavad lahendust Ülejõe staadioni amortiseerimine ja linna staadioni puudulik kastmissüsteem ja staadionihoone. Aadressil Karja 18a asuv linna võimla vajab rekonstrueerimist, et seal oleks võimalik korraldada võistlusi ja treeninguid. Samuti vajab rekonstrueerimist paide linna ujula. Perspektiivis oleks oluline Paidesse rajada lasketiir ja jäähall.

6.4 Noorsootöö

Paide linna noorsootöö korraldajaks on Paide Avatud Noortekeskus. Alates septembrist 2009 asub Paide Avatud Noortekeskus Lai tn 33 kaasaegsetes rekonstrueeritud ruumides. Paide Avatud Noortekeskus on kaasaegsete võimalustega multifunktsionaalne asutus, mis pakub noortele enesearendamisvõimalusi ja vaba aja veetmise võimust. Arvestatakse erinevate sihtgruppide noorte vajadustega. Asutuses on tagatud soodsad vabaaja veetmise tingimused ja turvalisus. Kõik ruumid on kaasaegsed, sisustatud tegevusspetsiifikat ja ohutustehnikat silmas pidades. Ruumid on puhtad ning lapsesõbralikud. Ürituste korral saavad lapsed ise omale toitu valmistada või kasutada samas majas tegutsevaid söögikohti. Vaba aja veetmiseks on noortekeskuses olemas spordisaal ning mängude toad. Talvel on noortekeskuse kõrval liuväli ja töötab uisulaenus. Kuni noortekeskuse juhataja lapsepuhkuselt naasmiseni on juhtimise kohused Paide Täiskasvanute Keskkooli direktoril. Noortega tegelevad kaks noortejuhendajat. Ürituste rahastamiseks kirjutatakse projekte. 2009. aastal (periood september-detsember) külastas noortekeskust 4171 last. 2010. aastal 10 065 last. Külastatavus kasvab iga aastaga, põhjuseks üsna mitmekesisuvad tegevused ja üritused

noortekeskuses. Noorte huvitegevuse mitmekesistamiseks oleks vajalik rajada Lai 33 spordiväljakule skatepark.

6.4.1 Paide Muusikakool

Paide Muusikakool on munitsipaalhuvikool. Kooli õppekava aluseks on riiklik raamõppekava. On välja töötatud kõikide instrumentide õpetamise ainekavad, samuti ainekavad üldainetele. Seisuga 01.01.2011 õpib Paide Muusikakoolis on 137 õpilast. Õppetöö toimub järgmistel erialadel: klaver, akordion, puhkpill, viiul, flööt, kitarr, löökpill, tšello, rahvamuusika. Asutuses on 22 koosseisulist ametikohta. Õppemaks Paide linna lapsevanemale on 19,2 € kuus. Vaskpuhkpillide erialal õppimine on tasuta. Muusikakoolil on õpilastest ja vilistlastest koosnev sümfonjettorkester ja tegutsevad õpilasansamblid: puhkpilliansambel, 2 viiuliansamblit löökpilliansambel, noorteansambel. Muusikakooli õpilased astuvad üles erinevatel linna kontsertidel ja vastuvõttudel. Iga veerandi lõpul toimuvad kõikide erialade ja akadeemilised kontserdid. Paide Muusikakooli õpitingimused vajavad kaasajastamist. Perspektiivis on plaanis Paide Muusikakooli ruumid sisustada Paide Kultuurikeskusesse planeeritud Paide Kontserdimajja. Ülevaate Paide Muusikakooli erinevatel aladel õppivate laste arvust annab tabel nr 8.

Eriala	2008/2009	2009/2010	2010/2011
Klaver	39	39	40
Viiul	13	13	12
Akordion	8	7	8
Löökpill	18	18	19
Puhkpill	17	17	18
Flööt	4	5	7
Kitarr	26	25	26
Tšello	1	1	2
Rahvamuusika	3	3	5
Kokku	129	128	137

Tabel nr 9. Paide Muusikakooli erialadel õppivate laste arv (seisuga 01.01.2011)

6.4.2 Paide Huvikeskus

Paide Huvikeskus on huvikooli seaduse alusel Paide linna allasutusena töötav huvikool. Alates 1. septembrist 1999 on huvikooli üks osa riikliku raamõppekava alusel töötav kunstikool. 2007. aastast asub Huvikeskus Lai tn 33 kaasaegsetes remonditud ruumides. Koolis saab õppida viie erineva õppekava alusel: kunsti põhiõpe (seitsmeaastane kunstikool), kujutatav kunst (kunstistuudio, kirjakunst, kunstikooli ettevalmistus, kunstiõpe lasteaedades), rakenduskunst (käsitöö, taimeseade, meisterdamine, keraamika), meediakunst (foto, arvutikunst), kaasaegne kunst. Kunsti põhiõppe õppekava on koostatud üleriigilise raamõppekava alusel ja lisatud mitmeid lisaaineid (graafika, kirjakunst, arvutikunst, moekunst, rahvakunst, kaasaegne kunst). Alates 1. oktoobrist 2010 alustati kunsti süvendatud õpetamist Paide lasteaedade viie- ja kuueaastaste rühmades, 1 tund nädalas. Vähenenud algklassiõpilaste osakaal õppurite hulgas ja tuntavalt on suurenenud gümnaasiumiastme ja täiskasvanute osakaal, vahekord on umbes

50/50. Mõni aasta tagasi oli algklasside osakaal 70-75% õppurite üldarvust. Käesoleval aastal tegutseb 9 erinevat ringi. Kunstikooli klasside arv 2010/2011 aastal on 7 ja õppureid on 28. Järvamaa koolinoorte loomingu näitus-konkursilt LILL 2010. aastal pälvis tunnustuse 13 õpilast. Paide Huvikeskus teeb koostööd maakonna kunstiõpetajate aineseksiooniga. Ülevaate Paide Huvikoolis erinevatel aladel tegutsevatest lastest annab tabel nr 9.

Aasta	Paide linn	Paide vald	Väätsa vald	Türi vald	Roosna-Alliku vald	Muud	Kokku
2007/2008	140	8	4	4	3	3	162
2008/2009	133	9	5	11	6	2	166
2009/2010	95	5	3	2	2	1	108
2010/2011	86	3	4	1	3	1	98

Tabel nr 10. Laste osalemine Paide Huvikooli tegevuses (seisuga 01.01.2011)

6.5 Valdcondlik visioon ja tegevuskava

HARIDUS, KULTUUR, SPORT JA NOORSOOTÖÖ. VISIOON: Paides on kvaliteetset haridust pakuv, piirkonna elanike huve arvestav haridusasutuste võrgustik. Paide linna haridusasutused on maakondlike, vabariiklike ja rahvusvaheliste haridusprojektide eestvedajateks. Paides on olemas kaasaegsed võimalused elukestvaks õppeks. Paides õpitakse ja õpetatakse südamega. Paides on loodud erinevas vanuses huvirühmadele mitmekülgsed võimalused vaba aja veetmiseks ja oma huvialadega tegelemiseks. Paide Kultuurikeskusest on kujunenud Järvamaa kultuuri süda, kus pakutakse võimalusi kultuuriliseks ajaveetmiseks kõigile Järvamaa inimestele. Koostöös Eesti Kontserdiga on Paide Kultuurikeskusest kujundatud multifunktsionaalne Paide Kontserdimaja. Paide linna elanikele on loodud kaasaegsed ja mitmekesised võimalused sportlikuks tegevuseks igale vanusegrupile. Linnas toimuvad maakondlikud, vabariiklikud ja rahvusvahelised võistlused nii noortele kui ka täiskasvanutele. Paide on linn, kus noortega arvestatakse ning pakutakse kaasaegseid tingimusi eneseteostuseks ja vaba aja veetmiseks. Muusika- ja huvikool pakuvad heal tasemel muusika- ja kunstiõpet kaasaegsetes tingimustes.

Strateegiline eesmärk	Tegevused	Teostaja	Aasta
E 38. Kvaliteetset haridust pakuv piirkonna elanike ja ettevõtjate huve arvestav haridusasutuste võrgustik on loodud	T 38.1 Kvaliteetse haridusteenuse edasi arendamine ja pakkumine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 38.2 Paide ja Süda-Järvamaa hariduse arengusuundade elluviimine	Paide Linnavalitsus, JOL	2016-2020
	T 38.3 Õpilaskodu kontseptsiooni väljatöötamine	Paide Linnavalitsus	2014-2017 (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)
	T 38.4 Maakonnakeskusesse riigigümnaasiumi loomine (Paide Linnavolikogu 14. juuni 2012)	Paide Linnavalitsus, riik, fondid	2014-2017

	määrus nr 11 - jõustunud 18. juuni 2012), (Paide Linnavalikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)		
E 39. Paide linna haridusasutustes on tagatud kaasaegsed õpitingimused ja õppevahendid	T 39.1 Põhikollivõrgu korrastamine, Kooli 1 õppehoone rekonstrueerimine (IK 16) (Paide Linnavalikogu 15. oktoober 2015 määrus nr 18)	Paide Linnavalitsus, fondid	2012-2020
	T 39.2 Paide Sookure Lasteaia hoone rekonstrueerimise lõpetamine (IK 17)	Paide Linnavalitsus, fondid	2012-2020
	T 39.3 Paide Sookure Lasteaia mänguväljakute ja õueala rekonstrueerimine, atraktsioonide uuendamine (IK 17)	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 39.4 Paide Sookure Lasteaia parkla rajamine (IK 17)	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 39.5 Tallinna tn 49 PAide Lasteaia (Lillepai maja) soojustamine (IK 18)	Paide Linnavalitsus	2012-2015
	T 39.6 Tallinna tn 49 PAide Lasteaia (Lillepai maja) õueala korrastamine ja atraktsioonide täiendamine (IK 18)	Paide Linnavalitsus	2012-2015
	T 39.7 LAI 33 (Huvikeskus, PTKK, Raamatukogu) ruumide ventilatsioonüsteemide rekonstrueerimine (IK 19)	Paide Linnavalitsus	2012-2016
	T 39.8 LAI 33 küttesüsteemi uuendamine ja tasakaalustamine (IK 19)	Paide Linnavalitsus	2012-2016
	T 39.9 Muusikakooli õpitingimuste kaasajastamine (Paide Linnavalikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus, fondid	2016-2020
	T 39.10 Paide linna koolide infotehnoloogia seadmete arendamine ja kaasajastamine (Paide Linnavalikogu 14. juuni 2012 määrus nr 11 - jõustunud 18. juuni 2012)	Paide Linnavalitsus, fondid	2013-2020
	T 39.11 Tallinna tn 49 PAide Lasteaia hoone rekonstrueerimine (IK 29) (Paide Linnavalikogu 14. juuni 2012 määrus nr 11 - jõustunud 18. juuni 2012)	Paide Linnavalitsus, fondid	2012-2016
	T 39.12 Lai 33 hoone katuse rekonstrueerimine (Paide Linnavalikogu 15. oktoober 2015 määrus nr 18)	Paide Linnavalitsus, fondid	2016-2020
E 40. Linna haridusasutustes töötavad suure empaatiavõimega ja oma tööle pühendunud õpetajad ja personal	T 40.1 Koolide tugispetsialistide, huvikoolide ja lasteaiaõpetajate palgataseme tõstmine	Paide Linnavalitsus	2013-2020
	T 40.2 Haridusasutuses juhifondide taastamine	Paide Linnavalitsus	2013-2015

	T 40.3 Koolide rahvakultuurikollektiivide juhtide motivatsioonisüsteemi taaskandamine	Paide Linnavalitsus	2013-2015
	T 40.4 Noortega töötavate erahuvialakoolide toetamine pearahaga	Paide Linnavalitsus	2012-2020
E 41. Lasteaiakoht on tagatud kõikidele soovijatele	T 41.1 Erivajadustega lastele lasteaias tugiisiku teenuse tagamine	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 41.2 Vajadusel ühe sõimerühma avamine	Paide Linnavalitsus	2014-2020
E 42. Paides on tagatud elukestva õppe võimalused kõigile soovijaile	T 42.1 Õppevormide mitmekesistamine ja mitmesuguste kursuste pakkumine Paide Täiskasvanute Keskkoolis	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 42.2 Erinevate sihtgruppide kaasamine Paide Täiskasvanute Keskkooli	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 42.3 Projektipõhiste täiend- ja vabahariduslike koolituste läbiviimine Paide Täiskasvanute Keskkoolis ja Järvamaa Kutsehariduskeskuses lähtuvalt piirkonna ettevõtjate huvidest	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 42.4 Muusika- ja huvikoolides loovusprogrammide läbiviimine täiskasvanutele	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 42.5 Paide Kunstikooli teenuse laiendamine kogu maakonda (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)	Paide Linnavalitsus	2013-2020
E 43. Paidest on kujunenud Järvamaa kultuuri süda, mis pakub võimalusi kultuuriliseks ajaveetmiseks kõigile Järvamaa elanikele	T 43.1 Paide Kultuurikeskuse rekonstrueerimine Paide Kontserdimajaks (IK 20)	Paide Linnavalitsus, Eesti Kontsert, riik	2016-2020
	T 43.2 Koostöö jätkamine ja arendamine vabariigi erinevate professionaalse kultuuri pakujatega	Paide Linnavalitsus, Paide Kultuurikeskus	2011-2020
	T 43.4 Elanikele vajalike e-teenuste edasi arendamine Järvamaa Keskraamatukogus	Paide Linnavalitsus, Järvamaa Keskraamatukogu	2012-2020
	T 43.5 Järvamaa Keskraamatukogu turvasüsteemi välja arendamine	Paide Linnavalitsus, Järvamaa Keskraamatukogu	2016-2020
	T 43.6 Paide linnaorkestri tegevuse toetamine (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	Paide Linnavalitsus, Paide Muusikakooli, fondid	2014-2020
	T 43.7 Arvamusfestivali korraldamisele kaasaaitamine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus, hallatavad asutused, sihtasutused	2014-2020

E 44. Paides toimuvad traditsioone ja ajalugu väärtustavad kultuurisündmused	T 44.1 Traditsiooniliste Paide linna kultuurisündmuste korraldamine	Paide Linnavalitus, Paide Kultuurikeskus	2012-2020
	T 44.2 Arvo Pärdi loomingutu tutvustamine läbi erinevate muusikasündmuste	Paide Linnavalitsus, Paide Kultuurikeskus, Paide Muusikakool	2012-2020
	T 44.3 Linna aja- ja kultuuriloo kogumine ja säilitamine	Paide Linnavalitsus, Kultuuriteabetuba, Järvamaa muuseum	2012-2020
	T 44.4 Kultuurikollektiivide ja kodanikeühenduste toetamine tegevustoetusega	Paide Linnavalitsus	2012-2020
E 45. Sportlikuks tegevuseks on mitmekesised võimalused igale eaja huvigrupile	T 45.1 Paide tehismaastiku suusa- ja matkaradade rajamine endisele prügilale (IK 21)	Paide Linnavalitsus, fondid	2012-2020
	T 45.2 Tehisjärve piirkonna väljaarendamine	Paide linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2012-2015
	T 45.3 Koolide matka- ja õpperadade rajamine ja heakorrastamine	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus, fondid	2012-2015
	T 45.4 Suusaradade rajamine ja korrashoidmine	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2011-2020
	T 45.5 Linna liuvälja rajamine	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2011-2020
	T 45.6 Ülejõe staadioni kaasajastamine	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2012-2015
	T 45.7 Paide linna staadioni statsionaarse kastmissüsteemi rajamine ja staadionihoone ehitamine (IK 22)	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus, fondid	2012-2020
	T 45.8 Paide linna võimla (Karja 18a) rekonstrueerimine (IK 23)	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus, fondid	2012-2020
	T 45.9 Lai 33 spordiväljakule tenniseplatsi rajamine (IK 24)	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus, fondid	2012-2020
	T 45.10 Paide linna ujula rekonstrueerimine (IK 25)	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus, fondid	2012-2020
	T 45.11 Lasketiiru rajamine (IK 26)	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus, fondid	2014-2020 (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)

	T 45.12 Aastaringelt kasutatava uisu- ja hokiväljaku rajamine (IK 27) (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus, riik, investorid, fondid	2014-2020 (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)
	T 45.13 Aastaringelt valgustatud terviseraja loomine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus, fondid	2014-2020
E 46. Paide linna spordialane tegevus on tuntud ja tunnustatud	T 46.1 Paide linna esindusvõistkondade võistlustegevuse toetamine	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2011-2020
	T 46.2 Noortega tegelevate eraspordikoolide toetamine pearahaga	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2011-2020
	T 46.3 Traditsiooniliste spordiürituste korraldamise toetamine	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2011-2020
	T 46.4 Eesti linnade tali- ja suvemängudel osalemine Paide linna võistkonnaga	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2011-2020
	T 46.5 Sportlike perede ja linna esindanud sportlaste tänuürituse korraldamine kord aastas	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2011-2020
	T 46.6 Vabariiklike suurvõistluste Paide linnas korraldamise toetamine	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2011-2020
	T 46.7 Rahva- ja tervisespordiürituste korraldamine erinevatele sihtgruppidele	Paide Linnavalitsus, SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus	2011-2020
E 47. Noortel on Paides hea elada	T 47.1 Paide Avatud Noortekeskuse tegevuste mitmekesistamine	Paide Avatud Noortekeskus	2011-2020
	T 47.2 Paide Avatud Noortekeskuse spordisaali kasutamise võimaluste laiendamine erinevatele noorte sihtgruppidele	Paide Avatud Noortekeskus	2011-2020
	T 47.3 Lai 33 spordiväljakule skatepargi rajamine (IK 24)	Paide Linnavalitsus, fondid	2012-2020
	T 47.4 Rahvusvahelistes noorteprojektides osalemine	Paide Linnavalitsus	2012-2020
	T 47.5 Noortevolikogu tegevuse toetamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 47.6 Noorte omaalgatuslike projektide ja tegevuse toetamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 47.7 Noorte töö- ja puhkelaagri korraldamine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus, Paide Avatud Noortekeskus	2014-2020

7. LINNA JUHTIMINE

7.1 Paide Linnavolikogu

Paide Linnavolikogu on omavalitsusüksuse esinduskogu, mis valitakse linna hääleõiguslike elanike poolt kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse alusel. Praeguse volikogu koosseisu volitused algasid valimistulemuste väljakuulutamise päevast s o 23. oktoobrist 2009. Hetkel on Paide Linnavolikogus 21 liiget, mis jagunevad 5 erakonna vahel. Linnavolikogu on kohaliku omavalitsuse pädevusse kuuluvate küsimuste otsustamisel sõltumatu ning tegutseb ainult linnaelanike huvides ja nende nimel. Linnavolikogu töötab täiskoguna, töövorm on istung. Paide Linnavolikogu tegevuse eesmärk on kindlustada avalike teenuste kvaliteet ja kättesaadavus - luua linna elanikele arengu- ja elukeskkond, mis tagab eeldused inimväärseks eluks. Olla kogu Järvamaa südameks, täites kogukonna eestvedaja rolli ning olla usaldusväärne koostööpartner. Suunata linna juhtimist nii, et oleks tagatud Paide linna elanike ja külaliste heaolu.

Kohaliku omavalitsuse poolt lahendamist vajavate linnaelu küsimuste lahendamiseks on moodustatud 5 alatist komisjoni: revisjonikomisjon (3-liikmeline), eelarve- ja majanduskomisjon (11 liikmeline), keskkonnakomisjon (9 liikmeline), sotsiaal- ja tervishoiukomisjon (9 liikmeline), haridus- ja kultuurikomisjon (9 liikmeline). Alatiste komisjonide ülesanne on teha ettepanekuid linnaelu paremaks korraldamiseks, töötada välja tegevuskavad, algatada volikogu määruste ja otsuste eelnõusid, anda arvamusi volikogu menetluses olevate eelnõude kohta, kontrollida vastu võetud õigusaktide täitmist, samuti tagada Paide Linnavalitsuse, hallatavate asutuste, linna poolt moodustatud sihtasutuste ja linna osalusega äriühingute ja mittetulundusühingute seaduslikkus ja otstarbekus.

Tähtsal kohal linna arengus on noorte osalus. Selleks, et noored saaksid kaasa rääkida Paide linna noori puudutavates küsimustes, moodustati 2011. aastal Paide Linnavolikogu juurde Paide linna noortevolikogu.

7.2 Paide Linnavalitsus

Paide Linnavalitsus on kohalik omavalitsusüksus, linnavolikogu poolt moodustatud täitevorgan. Vastavalt Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja Paide linna põhimääruse alusel on Paide Linnavalitsuse ülesandeks korraldada linnas sotsiaalabi ja –teenuseid, vanurite hoolekannet, haridus ja noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, territoriaalplaneerimist, linnasisest ühistransporti, linna teede ja tänavate korrashoidu ning teisi Linnavalitsuse pädevusse antud küsimusi. Alates 18. märtsist 2011 on Paide Linnavalitsus kolmeliikmeline: linnapea, abilinnapea ja valitsuse liige. Linnavalitsuse struktuur koosneb kantseleist ja neljast osakonnast: planeeringu- ja ehitusosakond, arendusosakond, haridus-, kultuuri- ja sotsiaalosakond ja finantsosakond. Töötajaid on hetkel kokku 24 ja täitmata ametikohti on struktuuri järgi 11.

Paide linna avalike suhete korraldus tugineb peamiselt kolmele sambale: Paide linnaleht, Paide linna veebileht www.paide.ee ning Kuma raadios eetrisse minev raadiosaade „Paide raekojatund“. Lisaks eeltoodule kasutatakse avalikkussuhete koordineerimisel ning teabelevi korraldamisel klassikalisi suhtekorraldusmeetmeid nagu pressiteadete saatmine, info ja reklaami levitamine erinevates portaalides ja kanalites. Paide linnaleht on 2010. aasta suveks ilmunud kokku 184 korda. 2008. ja 2009. aastal ilmus Paide linnaleht täisvärvilisena, kuid majanduslanguse ning kulude kokkuvõtmise tõttu on linnaleht praegusel kujul ilmumas mustvalgena 8-leheküljelisena. Paide linna veebileht sai uue kujunduse ning sisu 2007. aastal ning on selle ajaga võrreldes kordades kasvatanud külastajate hulka. Lisaks külastajate hulga ning külastuste arvu kasvule on kordades kasvanud ka kodulehel kajastuva informatsiooni osa ning seda nii visuaalse kui tekstilise info osas. Paide raekojatund on juba üle kümne aasta kõlanud Kuma raadios eetris kolmapäevastel pärastlõunatel ning kajastanud nii Paide Linnavalitsuse ja – volikogu ning Linnavalitsuse hallatavate asutuste kui laiemalt ka Paide linn puudutavaid uudiseid ning sündmusi.

Lähimas perspektiivis aitaks mõjusamale ning efektiivsemale teabelevile kaasa Paide linnalehe värviliseks muutmine ning selle levitamine posti teel kõikidesse Paide ning Paide lähiümbruse kodudesse ning ettevõtetesse. Ka olemasoleva kodulehe lahendus on moraalselt vananenud ning vajaks uuendamist nii sisuhalduse kui visuaalse ülesehituse poolest, et jõuda kaasas käia uue aja tehniliste ning ühiskonnaliikmete ootuste ning vajadustega. Samuti aitaks paremale infolevile kaasa suhtlusportaalide ning sotsiaalmeedia laialdasem kasutuselevõtt.

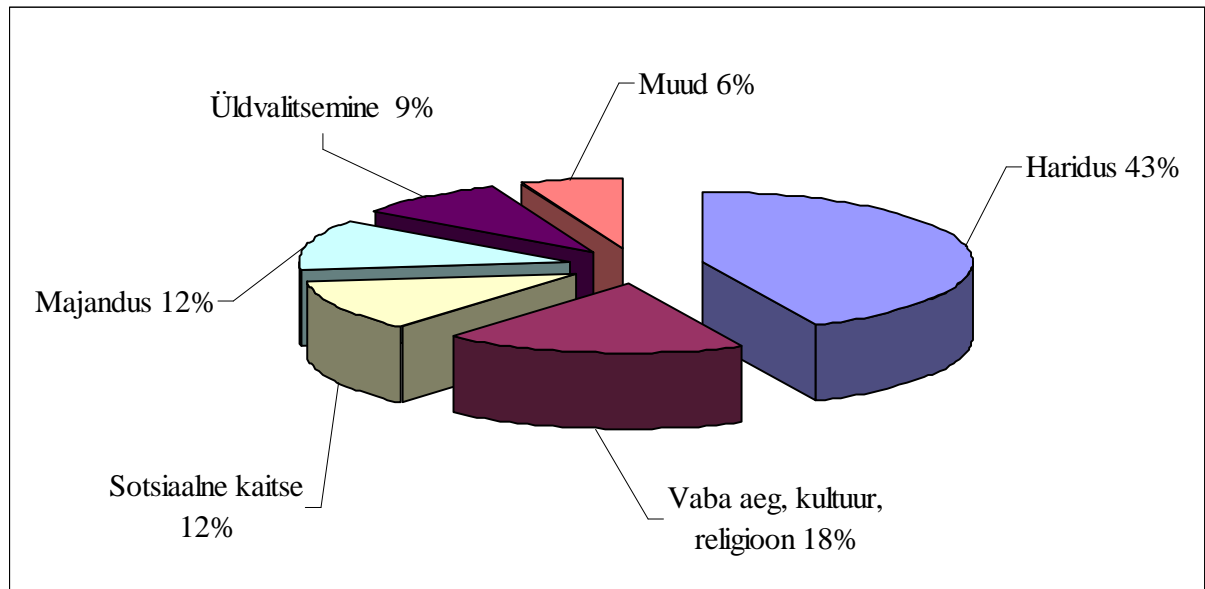
7.2.1 Linna eelarve

Alljärgnevas tabelis nr 10 on toodud Paide linna tulude jagunemine aastatel 2008-2011. Andmed näitavad olulist tulude langust just 2009. aastal, eriti maksutulude osas. Sama langus jätkus ka 2010. aastal. Kordades on vähenenud ka tulud varadelt, sest kinnistute müügi vastu puudub huvi. Võrreldes 2011. aasta eelarve mahtu 2008. aasta eelarve mahuga, on vähenemine toimunud peaaegu poole võrra, mis tähendab, et ka vastavalt kulutusi on samas mahus vähendatud.

	2008 eelarve	2008 täitmine	2009 eelarve	2009 täitmine	2010 eelarve	2010 täitmine	2011 eelarve
Tulud: s.h.	13 677	13 349	11 158	10 370	9 078	8 979	7 836
Maksutulud	5 346	5 133	4 384	4 272	3 869	3 791	3 940
Kaupade ja teenuste müük	1 091	1 097	1 127	1 059	1 027	961	908
Toetused ja sihtfinantseerimised	4 138	4 558	4 417	4 415	3 991	4 187	2 777
Tulud varadelt	297	126	455	389	73	39	96
Laen investeeringuteks	2 435	2 435	236	234	0	0	0
Aasta lõpu suunatud jääk	369	0	541	0	118	0	116

Tabel nr 11. Paide linna tulude jagunemine aastatel 2008-2011 (seisuga 01.01.2011)

2011. aasta eelarve kuludest moodustavad suurima osa hariduskulud 43%. Järgnevad kulud kultuurile 18%, sotsiaalne hoolekanne 12% ja majandus 12%. Illustreeriva ülevaate käesoleva aasta kulude jaotumisest valdkonniti annab ülevaate joonis nr 11. Ülevaate kuludest 2008-2011 annab tabel nr 11.

Joonis nr 11. Paide linna kulude jagunemine valdkonniti (seisuga 01.01.2011)

	2008 eelarve	2008 täitmine	2009 eelarve	2009 täitmine	2010 eelarve	2010 täitmine	2011 eelarve
Tegevus- ja investeringukulud: s.h.	13 302	12 791	10 454	10 093	8 554	8 557	7 323
Üldvalitsemine	1 544	1 522	826	800	665	664	685
Avalik kord ja julgeolek	65	53	20	20	6	5	7
Majandus	2 922	2 014	1 228	1 967	1 927	2 062	845
Keskkonnakaitse	784	729	256	240	256	255	247
Elamu- ja kommunaalmajandus	466	450	332	333	153	147	185
Tervishoid	30	30	9	9	16	16	0
Vaba aeg, kultuur, religioon	2 218	2 127	2 220	2 048	1 490	1 476	1 342
Haridus	4 300	4 924	4 665	3 816	3 169	3 102	3 133
Sotsiaalne kaitse	974	943	896	859	872	830	879

Tabel nr 12. Paide linna kulude jagunemine aastatel 2008-2011 (seisuga 01.01.2011)

Viimase nelja aasta investeeringud on toodud valdkonniti järgnevas tabelis nr 12. Ka siin on näha investeeringute mahu vähenemist üle 10 korra võrreldes viimase nelja aasta mahtudega.

	2008 eelarve	2008 täitmine	2009 eelarve	2009 täitmine	2010 eelarve	2010 täitmine	2011 eelarve
Investeeringukulud: s.h.	3 207	3 357	2 420	1 417	1 422	1 380	248
Üldvalitsemine	535	458	0	4	0	0	
Avalik kord ja julgeolek	13	10	544	427	0	0	
Majandus	1 527	1 502	0	0	1 366	1 355	135
Keskkonnakaitse	415	223	0	0	0	5	13
Elamu-ja kommunaalmajandus	99	81	66	49	0	0	
Vaba aeg, kultuur, religioon	176	101	596	488	30	19	14
Haridus	434	978	1 214	448	27	2	86
Sotsiaalne kaitse	7	4	0	0	0	0	

Tabel nr 13. Paide linna investeeringud valdkonniti aastatel 2008-2011 (seisuga 01.01.2011)

Arvestades riigi makromajanduslikke prognoose ja viimaste aastate tegelikku majanduslikku olukorda, on planeeritud linnaeelarve püsimummist suhteliselt samal tasemel kui aastatel 2010 ja 2011.

7.2.2 Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) valdkond on Paide linnas arenenud turukonkurentsist lähtuvalt. IKT valdkonna teenuseid pakuvad 2-3 firmat ning füüsilisest isikust ettevõtjad. IKT kaupade ja teenuste müügi osas on arenenud ka e-kaubanduse valdkond. Interneti kaudu kaupade tellimine on samuti juba levinud viis IKT-hangeteks. Seega veebikaubanduse areng mõjutab samuti turusituatsiooni. Traadita andmesidevõrgu (WiFi) avalikuks kasutamiseks mõeldud levialasid tuleb juurde peamiselt eraettevõtete kaudu, kes tekitavad oma asutuse piires ja lähemas ümbruses uusi levialasid. Linna poolt on plaanis luua WiFi leviala Paide tehisjärve randa. Linnas on avalik internetipunkt (AIP): Järvamaa Keskraamatukogus. AIP-i arvutipargi uuendamine on plaanis lähiaastatel. 2006. aastal käivitati Tiigrihüppe programmi toel Paide haridusasutuste vaheline kiire andmesidevõrk, projekti koostööpartneriteks olid Tiigrihüppe SA, EENet ja Paide linn. Projekti käigus said kiire andmesidevõrgu kasutamise võimaluse Paide haridusasutused. IKT vahendite kasutamise tähtsus haldussuutlikkuse tagamisel on viimastel aastatel oluliselt kasvanud. Arvutisüsteemid ja andmesidekanalid on muutunud ametniku põhiliseks töövahendiks. Linnavalitsuse osas saab infotehnoloogilist baasi pidada efektiivse töö tegemiseks piisavaks ning regulaarse uuendamise süsteem toimib. Olulisemad märksõnad valdkonna edasises arengus on digitaalse dokumendihalduse ja digitaalallkirjastamise juurutamine Paide Linnavalitsuses ja allasutustes, e-teenuste arendamine, IKT-süsteemide turvalisus (ISKE rakendamine), allasutuste veebilehtede uuendamine.

7.3 Koostöö ja partnerlus

7.3.1 Väliskoostöö

Paide linnal on sõlmitud sõprusliidmed üheksa linnaga: Annaberg-Buchholz (Saksamaa), Mažeikiai (Leedu), Saldus (Läti), Hamina (Soome), Håbo (Rootsi), Fredensborg Kommuun (Taani), Havířov (Tšehhi), Perejaslav-Hmelniški (Ukraina) ja Westminster (Ameerika Ühendriigid) (vaata lisa 3). Koostöö sõpruslinnadega on toimunud sotsiaal-, hariduse, kultuuri ja ettevõtluse valdkonnas. Organiseeritud on kultuurikollektiivide vahetusvisiite, sõpruskohtumisi spordivaldkonnas, ettevõtjate visiite sõprusomavalitsuste piirkondadesse ning ametlike delegatsioonide visiite. Viimase kolme aasta koostööst võime välja tuua 2008. aastal Fredensborg Kommuuni kuue noore moekunstniku osalemist Paide linna üritusel „MoeP.A.R.K.“; Paide Paepäevad, kus osalesid skulptorid Lätist, Rootsist, Ameerikast, Leedust ja Taanist; Paide linna eakate päevakeskuse aktiivsete liikmete osalemist rahvusvahelise eakatepäevale pühendatud üritusel Haminas.

2009. aastast võime välja tuua Eesti Vabariigi aastapäeva puhul Paidet külastanud Hamina sõjaveteranide visiidi; Põhjamaade Muusikafestivalil Fredensborgis osalemise, kus Paidet esindas 31 liikmeline sümfonjettorkester ja kogupereürituse Paide Jõulukroon 2009, kus Annaberg-Buchholzist osalesid jõululaadal ka kaks käsitöölist. 2010. aastal külastasid festivali „Aegade tuuled“ ja Paide linna 719. sünnipäeva delegatsioonid Haminast, Annaberg-Buchholzist, Mažeikiaist ja Havířovist. Paide linn jätkab tihedat koostööd sõpruslinnadega ka edaspidi. 2011. aastal osalevad Paide linna lapsed muusikalaagris Ameerika Ühendriikides ja kunstilaagris Salduses. Kõige väljakutsuvam eesmärk on seatud aastaks 2014, mis koostöös Westminsteriga plaanitakse Paides korraldada pikaajaliste traditsioonidega USA üritus „International Music Institute and Festival“, mis tooks Paidesse noori muusikuid üle maailma.

Alates 2008. aastast on Paide linn rahvusvahelise organisatsiooni „Union of the Baltic Cities“ liige. Ühendusse kuulub kokku üle 100 linna kõikidest 10 läänemere äärsetest riikidest. Tegevuse eesmärgiks on edendada ja tugevdada koostööd ja kogemuste vahetust läänemere piirkonna riikide vahel. Ühiste eesmärkide kaudu luuakse läänemere piirkonnast jätkusuutlik, rahulik ja harmooniline keskkond. Nende eesmärkide saavutamiseks on loodud 13 erinevat komisjoni. Viimasel kolmel aastal on Paide Linnavalitsus edukalt ellu rakendanud erinevatest rahvusvahelistest programmidest toetatud arendusprojekte. Toetust on saadud näiteks Euroopa Liidu Regionaalarengu Fondist ja Euroopa Liidu Sotsiaalfondist. Ka edaspidi tuleb jätkata välisrahastuse taotlemist, et tagada Paide linna arendamiseks erinevate investeringuprojektide elluviimine.

7.3.2 Koostöö omavalitsuste, sidusettevõtete ja teiste organisatsioonidega

Paide linn kui maakonnakeskus teeb aktiivselt koostööd erinevate organisatsioonidega. Sisusettevõtteid on Paide linnal 2. 2000. aastast ollakse AS Väätsa Prügila aktsionär, kus paidele kuulub 28,25% aktsiatest. Aktsiaseltsi põhitegevusalaks on jäätmete kogumine, käitlemine ja ladestamine. 1997. aastast kuulub Paidele 21% AS Järvamaa Haigla aktsiatest. Tihedat koostööd tehakse ka teiste omavalitsuste ja organisatsioonidega. Paide kuulub organisatsiooni MTÜ Järvamaa Omavalitsuste Liit, mille eesmärgiks on

maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste ühistegevuse kaudu maakonna arendamine. 2003. aastast ollakse liige ka ühenduses MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus, mille eesmärgiks on jäätmehoolduse kavandamine ja korraldamine ning liikmete omavahelise koostöö teostamine lähtuvalt keskkonnakaitse ning säästva arengu põhimõtetest. 2000. aastast on Paide linn MTÜ Järvamaa Ühistranspordi Keskus asutajaliige. Mittetulundusühingu eesmärgiks on tagada elanikele soodsamad ja majanduslikult tõhusamad ühistransporditeenused, mille aluseks on ühtne liinivõrk, kooskõlastatud sõiduplaanid ning ühtne piletisüsteem. Keskus koos maavalitsuse ja omavalitsuse üksustega suunab ja koordineerib ühistranspordi arengut Järvamaal ning töötab välja ja viib ellu asjaomaseid arengukavasid, otsides selleks ühiselt rahalisi vahendeid.

1921. aastast kuulutakse MTÜ Eesti Linnade Liit liikmete hulka. Liikmeõigus taastati 1990. aastal. Organisatsiooni eesmärgiks täna on kohaliku omavalitsuse üldisele arengule kaasaaitamine, liikmete esindamine ja ühishuvide kaitsmine, liikmete koostöö edendamine ja ühistegevuse korraldamine, liikmetele seadusega pandud ülesannete paremaks täitmiseks võimaluste loomine. Alates 2003. aastast on Paide MTÜ Südamaa Vabavald liige. Ühenduse eesmärgiks on Süda-Eesti piirkonna ning liikmesomavalitsuste koostöö edendamine. 2002. aastal kuulus Paide MTÜ Eesti Tervislike Linnade Võrgustik asutajate hulka. Eesmärgiks on WHO (Maailma Terviseorganisatsiooni) Euroopa piirkonna raampoliitika ja ÜRO programmi põhimõtete ja tegevuste toetamine ja edendamine Eestis. Tihedat koostööd tehakse Kesk-Eesti Noorsootöö Keskusega, mille eesmärgiks on lastele, noortele ning nendega tegelejatele teavitamis- ja nõustamisteenuse pakkumine, uuringute, programmide, koolituste korraldamine ning võrgustikutöö koordineerimine Kesk-Eestis. Liikmena osaletakse veel MTÜ Eesti Muusikakoolide Liit, B. G. Forseliuse Selts, MTÜ Paide-Türi Rahvajooks, Eesti Meestelaulu Selts, Eesti Laste ja Noorte Hoolekandeametuste Ühendus tegevuses.

Vastavalt Eesti regionaalarengu strateegiale 2005-2015 on Eesti regionaalpoliitika üldeesmärk kõigi piirkondade jätkusuutliku arengu tagamine. Selleks, et kõik Eesti regioonid oleksid atraktiivsed nii elamiseks kui ka äritegevuseks, on vaja otsustavaid muudatusi. Riiklikul tasandil on esmaseks ülesandeks ja eesmärgiks vastuvõetava elukeskkonna tagamine ja isetoimetuleku võimaldamine igas Eestimaa paigas. Kohaliku omavalitsuse haldussuutlikkuse tase peab tagama optimaalsete kulutustega kõigi omavalitsuslike funktsioonide kvaliteetse täitmise. Suurema eelarvemahuga kohaliku omavalitsuse üksused loovad suuremaid võimalusi teenuste pakkumisel ja aitavad paremini konkureerida Euroopa Liidu struktuurfondide rahalistele vahenditele. Sellise funktsionaalsuse tagamise lahenduseks on haldusterritoriaalne reform, sest halduspiiride laienemine vähendab eeldatavasti piirkondlikku killustatust ja ääremaastumist ning suurendab efektiivsust. Eelnevad ühinemiskogemused näitavad seda, et muudatused on ärgitanud kodanikeühenduste aktiivsust. Eesmärgiks on luua eeldused piirkonna tasakaalustatud arenguks. Paide linna eestvedamisel võeti Paide Linnavolikogu 25.11.2010 otsusega nr 88 vastu otsus alustada Järvamaal haldusterritoriaalse reformi läbiviimiseks läbirääkimisi. 2010. aasta detsembris saadeti kõikidele Järvamaa omavalitsustele (Albu, Ambla, Imavere, Järva-Jaani, Kareda, Koeru, Koigi, Paide, Roosna-Alliku, Türi, Väätša) Paide Linnavolikogu otsus ettepanekuga alustada läbirääkimisi ja ettepanek valida kolm esindajat ühinemise ettevalmistamise töögrupi koosseisu.

Türi Vallavolikogu otsus oli mitte alustada läbirääkimisi ja lükata Paide Linnavolikogu ettepanek tagasi. Põhjenduseks see, et uue Türi valla (2005. aastal ühinenud Türi linn, Kabala vald, Oisu vald ja Türi vald) suurus on optimaalne ning ei peeta vajalikuks uusi ühinemisläbirääkimisi alustada. Imavere Vallavolikogu soovis täiendavat informatsiooni läbirääkimiste kohta ning tegi Paide Linnavolikogu esimehele ettepaneku osaleda Imavere Vallavolikogu veebruarikuu istungil. Koigi Vallavolikogu otsus oli mitte alustada läbirääkimisi. Põhjenduseks tänane Eesti halduskorraldus ja selgusetus riiklike ja omavalitsuslike ülesannete jagunemise ja rahastamise osas. Roosna-Alliku Vallavolikogu otsus oli alustada läbirääkimisi ja valis 3 valla esindajat töögruppi (Aivar Tubli, Hannes Soonsein ja Liia Kivirand). Koeru Vallavolikogu otsustas alustada läbirääkimisi ja valis 3 valla esindajat töögruppi (Väino Tippi, Tiit Kalda ja Rünno Lass). Kareda Vallavolikogu oli nõus alustama läbirääkimisi ja valis 3 valla esindajat töögruppi (Siiri Tammiste, Triin Pobbol ja Aivar Leinberg). Väätša Vallavolikogu seisukoht oli mitte alustada Paide linnaga läbirääkimisi. Põhjenduseks tänane Eesti halduskorraldus ja selgusetus riiklike ja omavalitsuslike ülesannete jagunemise ja rahastamise osas. Albu Vallavolikogu otsus oli valida 3 valla esindajat töögruppi (Jüri Kommusaar, Kalju Kertsmik ja Ester Valdvee). Paide Vallavolikogu otsus oli alustada läbirääkimisi ja valis 3 valla esindajat töögruppi (Helle Künsar, Raivo Raja ja Veljo Tammik). Järva-Jaani Vallavolikogu otsus oli alustada läbirääkimisi ja valis 3 valla esindajat töögruppi (Arto Saar, Teet Kallakmaa ja Silva Kärner). Ambla Vallavolikogu otsustas valida 3 valla esindajat töögruppi (Vello Teor, Rait Pihelgas ja Harri Lepamets).

Ettepanekud järgmisteks sammudeks:

- Regiooni halduskontseptsiooni väljatöötamine ja elluviimine;
- haldusterritoriaalsete ja administratiivsete muutuste teostamise tegevuskava ja ajakava väljatöötamine (sh rahvaküsitluse läbiviimine);
- ühisomavalitsuse arengukava ja üldplaneeringute koostamine täiendava finantsabi kaasamisega;
- kogu regiooni sotsiaalse ja füüsilise infrastruktuuri objektide paiknemine ja uute rajamise järjekorra läbiarutamine, tegevuskava koostamine;
- haldusreformi muutustega kaasnevate võimalike negatiivsete mõjude väljaselgitamine ja lahendamine;
- uue omavalitsuse organisatsioonilise struktuuri (sh osavaldade, külade ja kogukondade probleemid) ja selle paiknemise väljatöötamine;
- üleminekuajaga seotud probleemide lahendamine;
- eelarvete laekumiste süsteemi selgitamine ja kooskõlastamine;
- seadusandlike aktide ühildamise probleemide lahendamine;
- omavalitsuste atribuutika kooskõlastamine.

7.4 Valdcondlik visioon ja tegevuskava

LINNA JUHTIMINE. VISIOON: Paide linn on jätkusuutlik, koostööaldis ja teotahteline omavalitsusüksus, mis juhindub tasakaalustatud arengu põhimõtetest ja soovib pakkuda oma elanikele ja linna külalistele parimat keskkonda elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja vaba aja veetmiseks.

Strateegiline eesmärk	Tegevused	Teostaja	Aasta
-----------------------	-----------	----------	-------

E 48. Paide linna jätkusuutlikkus on tagatud	T 48.1 Linnavalitsuse teenistuse ja asutuste optimaalse struktuuri ja efektiivselt toimivate funktsioonide tagamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 48.2 Kvaliteetse teenuse osutamise tagamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 48.3 Paide linna maksumaksjate väärtustamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 48.4 Paide linna tulubaasi kasvatamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 48.5 Paide Linnavalitsuses, hallatavates asutustes ja sihtasutustes asjaajamise e-süsteemi juurutamine (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)	Paide Linnavalitsus, hallatavad asutused, sihtasutused	2013-2020
E 49. Linna avalikud suhted on korraldatud efektiivselt ja paindlikult	T 49.1 Linnavolikogu ja linnavalitsuse tegevuse kajastamine meedias	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 49.2 Paide linna mainekujunduse kava väljatöötamine ja elluviimine	Paide Linnavalitsus	2012-2014
	T 49.3 Paide linna kodulehe kaasajastamine	Paide Linnavalitsus	2014-2015 (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)
	T 49.4 Paide linnalehe arendamine ja efektiivne levitamine	Paide Linnavalitsus	2013-2020
	T 49.5 Paide Linnavalitsuse, hallatavate asutuste ja sihtasutuste ühendamine ühise logo alla – Paide Eestimaa Süda (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)	Paide Linnavalitsus, hallatavad asutused, sihtasutused	2013-2014
E 50. Aktiivne osalemine siseriiklikus ja rahvusvahelises koostöös on tagatud	T 50.1 Koostöö järjepidev arendamine sõpruslinnadega, koostööprojektide algatamine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 50.2 Aktiivne osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide liikmena	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 50.3 Haldusterritoriaalse reformi vajaduse välja selgitamine, kontseptsiooni välja töötamine ja ellu viimine	Paide Linnavalitsus, KOV-d	2012-2020
E 51. Turvaline elukeskkond on tagatud	T 51.1 Korra ja turvalisuse tagamine koostöös korrakaitseorganitega	Paide Linnavalitsus, Politsei, MTÜ Naabrivalve	2011-2020
	T 51.2 Videovalvesüsteemide kasutuse laiendamine	Paide Linnavalitsus	2014-2016
	T 51.3 Naabrivalve korraldamise toetamine	Paide Linnavalitsus	2013-2020

E 52. Linna ja tema koostööpartnerite informatsiooni kättesaadavus	T 52.1 Dokumendihalduse süsteemi uuendamine	Paide Linnavalitsus	2015-2016
	T 52.2 Serveripargi uuendamine	Paide Linnavalitsus	2013-2020
	T 52.3 Riistvara uuendamine 6 masinat aastas	Paide Linnavalitsus	2013-2020
	T 52.4 Vahendusjaama vahetus (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	Paide Linnavalitsus	2015
	T 52.5 Geinfosüsteemi (GIS) tarkvara täiendamine	Paide Linnavalitsus	2015
	T 52.6 Volikogude infosüsteemi (VOLIS) rakendamine	Paide Linnavalitsus	2015-2017 (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)
	T 52.7 Digiarhiivi loomine	Paide Linnavalitsus	2015-2017
	T 52.8 Infosüsteemide kolmeastmelise etalonturbe süsteemi (ISKE) turvanõuete rakendamine	Paide Linnavalitsus	2011-2020
	T 52.9 E-arveldussüsteemi loomine	Paide Linnavalitsus	2011-2012
	T 52.10 Paide linna kodulehekülje serveri väljavahetamine (raud- ja tarkvara) (Paide Linnavolikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)	Paide Linnavalitsus	2013-2015

8. PAIDE LINNA VISIOON JA ARENG

PAIDE ON AASTAKS 2035 KÕIKI PÕLVKONDI VÄÄRTUSTAV PERSPEKTIIVNE, AVATUD, INIMLIK NING DÜNAAMILISE JUHTIMISEGA ETTEVÕTLIK LINN

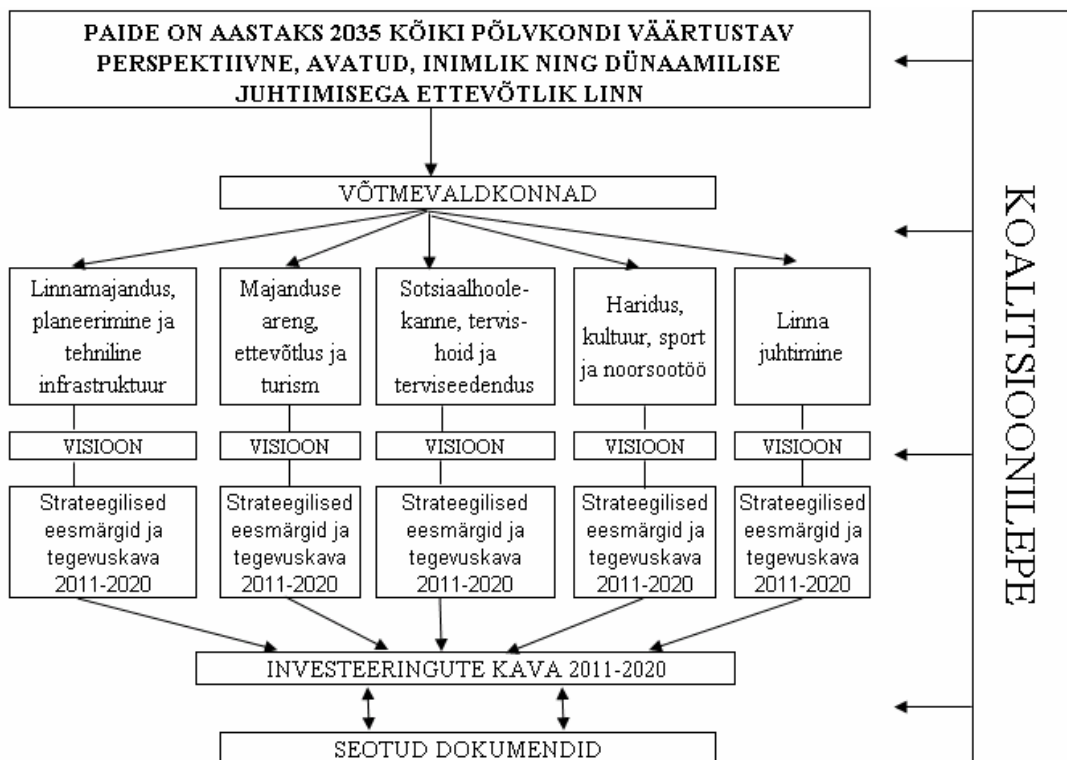
Visioon **P.A.I.D.E.** koosneb viiest komponendist:

- **Perspektiivne** tööjõud Paide linna haridusasutustest. Eesti prima andmesidevõrgu olemasolu kortermajades. On loodud noorte ja edukate inimeste arenemisvõimalused erinevates valdkondades. Miljööväärtuslikult restaureeritud vanalinna tsoon. Eesti ajaloo erinevate ajastute informatsiooniga ajakeskus Paide Vallitornis. Paide linn toimib maakonnakeskusena.
- **Avatud** ja selge on Paide linna juhtimisprotsess- otsustesse on kaasatud erinevad sektorid. Aktuaalne ja atraktiivne linna kodulehekülg Internetis. Kohalik omavalitsus on koostööaldis ja avatud erinevatele uutele ideedele. Oluline on koostöö naaber-, Eesti ja kogu Euroopa teiste kohalike omavalitsustega ning avaliku, era- ja mittetulundusliku sektoriga.
- **Inimlik**, heakvaliteediline ja asustussüsteemi järgiv sotsiaalne infrastruktuur. Linnakodanike ja ettevõtjate tunnustamine linna aastapäeval. Erinevate kultuuritraditsioonide teadlikkus ja austamine. Väikelinna miljööväärtuse ja elukeskkonna säilitamine.

- **Dünaamiline** linna juhtimine tagab elanike vajadusi rahuldavaid avalikke teenuseid, mille osutamisel reageeritakse paindlikult väliskeskkonnas toimuvatele muutustele. Linna tugev imago toetab soovitud arengu jätkusuutlikkust.
- **Ettevõtlik** ja ettevõtlust soosiv, puhas ning turvaline linn. Ettevõtjate orientatsioon uuenduslikkusele ja teadmistemahukusele tootmises ning investeeringutele. Ettevõtjate, linnavõimude ja haridusasutuste aktiivse koostöö tulemusena kindlustatakse kohalikku vajadust arvestav tööjõu ettevalmistamine haridusasutustes. Paidest on kujunenud Kesk-Eesti turismikeskus, kust saavad alguse ülejävamaalised turismimarsruudid.

Paide linna arengumudel keskendub teatud sihtgruppide hoidmisele Paides (aktiivse tööealise elanikkonna gruppide säilitamine/kasvatamine). Teisalt teatud sihtgruppide suunas tegutsemises, toomaks neid Paidesse elama ja ettevõtlust arendama. Nendeks sihtgruppideks on eelkõige: karismaatilised liidrid, ettevõtjad (FIE-d), erinevate valdkondade tippspetsialistid, noored oma elu alustavad inimesed, ametnikud. Maksimaalselt tuleb toetada nende sihtgruppide algatusi ja luua positiivseks arenguks sobilik foon. Meile oluliste sihtgruppide säilitamiseks/kasvatamiseks vajame spetsiaalset tegevuskava, mille tulemusena hindaksid need sihtgrupid Paidet kui perspektiivset, avatud, inimlikku, dünaamilist ja ettevõtlikku piirkonda ning sooviksid oma tulevikku siduda Paidega. Illustreeriva ülevaate Paide linna arengumudelidest annab joonis nr 12.

Joonis nr 12. Paide linna arengumudel

8.1 Paide linna investeringute kava 2011-2020 ja bilansis kajastuvad pikaajalised kohustused

Paide linna investeringute kava 2011-2020.

Jrk nr	Strateegiline eesmärk	Tegevus	Tegevuse aeg	Orienteeruv maksumus kokku	Linnaeelarvest	Välisrahastus	Välisfinantseerimise allikad
1.	E 4. Tervikuna toimiv jäätmekäitlussüsteem on välja arendatud	T 4.3 Jäätmejaama tegevuse laiendamine	2013-2015	200 000	30 000	170 000	KIK, investorid
2.	E 5. Linna haljasalad on rekonstrueeritud, hooldatud ja liigirikad	T 5.3 ja T 5.5 Parkide, haljasalade, alleede ja üherealise kõrghaljastuse rekonstrueerimine	2012-2020	2 070 000	310 500	1 759 500	Fondid
3.	E 9. Kalmistute hooldus ja haldus on tagatud	T 9.8 Sillaotsa kalmistu kabelihoone/mälestusmüüri rajamine koos juurdepääsu tee ja parklaga	2014-2020	300 000	300 000	0	-
4.	E 13. Tänavate võrgustik on linna arengut toetav ja igapäeva elu vajadusi rahuldav	T 13.2 Tänavate rekonstrueerimine seisundinõuete tagamiseks (sh Pärnu tn ja Tallinna tn täies ulatuses rekonstrueerimine) (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	2011-2020**	2 000 000	2 000 000	0	Fondid
5.	E 13. Tänavate võrgustik on linna arengut toetav ja igapäeva elu vajadusi rahuldav	T 13.5 Kergliiklusteede võrgustiku väljaehitamine ja ühendamine naaberomavalitsustega kergliiklusteede võrgustikuga (Reopalu-Pärnu tn jalg. ja jalgrattatee rajamine) (Paide Linnavolikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	2012-2020**	1 000 000	150 000	850 000	Fondid

6.	E 16. Linna vajadusi rahuldav sademeveevõrgustik on väljaehitatud ja hooldatud	T 16.2 Sademeveekanalisaatsiooni võrgustiku arendamine	2011-2020	1 000 000	1 000 000	0	-
7.	E 17. Seadusandlusele vastav vee- ja kanalisatsiooni kättesaadavus on tagatud	T 17.1 Kuue valla ja Paide linna ühitekuuluvusfondi projekti elluviimine (sh Paide linna reoveepuhasti, kahe reoveepumpla ja torustiku rekonstrueerimine ning kompostimisväljaku rajamine)	2014-2015 **	15 928 948	0	12 060 604	Fondid
8.	E 22. Soojavõrgu soojakadusid on vähendatud 2%	T 22.1 Soojusvõrgu arendamine	2011-2012	728 000	0	364 000	Fondid
9.	E 28. Rajatud on toimivad turismiobjektid	T 28.5 Ordulinnuse müüride konserveerimine	2013-2017	200 000	100 000	100 000	Muinsuskaitseamet
10.	E 28. Rajatud on toimivad turismiobjektid	T 28.6, T 28.8 ja T 28.9 Linnuseeskuse, Hesse linnakodanikumaja, Brache Apteegi muuseumi ning säästvat renoveerimist propageeriva kogukonna- ja käsitöökeskuse rajamine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	2014-2020	1 000 000	150 000	850 000	Fondid
11.	E 30. Loodud on turismitegevusi toetavad teenused	T 30.1 Uue parkla rajamine Tallinna ja Väike-Aia vahelisele alale	2016-2017	200 000	200 000	0	-
12.	E 33. Eakad inimesed on väärtustatud ja nende potentsiaali igakülgne rakendamine toetatud	T 33.4 Pansionaadi väljaehitamine Paide linnas Pärnu tn 7	2013-2017	640 000	96 000	544 000	Fondid, investorid

13.	E 34. Riskirühmadele on tagatud toimetulekuks vajalik nõustamine, mõjutamine ja rehabilitatsiooni süsteem	T 34.1 Koostöösteiste omavalitsuste ja kolmanda sektoriga rehabilitatsioonikeskuse rajamine	2014-2020	200 000	30 000	170 000	Fondid, KOV-d
14.	E 36. Tõhus ja patsiendikeskne tervishoiusüsteem, mis on võimeline kohanduma muutuvate haiguste, võimaluste ja patsientide soovidega, on tagatud	T 36.4 Järvamaa Haigla renoveerimisprojektide finantseerimisel osalemine	2012-2020	200 000	200 000	0	-
15.	E 36. Tõhus ja patsiendikeskne tervishoiusüsteem, mis on võimeline kohanduma muutuvate haiguste, võimaluste ja patsientide soovidega, on tagatud	T 36.5 Uue kaasaegse perearstikeskuse loomine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	2014-2020	2 500 000	500 000	2 000 000	Fondid
16.	E 39. Paide linna haridusasutustes on tagatud kaasaegsed õpitingimused ja õppevahendid	T 39.1 PÜG hoone ja õueala rekonstrueerimine, sisustuse kaasajastamine	2012-2020	3 600 000	540 000	3 060 000	Fondid
17.	E 39. Paide linna haridusasutustes on tagatud kaasaegsed õpitingimused ja õppevahendid	T 39.2, T 39.3 ja T 39.4 Paide Sookure Lasteaia rekonstrueerimine ja parkla ehitamine	2012-2020	480 000	72 000	408 000	Fondid
18.	E 39. Paide linna haridusasutustes on tagatud kaasaegsed õpitingimused ja õppevahendid	T 39.5 ja T 39.6 Tallinna tn 49 PAIde Lasteaia kinnistu korrastamine	2012-2015	710 000	106 500	603 600	Fondid
19.	E 39. Paide linna haridusasutustes on tagatud kaasaegsed õpitingimused ja õppevahendid	T 39.7 ja T 39.8 Lai tn 33 hoone osaline rekonstrueerimine	2012-2016	150 000	22 500	127 500	Fondid

20.	E 43. Paidest on kujunenud Järvamaa kultuuri süda, mis pakub võimalusi kultuuriliseks ajaveetmiseks kõigile Järvamaa elanikele	T 43.1 Paide Kultuurikeskuse rekonstrueerimine Paide Kontserdimajaks	2016-2020	6 500 000	975 000	5 525 000	Fondid
21.	E 45. Sportlikuks tegevuseks on mitmekesised võimalused igale ea-ja huvigrupile	T 45.1 Paide tehismaastiku suusa- ja matkaradade rajamine endisele prügilale	2012-2020	270 000	40 500	229 500	Fondid
22.	E 45. Sportlikuks tegevuseks on mitmekesised võimalused igale ea-ja huvigrupile	T 45.7 Paide linna staadioni statsionaarse kastmissüsteemi rajamine ja staadionihoone ehitamine	2016-2020	450 000	67 500	382 500	Fondid
23.	E 45. Sportlikuks tegevuseks on mitmekesised võimalused igale ea-ja huvigrupile	T 45.8 Paide linna võimla (Karja 18a) rekonstrueerimine	2012-2020	260 000	39 000	221 000	Fondid, investorid
24.	E 45. Sportlikuks tegevuseks on mitmekesised võimalused igale ea-ja huvigrupile	T 45.9 ja T 47.3 Lai tn 33 spordiväljakute rajamine	2014-2020	200 000	30 000	170 000	Fondid
25.	E 45. Sportlikuks tegevuseks on mitmekesised võimalused igale ea-ja huvigrupile	T 45.10 Paide linna ujula rekonstrueerimine	2012-2020	350 000	52 500	297 500	Fondid
26.	E 45. Sportlikuks tegevuseks on mitmekesised võimalused igale ea-ja huvigrupile	T 45.11 Lasketiiru rajamine	2014-2020*	520 000	78 000	442 000	Fondid
27.	E 45. Sportlikuks tegevuseks on mitmekesised võimalused igale ea-ja huvigrupile	T 45.12 Aastaringselt kasutatava uisu- ja hokiväljaku rajamine (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	2014-2020*	640 000	96 000	544 000	Fondid

28.	E 36. Tõhus ja patsiendikeskne tervishoiusüsteem, mis on võimeline kohanduma muutuvate haiguste, võimaluste ja patsientide soovidega, on tagatud (Paide Linnavolikogu 14. juuni 2012 määrus nr 11 - jõustunud 18. juuni 2012)	T 36.6 Paide Sotsiaaltöökeskuse (Aiavilja tn 13 ja Tallinna tn 49) rekonstrueerimine	2013-2020	900 000	135 000	765 000	Fondid
29.	E 39. Paide linna haridusasutustes on tagatud kaasaegsed õpitingimused ja õppevahendid (Paide Linnavolikogu 14. juuni 2012 määrus nr 11 - jõustunud 18. juuni 2012)	T 39.11 Tallinna tn 49 PAIde Lasteaia hoone rekonstrueerimine	2012-2016	280 000	42 000	238 000	Fondid
30.	E 33. Eakad inimesed on väärtustatud ja nende potentsiaali igakülgne rakendamine toetatud (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	T 33.6 Eakate sotsiaalmaja rajamine	2014-2020	200 000	30 000	170 000	Fondid
31.	E 31. Lastele on tagatud igakülgset arengut soodustav keskkond (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	T 31.5 Perevanematega asenduskoduteenus e väljaarendamine	2014-2020	500 000	75 000	425 000	Fondid
32.	E 35. Toimetuleku tagamiseks on loodud süsteem hoolekandevalase ennetustöö arendamiseks (Paide Linnavolikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)	T 35.4 Sotsiaaltöökeskuse administreerimisruumide, Järvamaa Puuetega Inimeste Koja tööruumide ja munitsipaaleluruumide rajamine Pärnu tn 56 hoonesse	2014-2020	250 000	37 500	212 500	Fondid

33.	E 31. Lastele on tagatud igakülgset arengut soodustav keskkond	T 31.6 Raske ja sügava puudega lastele kompleksse lapsehoiuteenuse väljaarendamine (Paide Linnavalikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)	2015-2020**				Fondid
-----	--	--	-------------	--	--	--	--------

*(Paide Linnavalikogu 16. mai 2013 määrus nr 16)

** (Paide Linnavalikogu 24. aprill 2014 määrus nr 7)

*** (Paide Linnavalikogu 18. juuni 2015 määrus nr 14)

Järgnevalt on ära toodud Paide Linnavalitsuse bilansis kajastuvad pikaajalised kohustused aastani 2033. Kohustused on seisuga 01.01.2011.

	Paide linn	Paide linn	Paide linn	Paide linn	Paide linn	SA Paide Haldus	SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus
Pank	NORDEA	NORDEA	SAMPO	SEB	SEB	NORDEA	SAMPO
Lepingu number	09321174184	0932117418400	KL-020508PA	2006022761	2007025205	09321174187	KL-210508PA
Lepingu lõpp	01.12.2017	02.03.2015	15.05.2014	30.07.2012	30.06.2013	20.09.2018	21.05.2033
2011	0,00	45 216,00	150 192,36	127 822,80	0,00	109 557,03	27 612,71
2012	0,00	55 728,00	150 192,36	127 822,80	197 294,40	116 316,00	108 025,00
2013	282 408,00	42 204,00	150 192,36	159 781,42	197 294,40	123 486,00	115 128,91
2014	213 900,00	25 416,00	150 192,36	-	805 618,35	131 108,99	121 924,57
2015	239 280,00	66 963,00	62 430,43	-	-	139 191,01	129 121,34
2016	224 463,99	-	-	-	-	147 780,00	136 094,13
2017	465 383,29	-	-	-	-	156 894,00	144 776,13
2018	-	-	-	-	-	788 857,50	153 321,74
2019	-	-	-	-	-	-	162 371,80
2020-2029	-	-	-	-	-	-	2 254 410,89
2030-2033	-	-	-	-	-	-	1 112 825,95
KOKKU põhiosa ilma intressita	1 425 435,28	235 527,00	663 199,87	415 427,02	1 200 207,15	1 713 190,53	4 465 613,17
EURIBOR	0,960	1,307	-	-	1,229	1,240	1,269
Marginaal	2,500	3,500	0,300	-	2,500	0,600	1,500
Intressimäär	3,460	4,807	1,575	4,228	3,729	1,840	2,769

Koostanud: Paide Linnavalitsuse pearaamatupidaja Anneli Viimsalu (01.01.2011)

8.2 Paide linna arengukava elluviimine ja seos Järvamaa arengustrateegiate ja planeeringutega

Paide linna arengukava elluviimist ja finantseerimist koordineerib Paide Linnavalitsus. Arengukavas kirjeldatud visiooni, püstitatud eesmärkide ja ülesannete elluviimisel järgitakse Paide linna arengumudelit. Linna arengukava integreerib Paide linna valdkondlikud ja linna hallatavate asutuste prioriteetsed rahavajadused.

Lähtuvalt eelarvepoliitika üldeesmärkidest, peetakse linna arengukava finantseerimisel oluliseks:

- linna arengu vajadusteks rahaliste ressursside tagamist;
- finantspaindlikkust;
- jätkusuutlikkust investeerimisel.

Linna arengukava tegevuskava finantseerimise allikatena käsitleme eelkõige omavalitsuse vahendeid (linnaelarve) ja finantskohustusi (laen, liising jms), Eesti riigi eelarvest eraldatud finantstoetusi ning Eesti, välisriikide või rahvusvaheliste organisatsioonide abi- ja koostööprogrammidest (fondidest) saadavaid sihtfinantseeringuid sh Euroopa Liidu struktuurifondide vahendeid. Linna arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks on esmatähtis saavutada tegevuskavas kirjapandu elluviimine.

Igal aastal toimub linna arengukava elluviimise kontroll ja hinnangu andmine saavutatule. Kontroll eelneb Paide linna eelarve koostamisele. Vastavalt seadusele (KOKS § 37 lg 7) tuleb arengukava ajakohastada igal aastal 1. oktoobriks. Arengukava ajakohastamise käigus korrigeeritakse vastavalt olukorrast tulenevaid probleemispüstitusi ja arengueeldusi, hinnatakse arengustrateegia elluviimise edukust, täpsustatakse arengumudelid ja tegevuskavas toodud eesmärgid ja ülesandeid ning kaas ajastatakse linna iseloomustavad statistilised näitajad. Samuti analüüsitakse lähiaastate tegevusi ja täpsustatakse tegevuste maksumused. Uuritakse ja hinnatakse võimalusi taotleda toetust riigilt, Euroopa Liidu struktuurifondidest ning muudest finantseerimisallikatest.

Paide linna arengukava aastateks 2011-2020, visioon aastani 2035 koostamisel on võetud arvesse linna allasutuste arengukavasid. Paide linna tegevuskavas ja investeringute kavas on ära toodud linna arenguperspektiive silmas pidades üldsõnalisemad tegevused, mille elluviimiseks otsitakse lisarahastust ka siseriiklikest ja rahvusvahelistest fondidest. Paide linna hallatavate asutuste arengukavad täpsustavad detailsemalt linna arengukavas toodud tegevusi ja investeringuid. Paide linna arengukava aastateks 2011-2020, visioon aastani 2035 koostamisel aluseks võetud ja arengukava elluviimisel kasutatavate hallatavate asutuste arengukavad:

- PAIde lasteaia arengukava 2011-2013 (Paide Linnavalitsuse määrus 23.mai 2011 nr 4);
- Paide Täiskasvanute Keskkooli arengukava 2011-2013 (Paide Linnavalitsuse määrus 23.mai 2011 nr 3);
- Järvamaa Keskraamatukogu arengukava 2011-2015 (Paide Linnavalitsuse määrus 13.juuni 2011 nr 7);
- Paide Sookure lasteaia arengukava 2011-2013, visioon aastani 2015 (Paide Linnavalitsuse määrus 23.mai 2011 nr 5);
- Paide Avatud Noortekeskuse arengukava aastateks 2008-2015 (Paide Linnavalitsuse määrus 24.märts 2008 nr 9);
- Paide Gümnaasiumi arengukava, visioon aastani 2015, tegevuskava 2008-2011 (Paide Linnavalitsuse määrus 7.juuli 2008 nr 18);
- Paide Huvikeskuse arengukava aastateks 2008-2011, visioon aastani 2015 (Paide Linnavalitsuse määrus 4.märts 2008 nr 7);

- Paide Kultuurikeskuse arengukava aastateks 2009-2020 (Paide Linnavalitsuse määrus 22.juuni 2009 nr 6);
- Paide Muusikakooli arengukava aastateks 2011-2015 (Paide Linnavalitsuse määrus 13.juuni 2011 nr 8);
- Paide Ühisgümnaasiumi arengukava aastateks 2009-2011, visioon aastani 2015 (Paide Linnavalitsuse määrus 16.märts 2009 nr 4).

Paide linna arengukava aastateks 2011-2020, visioon aastani 2035 on tihedalt seotud mitmete maakondlike arengudokumentidega. Järgnevalt on ära toodud loetelu maakondlikest arengudokumentidest, millest lähtuti linna arengukava koostamisel ja mida peetakse silmas linna arengukava elluviimisel:

- Järvamaa Arengulepe 2007-2013;
- Järvamaa Noorsootöökorralduse arengusuunad aastani 2012;
- Järvamaa hooldusvõrgu arengukava 2005-2015;
- Järvamaa turismistrateegia 2008-2013;
- Järvamaa kultuurikorralduse arengukava 2009-2013 ja tegevuskava;
- Järva Maavalitsuse ja Järvamaa Omavalitsuste Liidu teedeehituse eelistused aastani 2014;
- Järva maakonna terviseprofiil ja tegevuskava 2010 – 2013;
- Järva maakonnaplaneeringu ja teemaplaneeringud;
- Teemaplaneeringu „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2009-2015“ põhikaart;
- Turvaline Järvamaa 2008-2013.

KASUTATUD MATERJALID

1. Eesti Rahvastikuregister.
2. Eesti Statistikaameti kodulehekülg.
3. Eesti Vabariigi Elektroonne Ehitisregister.
4. Eesti Töötukassa kodulehekülg.
5. E-Kinnistusraamat.
6. Isamaa ja Res Publica Liidu, Eesti Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku erakonna ja valimisliidu Tuleviku Paide vaheline koalitsioonilepe.
7. Järvamaa Arengulepe 2007-2013.
8. Järvamaa Infoportaal.
9. Järva Maavalitsuse kodulehekülg.
10. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus.
11. Maa-ameti Katastri Andmetöötlusbüroo kodulehekülg.
12. Majandustegevuse register.
13. Paide linna arengukava aastateks 2007-2013, visioon aastani 2035.
14. Paide linna hallatavate asutuste arengukavad.
15. Paide linna jäätmehoolduseeskiri.
16. Paide linna põhimäärus.
17. Paide linna terviseprofiil.
18. Paide linna ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava 2009-2020.
19. Paide linna üldplaneering aastani 2010. Pikendatud aastani 2014.
20. Paide Sotsiaaltöökeskuse põhimäärus.

21. Järvamaa Turismiinfokeskuse statistika.
22. Paide vanalinna arengukava aastani 2020.
23. Paide vanalinna linnaehituslik analüüs.
24. Siseministeeriumi kodulehekülj.
25. Tervise Arengu Instituudi kodulehekülj.
26. Viljandi arengukava aastateks 2008-2015.
27. Võru linna arengukava aastani 2027.
28. Äriregister.

LISAD

Lisa 1. Paide linna üldine SWOT- analüüs

Järgnevalt on ära toodud Paide linna SWOT-analüüs, mille tulemusel kaardistati Paide linna tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud. SWOT-analüüsi koostamisest võtsid osa Paide linna arengukava aastateks 2011-2020, visioon aastani 2035 koostamiseks moodustatud töörühmad.

TUGEVUSED	NÕRKUSED
<ul style="list-style-type: none"> • Rahulik ja meeldiv väikelinna elukeskkond • Miljööväärtuslik ja unikaalne vanalinn • Mitmekesine ja konkurentsivõimeline haridusvõrk • Eesti suhtes keskne asukoht • Mitmekülgsed vaba aja veetmise võimalused • Tasakaalustatud arenguga, hästi juhitud ja hallatav linn • Rikas ajaloo pärand • Väljakujunenud spordielu • Toimiv hoolekandesüsteem • Arenenud infrastruktuur • Atraktiivsed turismiobjektid • Maakonna administratiivne- ja halduskeskus • Soodne keskkond ettevõtluseks 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalifitseeritud tööjõu nappus ja lahkumine • Vananev ja vähenev elanikkond • Amortiseerunud ja räämas objektid linnaruumis • Korrakaitse ja turvalisuse probleemid • Turismipotentsiaali vähene rakendamine • Finantsressursi piiratus linnaeelarves • Paide on mitteatraktiivne noorte hulgas • Vähene elamuehitus • Madal teeninduskultuur • Linnarahva vähene huvi linna arengu küsimustes • Investeeringuvajadused ületavad linna investeerimisvõime • Tugev konkurents toidu- ja esmatarbekaubanduses • Töötute suur osakaal ja/või nende kvalifikatsioon ei vasta piirkonna ettevõtlussektori vajadustele

VÕIMALUSED	OHUD
<ul style="list-style-type: none"> • Väliskoostööpartnerite huvi Paide vastu • Ümbritsev looduskeskkond • IKT lahendid • Soodsad eluasemed • Kasutamata maareserv • Euroopa Liidu arengutoetused, rahvusvahelised projektid • Haldusterritoriaalne reform • Linnastumine • Välisinvestorid • Riigi maade munitsipaliseerimine • Hea teedevõrgustik suurlinnadega 	<ul style="list-style-type: none"> • Riigi regionaalpoliitika puudumine ja oht kujuneda ääremaaks • Ettevõtluse arengu pidurdumine • Kohustuste kasv ilma riigipoolsete finantseeringuteta • Lähiasulate elukeskkonna eeliste tugevnemine • Migratsioon • Uusi ettevõtteid ei tule seoses majanduse jahtumisega juurde • Vähene ettevõtlikkus mõjutab ettevõtete konkurentsivõimet • Ühe osa elanikkonna süvenev vaesumine, suurenev majanduslik kihistumine • Kodutuse suurenemine ja üürivõlglaste osakaalu kasv • Vähekindlustatud elanikkonna tervise pidev halvenemine

Tabel nr 14. Paide linna üldine SWOT-analüüs

Suurimad riskid, mida Paide linna strateegiliste eesmärkide saavutamisel silmas tuleb pidada, on järgmised:

1. Tulubaasi mittevastavus ja rahaliste vahendite nappus linna arenguks vajalike investeeringute tegemiseks. Linna rahalised vahendid ei suurene prognoositud tempoga, laenukoormus ei anna võimalust investeeringute tegemiseks, ei õnnestu piisaval määral saada projektipõhist toetust.
2. Riigi eelarvepoliitika ettearvamatus ohustab kavandatud investeeringute finantsplaneerimise otstarbekust, võib suureneda riiklike eraldiste ja projektipõhise rahastamise politiseeritus või sõltumine ametnike omavolist. Tekib oht, et investeeringute tagasimaksmiseks vajaminev rahasumma ületab eelarvest tagasimaksmisvõime. Projektipõhisel rahastamisel tekivad hilinemised ja kaasfinantseerimine laekub oodatust hiljem. Ei saa täita tegevuskavas püstitatud eesmäärke.
3. Elanikkonna vähenemine väljarände tulemusena, mis võib tekkida seoses töökohtade vähesusega linnas ja töötamisega väljaspool Paide linna (inimesed siirduvad elama töökohale lähemale).
4. Avalike teenuste osutamise ja kvaliteedi mahajäämuse oht, mis võib osaliselt tuleneda elanike kasvavate nõudmiste rahuldamatusest. Mahajäämus võib tekkida objektide (koolid, lasteaiad, kultuurimajad jne) ehitamise / renoveerimise mahajäämusest või linna poolt pakutavate teenuste hulga ja kvaliteedi mahajäämusest. Elanikkonna rahulolematuse kasv viib poliitilise võimu ebastabiilsuseni, mis takistab järjepidevat arendustegevust.

Lisa 2. Paide linna arengukavas kasutatavate jooniste ja tabelite loetelu

Paide linna arengukavas aastateks 2011-2020, visioon aastani 2035 kasutatavate jooniste loetelu:

- Joonis nr 1. Kohaliku omavalitsuse arengudokumentide süsteem;
- Joonis nr 2. Paide linna asukoht Eesti kaardil;
- Joonis nr 3. Paide linna rahvastiku soolis – vanuseline jaotus;
- Joonis nr 4. Paide linna rahvaarvu muutus 2008-2011;
- Joonis nr 5. Paide linna sünnid ja surmad 2008-2010;
- Joonis nr 6. Paide linna ja kogu Eesti demograafilise tööturusurve indeks.
- Joonis nr 7. Paide linna parke võrdlev tabel;
- Joonis nr 8. Äriregistris registreeritud Paide linna ettevõtete jagunemine ettevõtluse vormi järgi;
- Joonis nr 9. Majandustegevuse registris registreeritud Paide linnas tegutsevad ettevõtted;
- Joonis nr 10. Paide linnas registreeritud töötud 2008-2010;
- Joonis nr 11. Paide linna kulude jagunemine valdkonniti;
- Joonis nr 12. Paide linna arengumudel.

Paide linna arengukavas aastateks 2011-2020, visioon aastani 2035 kasutatavate tabelite loetelu

- Tabel nr 1. Paide linna elanikkonna rahvuslik koosseis;
- Tabel nr 2. Paide linna suurimate turismiobjektide külastatavus 2008-2010;
- Tabel nr 3. Paide linna lasteaedade pedagoogide vanuseline jaotus vanusegrupiti %;
- Tabel nr 4. Paide linna koole iseloomustavad arvnäitajad;
- Tabel nr 5. Riigieksamite tulemused õppeaineti keskmisena punktides õppeaastal 2009/2010;
- Tabel nr 6. Paide Kultuurikeskuse üritused ja külastatavus 2008-2010;
- Tabel nr 7. Järvamaa Keskraamatukogu tegevust iseloomustavad arvnäitajad;
- Tabel nr 8. Laste osalemine spordiklubide tegevuses 2008-2011;
- Tabel nr 9. Paide Muusikakooli erialadel õppivate laste arv;
- Tabel nr 10. Laste osalemine Paide Huvikooli tegevuses;
- Tabel nr 11. Paide linna tulude jagunemine aastatel 2008-2011;
- Tabel nr 12. Paide linna kulude jagunemine aastatel 2008-2011;
- Tabel nr 13. Paide linna investeringud valdkonniti aastatel 2008-2011;
- Tabel nr 14. Paide linna üldine SWOT-analüüs.

Lisa 3. Paide linna sõpruslinnade info

Saldus

Läti

elanikke 12 300

linnapea ja volikogu esimees pr Indra Rassa

asub 119 km Riist
sõpruslõpõngust Järva Maavalitsusega
www.saldus.lv

Annaberg-Buchholz
Saksamaa

elanikke 21 607
linnapea ja volikogu esimees pr Barbara Klepsch
asub 300 km Berliinist
sõpruslõpõng sõlmitud 10.02.1992
www.annaberg-buchholz.de

Westminster
USA

Elanikke 18 590
linnapea hr Kevin R.Utz ja volikogu esimees hr Damian L. Halstad
asub 90 km Washington DC-st
sõpruslõpõng sõlmitud 23.09.2002
www.westgov.com

Håbo Kommun
Rootsi

elanikke 20 000
linnapea ja volikogu esimees pr Agneta Hägglund
asub 50 km Stockholmist
sõpruslõpõng sõlmitud 25.06.1997
www.habo.se

Hamina
Soome

elanikke 21 402
linnapea hr Hannu Muhonen ja volikogu esimees hr Kalervo Tulokas
asub Helsingist 150 km
sõpruslõpõng sõlmitud 12.12.1994
www.hamina.fi

Fredensborg Kommun
Taani

elanikke 40 000
linnapea ja volikogu esimees hr Thomas Lykke Pedersen
asub 30 km Kopenhaagenist
sõpruslõpõng sõlmitud 25.06.19973

www.fredensborg.dk

Mažeikiai

Leedu

Elanikke 67 393

vallavanem ja volikogu esimees hr Antanas Tenys

asub 290 km Vilniusest

sõpruslepingust Järva Maavalitsusega

www.mazeikiai.lt

Havířov

Tšehhi

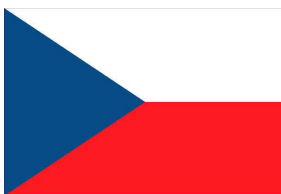
elanikke 82 768

linnaepea hr Zdeněk Osmanczyk ja volikogu esimees hr Milan Menšík

asub 300 km Prahast

sõprusleping sõlmitud 02.12.2005

www.havirov-city.cz

Perejaslav-Hmelnitski

Ukraina

elanikke 30 000

linnaepea ja volikogu esimees hr Alexander Grigorovitš Škira

asub 86 km Kiievist

sõprusleping sõlmitud 21.09.2003

<http://rada.phm.org.ua/>

Andmed on võetud seisuga 01.01.2011